

महाराष्ट्राची संक्षिप्त
१९८७

HANDBOOK OF BASIC
OF
MAHARASHTRA
1987

अर्थ व सांख्यिकी संजालनालय, MICS A
[किंमत/PRICE] MAHARASHTRA

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी
१९८७

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF
MAHARASHTRA STATE
1987**

**DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY**

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी हा अंक १९८७ ह्या संदर्भ वर्षासाठी तयार करण्यात आला असून या मालिकेतील तो सत्ताविसावा आहे. महाराष्ट्र राज्यासंबंधी विविध सामाजिक आणि आर्थिक विषयांवरील उपलब्ध असलेली अद्ययावत आकडेवारी थोडक्यात सादर करणे हा या पुस्तिकेचा मुख्य उद्देश आहे.

महाराष्ट्र राज्य व भारत यांची तुलनात्मक आर्थिक परिस्थिती मांडण्याच्या उद्देशाने मुंबयातील तक्त्यात भारताची माहितीदेखील देण्यात आली आहे. तक्त्याच्या शेवटी राज्याची आर्थिक प्रगती दर्शविणारे काही निवडक निर्देशांक समाविष्ट केले आहेत.

ह्या अंकात पुढील बाबींचा नव्याने समावेश केला आहे :—

- (अ) १९८१ च्या जनगणनेवर आधारित वयोगट व धर्मानुसार लोकसंख्या.
- (ब) २००१ पर्यंत अंदाजित लोकसंख्या.
- (क) परिवहनाची वाहने व इतर वाहने, वाहन चालविण्याचे परवाने.
- (ड) ऋडतेल व नैसर्गिक वायूचे उत्पादन व वापर.
- (इ) द्रवीभूत पेट्रोलियम वायूचे घरगुती ग्राहक.

अद्ययावत माहिती देण्याच्या प्रयत्नात काही ठिकाणी अस्थायी आकडेवारी वापरण्यात आली आहे. अंतिम आकडे उपलब्ध होतील तेव्हा ही आकडेवारी सुधारण्याची शक्यता आहे.

ही पुस्तिका तयार करण्याच्या कामी राज्य व भारत सरकारची विविध खाती तसेच निमसरकारी संस्था यांचे जे सहकार्य मिळाले त्याबद्दल आभारी आहे.

महाराष्ट्राची माहिती चटकन उपलब्ध होण्यासाठी ही पुस्तिका उपयुक्त 'डिस्क', अशी आशा आहे.

मु. म. विद्वांस
अर्थ व सांख्यिकी संचालक,
मुंबई.

मुंबई :

दिनांक १० नोव्हेंबर १९८७.

PREFACE

The Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State for the year 1987 is the twenty-seventh in the series. Its object is to present up-to-date statistical data on various socio-economic aspects of Maharashtra State in a concise form.

For the purpose of comparison of the economy of the State with that of India, corresponding data for India have also been shown in the first opening table. Data on trends in some selected indicators are presented at the end in a series of tables to throw light on the growth of economy.

Information on the following items is newly included in the publication—

- (a) Population by age-group and religion based on 1981 population census.
- (b) Projected population upto 2001.
- (c) Transport and non-transport vehicles, professional and other driving licenses.
- (d) Production and consumption of crude oil and natural gas.
- (e) Number of LPG domestic customers.

In attempting to give up-to-date information provisional figures have sometimes been presented which may be revised when final figures become available.

The co-operation extended by various departments of the State Government, Central Government and autonomous organisations in bringing out this publication is gratefully acknowledged.

The Handbook, it is hoped, will be useful as a ready reference to information on Maharashtra.

S. M. Vidwans,

Bombay :

Director of Economics and Statistics

Dated 10th November, 1987.

Bombay.

शुद्धिपत्रक/ERRATA

अनु- क्रमांक Serial No.	पृष्ठ क्रमांक Page No.	तक्ता क्रमांक Table No.	स्तंभ, ओळ, बाव Col., Line, Item	चूक Incorrect	बरोबर Correct
1	4	भारताशी तुलना	Col. 4, I-2.17	8533	8,553
2	27	2.11	Footnote	Note—Directorate available/ Not in Census	Note—@ Directorate available in census /Not
3	29	2.13	आधार	भाग—३ क आणि ख (i).	भाग—२ क आणि ख (i)
4	66	7.3	Col. 3, L-21	24	26
5	67	7.4	Col. 4, L-1	2,71	2,371
6	93	15.1	Col. 3, L-3	8,179	8, 177
7	93	15.1	Col. 3, L-4	297	291
8	93	15.1	Col. 4, L-5 (9)	22,242	22,245
9	124	21.2	Col. 3, Total	494	498
10	155	26.2	Col. 2, L-2235, 2236	†
11	160	26.2	Footnote	@ † } @ † }	(*) }
12	183	29.3	Col. 11, L-4	10,29	10,290

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी

HANDBOOK OF BASIC STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE 1987

अनुक्रमणिका/CONTENTS

वर्ष २७]

[Vol. XXVII

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
प्रस्तावना		Preface
दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र		Maharashtra State at a glance.
(I) सामान्य माहिती	1	General information.
(II) भारताशी तुलना	2	Comparison with India.
1 हवामान		Climate
1.1. निवडक केंद्रांतील कमाल व किमान तपमान, पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस.	10	Maximum and minimum temperature, rainy days and annual rainfall at selected centres.
2 क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		Area and Population
2.1. पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या	12	Male, female and households in each district.
2.2. जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या ..	14	Rural and urban population in each district.
2.3. जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता.	16	Area and density of each district.
2.4. जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (शेकडेवारी)	17	Percentage of literacy in each district.
2.5. १९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार.	18	Decadal variation in population since 1901.
2.6. शहरांच्या लोकसंख्या-गटाप्रमाणे नागरी लोकसंख्या.	19	Urban population by size-class of towns.
2.7. वस्ती असलेल्या खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण.	20	Classification of inhabited villages according to population.
2.8. एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले.	21	Cities/Urban Agglomerations with population of 1,00,000 or above.
2.9. काम करणाऱ्यांचे व न करणाऱ्यांचे वर्गीकरण	23	Classification of workers and non-workers.
2.10 काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार वर्गीकरण.	24	Classification of persons not at work by type of activity.
2.11 अनुसूचित जाती आणि जमाती यांची लोकसंख्या.	25	Population of scheduled castes and scheduled tribes.
2.12 प्रकारानुसार महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची संख्या.	28	Disabled population in Maharashtra State by type of disability.
2.13 वयोगटानुसार लोकसंख्या ..	29	Population according to age groups.
2.14 धर्मानुसार लोकसंख्या	30	Population by religion.
2.15 १ मार्च, १ जुलै व १ ऑक्टोबर १९८१ ते २००१ रोजीची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या.	31	Annual estimates of population as on 1st March, 1st July and 1st October 1981-2001.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
3 शेती		<i>Agriculture</i>
3.1. जमिनीचा वापर	32	Land utilisation.
3.2. जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र.	33	Districtwise break-up of culturable area and cultivated area.
3.3. प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन.	35	Area and outturn of principal crops.
3.4. जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन.	36	Area and outturn of principal crops in each district.
3.5. प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक ..	40	Index numbers of production of principal crops.
3.6. मृद संधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती.	42	Progress under soil conservation and land reclamation.
3.7. रासायनिक खनांचे वाटप	43	Distribution of chemical fertilisers.
3.8. शेतीची अवजारे	44	Agricultural implements.
3.9. शेती पंपांना बीजपुरवठा	45	Agricultural pumps energised.
3.10. महाराष्ट्रातील एकूण बहिर् धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी क्षेत्र.	46	Number, area and average size of operational holdings in Maharashtra.
3.11. राज्य क्षेत्रातील पूर्ण झालेल्या पाटबंधारे प्रकल्पांची संख्या.	47	Number of Irrigation projects completed in State sector.
3.12. निमित्त सिंचनक्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र.	48	Irrigation potential created and actual irrigated area.
3.13. शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत प्रकल्प.	49	Government hydro projects commissioned.
4 पशुसंवर्धन		<i>Animal Husbandry</i>
4.1. पशुधन	50	Livestock population.
4.2. जिल्हावार पशुधन	52	Livestock population in each district.
4.3. पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती ..	54	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry.
4.4. गामकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळा-मार्फत झालेले दुग्धचे संकलन व वितरण.	56	Collection and distribution of milk by dairies in Government and Co-operative sectors.
4.5. दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे.	57	Milk products and milk chilling centres.
5 मत्स्यव्यवसाय		<i>Fisheries</i>
5.1. खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिटाचे वाटप आणि खारवलेले मासे.	58	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed.
5.2. मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	59	Miscellaneous statistics relating of fisheries.
6 वने		<i>Forests</i>
6.1. वनव्याप्त क्षेत्राचे वर्गीकरण	61	Classification of forest area.
6.2. मुख्य आणि गौण वनांपासून	62	Production of major and minor forest product.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
7. उद्योग आणि खानकाम		Industry and Mining
7.1. चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण.	63	Distribution of working factories according to working strength.
7.2. कारखाने व कामगारांची कामावरील दैनिक सरासरी यांचे कारखान्यांच्या प्रमुख गटानुसार वर्गीकरण.	64	Factories with average daily employment classified according to major groups of industries.
7.3. चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची जिल्हावार संख्या.	66	Working factories and average daily employment in each district.
7.4. उत्पादक भांडवल, औद्योगिक उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी.	67	Productive capital, output and value added by manufacture.
7.5. कापड गिरण्यांतील सरासरी गैरहजेरी ..	69	Average percentage of absenteeism in the cotton textile industry.
7.6. औद्योगिक विवाद ..	70	Industrial disputes.
7.7. कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)	71	Working of cotton textile industry (mill sector).
7.8. खनिज उत्पादन ..	72	Mineral production.
7.9. औद्योगिक उत्पादन ..	73	Industrial production.
8. वीज		Electricity
8.1. विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर.	74	Installed capacity, generation and consumption of electricity.
8.2. विजेचा पुरवठा झालेली शहरे व खेडी ..	75	Towns and villages electrified.
9. संयुक्त भांडबली संस्था		Joint Stock Companies
9.1. ३१ मार्च १९८७ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडबली संस्था.	76	Number of joint stock companies as on 31st March 1987.
10. बँका		Banks
10.1. बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या.	77	Number of places having banking offices and number of banking offices in each district.
11. सहकार		Co-operation
11.1. संस्था व सभासदांची संख्या, खेळते भांडवल, कर्जाज दिलेल्या रकमा आणि मालाची उलाढाल	78	Societies, membership, working capital, advances and turnover.
12. परिवहन व दळणवळण		Transport and Communications
12.1. रस्त्यांची लांबी ..	79	Road length.
12.2. पृष्ठभागानुसार रस्त्याचे वर्गीकरण ..	80	Road length according to types of surface
12.3. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहनक्रियेच्या आकडेवारी.	81	Operational statistics of Maharashtra State Road Transport Corporation.
12.4. वापरात असलेली मोटार वाहने ..	82	Motor vehicles in operation.
12.5. महाराष्ट्रातील परिवहनाची व इतर वाहने	83	Transport and non transport vehicles in Maharashtra State.
12.6. व्यावसायिक व विंगर व्यावसायिक वाहन चालकांचे परवाने.	84	Professional and non-professional driving licenses.
12.7. लोहमार्गाची लांबी ..	85	Railway route length.
12.8. महाराष्ट्र राज्यातील डाक कार्यालये व तार कार्यालये.	86	Post offices and telegraph offices in Maharashtra State.

(x)

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
13. महाज्व वाहतूक		<i>Shipping</i>
13.1. मुंबई बंदरात असलेल्या जहाजांची संख्या व वजन.	87	Number and tonnage of vessels entered in Bombay Port.
13.2. मुंबई बंदरामध्ये गोदघा आणि बंदरे येवून हलविलेला माल.	88	Cargo handled at the docks and bunders in Bombay Port.
13.3. महाराष्ट्र राज्यातील निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात) माल.	89	Cargo (imports and exports) handled at the selected minor ports of Maharashtra State.
13.4. महाराष्ट्र राज्यातील बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक.	90	Passenger traffic at the ports of Maharashtra State.
14. देशांतर्गत व्यापार		<i>Inland Trade</i>
14.1. महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला व्यापार.	91	Inland Trade of Maharashtra.
15. शिक्षण		<i>Education</i>
15.1. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण.	93	Institutions and enrolment by type of education.
15.2. जिल्हावार प्राथमिक व दुय्यम शिक्षण	96	Primary and secondary education in each district.
15.3. महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय/ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील प्रशिक्षणाची संख्या मंजूर जाणा.	98	Number of seats sanctioned for trainees in the Government and non-Government industrial training institutions in Maharashtra.
15.4. महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल.	99	Results of the final examinations of Government and non-Government industrial training institutes in Maharashtra.
15.5. महाराष्ट्र राज्यातील शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी.	100	Classification of apprentice trainees in Maharashtra.
15.6. महाराष्ट्र राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तांत्रिक शाळा व विद्यार्थी संख्या.	101	Secondary and higher secondary technical schools and students in Maharashtra State.
15.7. महाराष्ट्र राज्यातील तांत्रिक आणि व्यवसाय संस्था व त्यातील प्रवेशक्षमता.	102	Technical and vocational institutes in Maharashtra and their intake capacity in Maharashtra.
15.8. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिक्षणाच्या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यातील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता.	103	Number of Government and non Government institutions, teaching certificate course and their intake capacity in Maharashtra.

विषय	पृ PAGE	Subject
16 जीवनविषयक आकडेवारी		Vital Statistics
16.1. जन्म, मृत्यू, आणि बालमृत्यू यांचे प्रमाण	104	Birth rates, death rates and infant mortality rates.
16.2. कुटुंबकल्याणविषयक माहिती	106	Family Welfare Statistics.
16.3. महाराष्ट्र राज्यातील संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा.	107	Medical facilities available through institutions in Maharashtra State.
17. पोलीस आणि गुन्हे		Police and Crimes
17.1. पोलीस स्टेशने आणि पोलीसांची संख्या	108	Police stations and police force.
17.2. इंडियन पिनल कोडखाली झालेले दखलपत्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून).	109	Cognizable offences (including attempts, under Indian Penal Code.
18. कारागृहे		Prisons
18.1. कारागृहांची व कैद्यांची संख्या	110	Number of prisons and convicts.
19. घरवांघणी		Housing
19.1. घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी	111	Classification of houses according to use.
19.2. वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण.	114	Distribution of households according to rooms occupied.
20. स्थानिक संस्था		Local Bodies
20.1. ग्रामपंचायतीची व्याप्ती, उत्पन्न आणि खर्च	115	Coverage, self-raised income and expenditure of Village Panchayats.
20.2. नगरपरिषदा व महानगरपालिका यांची घडण.	116	Constitution of Municipal Councils and Municipal Corporations.
20.3. नगरपरिषदांचे व महानगरपालिका यांचे उत्पन्न व खर्च.	118	Income and expenditure of Municipal Councils and Municipal Corporations.
20.4. जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न आणि खर्च	120	Income and expenditure of Zilla Parishads.
20.5. प्रकारानुरूप स्थानिक संस्थांची संख्या	122	Local Bodies by types.
21. सार्वत्रिक निवडणुका		General Elections
21.1. सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल	123	Results of general elections.
21.2. उमेदवारांचे पक्ष पाठिंब्यानुसार वर्गीकरण	124	Candidates according to party affiliations.
22. किंमत निर्देशांक		Price Indices
22.1. अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	125	All India wholesale price Index numbers (New Series).
22.2. कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	127	Consumer price Index numbers for working class (New Series).
22.3. महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक.	130	Consumer price Index numbers for selected essential items for Rural Maharashtra.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
22. किंमत निर्देशांक		<i>Price Indices</i>
22.4. महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक.	.. 131	Consumer price Index numbers for selected essential items for Urban Maharashtra.
22.5. नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक.	132	Consumer price Index numbers for Urban non-manual employees.
22.6. शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	133	Consumer price Index numbers for Agricultural labourers.
23. रोजगार		<i>Employment</i>
23.1. औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण.	134	Industrial classification of persons at work other than cultivation.
23.2. विगडशेती व्यवसायातील व्यवसायानुसार वर्गीकरण.	135	Occupational classification of persons at work other than cultivation.
23.3. सेवायोजनेसंबंधीची माहिती	.. 136	Employment exchange statistics.
23.4A. राज्य सरकारचे कर्मचारी	.. 137	State Government employees.
23.4B. श्रेणी व जातीनुसार राज्य सरकारचे कर्मचारी.	138	Class and castewise State Government employees.
23.5. सरकारी क्षेत्रातील रोजगार	.. 139	Employment in public sector.
23.6. दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नांदलेल्या संस्थांतील रोजगार.	140	Employment under shops and establishments Act.
23.7. रोजगार हमी योजनेखाली महाराष्ट्र राज्यात घेण्यात आलेली प्रकानुसार कामे व त्यांवरील खर्च.	141	Categorywise number of works and expenditure incurred thereon under the employment guarantee scheme in Maharashtra State.
24. छापखाने व प्रकाशने		<i>Press and Publications</i>
24.1. छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकाळिके.	आणि 142	Printing presses, newspapers, books and periodicals.
25. वार्षिक योजना		<i>Annual Plans</i>
25.1. महाराष्ट्राची पाचवी व सहावी पंचवार्षिक योजना.	143	Fifth and Sixth Five-Year plan of Maharashtra.
26. राज्य वित्त		<i>State Finance</i>
26.1. राज्याची महमुली जमा	.. 144	Revenue receipts of the State.
26.2. महमुली लेखावरील खर्च	.. 150	Expenditure on revenue account.
26.3. राज्याच्या अर्थमंकल्याचे पृथक्करण	.. 161	Analysis of State Government Budget.
27. राज्य उत्पन्न		<i>State Income</i>
27.1. चालू आणि स्थिर किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न	163	State income at current and constant prices.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
28. संकीर्ण		<i>Miscellaneous</i>
28.1. नियंत्रित बाजारपेठा	164	Regulated markets.
28.2A महाराष्ट्रातील आयुर्विमानिषयी माहिती ..	168	Life Insurance in Maharashtra.
28.2B महाराष्ट्रातील साधारण बिम्याचा प्रत्यक्ष प्रिमियम.	169	Gross direct Premium written in Maharashtra.
28.3. पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची महाराष्ट्रातील संख्या.	170	Number of hotels in Maharashtra approved by the tourism department.
28.4. मुंबईस उत्तरणारे परदेशी पर्यटक ..	171	Foreign tourists disembarking at Bombay.
28.5. महाराष्ट्र राज्यातील कच्च्या (कूड) तेलाचे उत्पादन.	172	Production of crude oil in Maha- rashtra State.
28.6. महाराष्ट्र राज्यातील नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर.	173	Reserves, gross production and utilisation of natural gas in Maharashtra State.
28.7. द्रवीभूत पेट्रोलियम वायूचे महाराष्ट्रातील घरगुती ग्राहक.	174	LPG domestic customers in Maha- rashtra.
29. निवडक निर्देशांकांचा कल		<i>Trends in selected indicators</i>
29.1. शेती	175	Agriculture.
29.2. पशुधन व कुक्कुट	180	Livestock and poultry.
29.3. उद्योग आणि खानकाम	181	Industry and mining.
29.4. वीज	184	Electricity.
29.5. सहकार	186	Co-operation.
29.6. परिवहन आणि दळणवळण	188	Transport and communications.
29.7. शिक्षण	190	Education.
29.8. अखिल भारतीय घाऊक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	192	All India wholesale price Index numbers (New Series).
29.9. कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	193	Consumer price Index numbers for working class (New Series).
29.10. राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका)	196	State Income (Revised Series).
रूपांतर गुणके	198	Conversion factors.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र/MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE

(I) सामान्य माहिती/GENERAL INFORMATION

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(4)
1	भौगोलिक स्थान—		Location—
	उत्तर अक्षांश	16.4 to 22.1	North latitude (degrees).
	पूर्व रेखांश	72.6 to 80.9	East longitude (degrees).
2	विभाग	6	Number of Divisions.
3	जिल्हे	30	Number of Districts.
4	तालुके	303	Number of Talukas.
†5	शहरे व शहर संकुले	307	Number of City and town units/UAs.†
†6	एक लाख लोकसंख्येहून अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे (अनुक्रमांक ५ मध्ये दर्शविलेल्या शहरांपैकी).	25	Number of cities having population more than one lakh (out of towns against Serial No. 5).†
†7	खेडी—		Number of Villages
	वस्ती असलेली	39,354	Inhabited.
	वस्ती नसलेली	2,479	Un-inhabited.
†8	क्षेत्रफळ (चौ. किलोमीटर)	3,07,690	Area (in Square Kilometres)†
9	किनाऱ्याची लांबी (किलोमीटर)	720	Length of the Coast-Line (Kilometres).

टोप.—(१) अनुक्रमांक ८ ह्या बाबीची माहिती सर्व्हेअर जनरल, भारत सरकार, यांच्यानुसार आहे.

Information against item 8 is according to Surveyor General, India.

(२) †१९८१ जनगणनेवर आधारित.

†1981 Population Census.

(३) शहर संकुल=ह्यात एखादे शहर व त्याच्या आसपासचा नागरी विभाग किंवा दोन किंवा अधिक जवळजवळ असलेली शहरे व त्यांना लागून असलेला आसपासचा नागरी विभाग अशा प्रकारचा संपूर्ण नागरी टापू ह्यांचा समावेश आहे.

UA = Urban agglomeration is a continuous urban spread constituting a town and the adjoining urban outgrowth or two or more physically continuous towns together with the continuous well recognised urban outgrowth, if any, of such towns.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

अनुक्र.मांक Serial No.	नाव	परिमाण	महाराष्ट्र Maha- rashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (शेकडेवारी) Comparison of Maha- rashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
	लोकसंख्या (१९८१ ची जनगणना)						POPULATION (1981 Census)
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या .. हजारांत		40,791	5,25,457*	7.8	Thousand	(a) Rural population.
	(आ) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोक- संख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	64.97	76.69	..	Percentage	(b) Percentage of rural popula- tion to total population.
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या .. हजारांत ..		21,993	1,59,727*	13.8	Thousand	(a) Urban population.
	(आ) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोक- संख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	35.03	23.31	..	Percentage	(b) Percentage of urban popula- tion to total population.
1.3	(अ) एकूण कुटुंबांची संख्या .. हजारांत ..		11,691	1,19,773	9.8	Thousand	(a) Number of households
	(१) ग्रामीण		7,534	90,867	8.3	Do.	(i) Rural
	(२) नागरी		4,157	28,906	14.4	Do.	(ii) Urban
1.4	(अ) एकूण लोकसंख्या		62,784	6,85,185*	9.2	Thousand	(a) Total population
	(१) पुरुष		32,415	3,54,398*	9.4	Do.	(i) Male.
	(२) स्त्रिया		30,369	3,30,787*	9.5	Do.	(ii) Female.
1.5	(अ) वर्गीकृत जाती व जमाती यांची लोकसंख्या.		10,252	1,56,383	6.6	Do.	(a) Population of s.heduled castes and scheduled tribes.
	(आ) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोक- संख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	16.3	22.8	..	Percentage	(b) Percentage of above popula- tion to total population.

1.6 (अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे ..	हजारंत ..	24,302	2,22,517@ 10.9	Thousand	(a) Total main workers.
(आ) एकूण मुख्यतः काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	38.7	33.5 ..	Percentage	(b) Percentage of total main workers to total population.
1.7 (अ) सीमांतिक काम करणारे ..	हजारंत ..	2,416	22,088@ 10.9	Thousand.	(a) Marginal workers.
(आ) सीमांतिक काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	3.9	3.3 ..	Percentage	(b) Percentage of marginal workers to total population.
1.8 (अ) एकूण काम न करणारे ..	हजारंत ..	36,066	4,20,683@ 8.6	Thousand	(a) Total non-workers
(आ) एकूण काम न करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	57.4	63.2 ..	Percentage	(b) Percentage of total non-workers to total population.
1.9 लोकसंख्येची घनता ..	दर चौरस किलोमीटरमागे लोकसंख्या.	204	216†† ..	Persons per sq. km.	Density of population.
1.10 साक्षरतेचे प्रमाण--					Literacy percentage—
(१) पुरुष ..	शेकडेवारी	58.79	46.89 ..	Percentage	(i) Male
(२) स्त्रिया ..	शेकडेवारी	34.79	24.82 ..	Do.	(ii) Female
(३) एकूण ..	शेकडेवारी	47.18	36.23 ..	Do.	(iii) Persons
1.11 स्त्री-पुरुष प्रमाण ..	दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	937	933 ..	Females per 1,000 males	Sex ratio.
1.12 १९७१-८१ मध्ये झालेली लोकसंख्येतील शेकडेवारी शेकडा वाढ.	शेकडेवारी	24.75	25.00 ...	Percentage	Percentage growth of population during 1971-81.

* जनगणना घेणे शक्य नसल्यामुळे आसामची अंदाजित लोकसंख्या घेऊन व पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मीरमधील बळकावलेल्या प्रदेशातील लोकसंख्या वगळून.*

Includes projected population of Assam, where census could not be held but excludes population of areas in Jammu and Kashmir under unlawful occupation at Pakistan and China where census could not be taken.

@ आसाम साडून/Excluding Assam.

†† जम्मू व काश्मीर सोडून/Excluding Jammu and Kashmir

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA— contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
2. शेती			AGRICULTURE				
प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र (१९८४-८५, १९८५-८६ व १९८६-८७ या वर्षांची सरासरी)			Area under principal crops (Average for years 1984-85, 1985-86 and 1986-87)				
2.1	तांदूळ हजार हेक्टर	1,529	41,023	3.7	Thou-hect.	Rice
2.2	गहू "	869	23,140	3.8	Do. ..	Wheat
2.3	ज्वारी "	6,507	15,809	41.2	Do. ..	Jowar
2.4	बाजरी "	1,742	10,837	16.1	Do. ..	Barri
2.5	एकूण तृणधान्ये "	11,123	1,03,543	10.7	Do. ..	All cereals
2.6	एकूण कडधान्ये "	2,843	23,070	12.3	Do. ..	All pulses
2.7	एकूण अन्नधान्ये "	13,966	1,26,613	11.0	Do. ..	All foodgrains
2.8	भुईमूग "	714	7,343	9.7	Do. ..	Groundnut
2.9	ऊस "	268	2,966	9.0	Do. ..	Sugarcane
2.10	कापूस "	2,710	7,343	36.9	Do. ..	Cotton
प्रमुख पिकांचे उत्पादन (१९८४-८५, १९८५-८६ व १९८६-८७ या वर्षांची सरासरी)			Outturn of principal crops (Average for years 1984-85, 1985-86 and 1986-87)				
2.11	तांदूळ हजार टन	2,612	81,716	3.2	Thousand tonnes.	Rice
2.12	गहू "	678	45,619	1.5	Do. ..	Wheat
2.13	ज्वारी "	3,939	10,105	39.0	Do. ..	Jowar
2.14	बाजरी "	483	4,772	10.1	Do. ..	Barri
2.15	एकूण तृणधान्ये "	7,469	1,34,480	5.6	Do. ..	All cereals
2.16	एकूण कडधान्ये "	1,084	12,431	8.7	Do. ..	All pulses
2.17	एकूण अन्नधान्ये "	8,533	1,46,911	5.8	Do. ..	All foodgrains

2.18	भुईमूग	586	5,975	9.8	Do.	..	Groundnut
2.19	ऊस (ऊसांत)	23,655	1,75,566	13.5	Do.	..	Sugarcane (cane)
2.20	कापूस (लिटमध्ये)	246	1,372	17.9	Do.	..	Cotton (lint)
3. पशुसंवर्धन										
पशुगणना, १९८२										
ANIMAL HUSBANDRY										
Livestock Census, 1982										
3.1	एकूण पशुधन	हजारंत ..	30,919	4,19,545	7.4	Thousand numbers.	..	Total livestock
3.2	एकूण गाई-बैल	16,162	1,92,453	8.4	Do.	..	Total cattle
3.3	गाई-बैल —	Cattle—
	(१) तीन वर्षावरील बैल	8,560	94,305	9.1	Do.	..	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील गाई	7,110	86,081	8.3	Do.	..	(ii) Females over 3 years
3.4	एकूण म्हशी-रेडे	3,972	69,784	5.7	Do.	..	Total buffaloes
3.5	म्हशी-रेडे—	Buffaloes—
	(१) तीन वर्षावरील रेडे	760	16,242	4.7	Do.	..	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील म्हशी	3,212	53,442	5.8	Do.	..	(ii) Females over 3 years
3.6	एकूण मेंढरे व शेळ्या	10,376	1,04,017	10.1	Do.	..	Total sheep and goats
3.7	एकूण घोडे, शिगरे वगैरे	49	899	5.5	Do.	..	Total horses and ponies
3.8	इतर पशुधन	360	52,392	0.8	Do.	..	Other livestock
3.9	कोंबड्या, बदके वगैरे	19,844	2,07,739	9.6	Do.	..	Total poultry
3.10	ट्रॅक्टर	22	519	4.2	Do.	..	Tractors
3.11	सिंचनाकरिता वापरलेली इंजिने व पंप.	139	3,101	4.5	Do.	..	Oil engines with pumps for irrigation purposes.
3.12	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत पंप	449	3,568	12.6	Do.	..	Electric pumps for irrigation
4. जंगले (१९७९-८०)										
FORESTS (1979-80)										
4.1	एकूण जंगलव्याप्त क्षेत्र	चौ. कि. ..	64,078	7,36,685	8.7	Sq. km.	..	Total forest area

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
5.	उद्योग आणि खानकाम						INDUSTRY AND MINING
5.1	कारखाने						Factories—
(अ)	चालू कारखाने (१९८४)* .. संख्या ..	18,316	1,67,541	10.9	Number	(a)	Working factories (1984)*
(आ)	कामगारांची दैनिक सरासरी हजारांत (१९८४).	1,120	7,603	14.7	Thousand numbers.	(b)	Average daily number of workers (1984).
5.2	उद्योगांची वार्षिक पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतर भाग मिळून) (१९८३-८४)—						Annual Survey of Industries (Census plus Non-Census parts) (1983-84)—
(अ)	उत्पादक भांडवल .. कोटी रुपये	10,469	67,110	15.6	Crore Rs.	(a)	Productive capital
(आ)	रोजगारीवर असलेल्या लोकांची हजारांत .. संख्या.	1,221	7,994	15.3	Thousand numbers.	(b)	Number of persons employed.
(इ)	एकूण उत्पादन .. कोटी रुपये	19,232	93,537	20.6	Crore Rs.	(c)	Gross output (ex-factory value).
(ई)	उत्पादन मूल्य वृद्धि	3,762	20,137	18.7	Do. ..	(d)	Value added by manufacture.
5.3	(अ) चालू असलेल्या सुती कापड संख्या गिरण्या (१९८३ अखेर)**	99	822	12.0	Number	(a)	Working cotton textile mills (end of 1983).**
(आ)	या गिरण्यांतील कामगारांची हजारांत सरासरी (१९८३ अखेर).**	144	794	18.1	Thousand numbers	(b)	Average number of workers employed in cotton textile mills (end of 1983).**
(इ)	सुताचे सरासरी मासिक उत्पादन लाख कि.ग्रॅम (१९८३ अखेर).**	163.28	1,073.60	15.4	Lakh Kg.	(c)	Average monthly production of yarn (end of 1983).**
(ई)	कापडाचे सरासरी मासिक उत्पादन लाख मीटर (१९८३ अखेर)**	742.56	2,825.52	26.3	Lakh metres	(d)	Average monthly production of cloth (end of 1983).**
5.4	खानकाम (१९८६)						MINING (1986)
(अ)	कोळसा (उत्पादन) .. ,००० टन	11,884	1,63,338	7.3	,000 Tonnes	(a)	Coal (Quantity)
	(मूल्य) .. कोटी रुपये	209	3,340	6.3	Crore Rs.		(Value)

(आ) कच्चे लोखंड (उत्पादन)	.. '००० टन	.. 1,285	48,821	2.6	'000 Tonnes	(b) Iron ore	(Quantity)
(मूल्य)	.. कोटी रुपये	.. 6	291	2.1	Crore Rs.		(Value)
(इ) कच्चे मँगनीज (उत्पादन)	.. '००० टन	.. 238	1,275	18.7	'000 Tonnes	(c) Manganese ore	(Quantity)
(मूल्य)	.. कोटी रुपये	.. 12	37	32.4	Crore Rs.		(Value)
(ई) बाँससाईट (उत्पादन)	.. '००० टन	.. 413	2,338	17.7	'000 Tonnes	(d) Bauxite	(Quantity)
(मूल्य)	.. कोटी रुपये	.. 2	19	10.5	Crore Rs.		(Value)

6. विद्युत

6.1	विजेचे उत्पादन (१९८५-८६)	.. दशलक्ष कि.वॅ.तास	26,440	1,70,302	15.5	Million kwh	Electricity generated (1985-86)
6.2	विजेचा वापर (१९८५-८६)	.. " कि.वॅ.तास	20,953	1,23,209	17.0	Do.	Electricity consumed (1985-86)
6.3	(अ) उद्योगाकरिता वापरलेली वीज	.. " कि. वॅ. तास	11,134	66,718	16.7	Do.	(a) Industrial consumption
	(आ) या औद्योगिक वापराचे एकूण शकडेवारी	..	53.1	54.2	..	Percentage	(b) Percentage of industrial consumption to total consumption.

ELECTRICITY

7. संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका*

7.1	संयुक्त भांडवली कंपन्या (३१ मार्च १९८६ रोजी).	संख्या	.. 29,710	1,22,159	24.3	Number	Companies at work (as on 31st March 1986).
7.2	त्यांचे भरणा केलेले भांडवल	.. कोटी रुपये	.. 3,228	31,943	10.1	Crore Rs.	Their paid-up capital
7.3	बँक कार्यालये, वर्गीकृत व्यापारी (३१ मार्च १९८७ रोजी).	संख्या	.. 4,933	53,424	9.2	Number	Banking offices, scheduled commercial (as on 31st March 1987).
7.4	दर लाख लोकसंख्येशी बँक कार्यालयांचे प्रमाण. 6.9	7.1	..	Do.	Banking offices per lakh of population.
7.5	बँक कार्यालय असलेल्या शहरांची व गावांची संख्या (वर्गीकृत व्यापारी) (डिसेंबर १९८२). 1,613	21,858	7.4	Do.	Places having banking offices (Scheduled commercial) (Dec. 1982).

JOINT-STOCK COMPANIES AND BANKS

8. सहकार

	(१९८०-८१)						
8.1	सहकारी संस्था	.. संख्या	.. 60,747	3,26,273	18.6	Number	Co-operatives societies
8.2	सभासदांची संख्या	.. हजारात	.. 14,800	1,17,596	12.6	Thousand number	Membership

CO-OPERATION

(1980-81)

* अस्थायी/Provisional.

•• जानेवारी ते मार्च १९८३ ची मुंबई शहराची आकडेवारी उपलब्ध नसल्यामुळे या आकडेवारीत समाविष्ट केलेली नाही. / The figures for January to March 1983 of Bombay City are excluded as they are not available.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
8.3	सर्व संस्थांचे खेळते भांडवल	.. कोटी रुपये ..	5,210	25,082	20.8	Crore Rs.	Working capital of all co-operative societies.
8.4	कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	.. कोटी रुपये ..	250	1,742	14.0	Do. ..	Advances by agricultural credit societies.
9. परिवहन आणि दळणवळण						TRANSPORT AND COMMUNICATIONS	
9.1	(अ) रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च १९८४ रोजी).	किलो मीटर ..	5,297	61,460	8.6	Kilometres	(a) Total railway length (as on 31st March 1984).
	(आ) रेल्वे मार्गाच्या लांबीचे क्षेत्रफळाशी प्रमाण (दर १०० चौरस किलो मीटरमागे) (३१ मार्च १९८४ रोजी).	किलो मीटर ..	1.6	1.9	..	Do. ..	(b) Railway length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 1984).
9.2	१०० चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्याची लांबी (३१ मार्च १९८३ रोजी)	किलो मीटर ..	60	47	..	Do. ..	Road length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 1983).
9.3	(अ) १०० चौरस किलो मीटर क्षेत्रफळामागे असणारी मोटार वाहने (३१ मार्च १९८५ रोजी).	संख्या ..	452	261	..	Number	(a) Motor vehicles per 100 sq. Kms. of area (as on 31st March 1985).
	(आ) दर लाख लोकसंख्येमागे असणारी मोटार वाहने (३१ मार्च १९८५ रोजी).	संख्या ..	1,998	1,165	..	Do. ..	(b) Motor vehicles per lakh of population (as on 31st March 1985).
10. राज्य उत्पन्न (१९८६-८७)						STATE INCOME (1986-87)	
10.1	(अ) चालू किमतीनुसार उत्पन्न	कोटी रुपये ..	26,718**	2,29,035***	11.7	Crore Rs.	(a) Income at current prices
	(आ) चालू किमतीनुसार दर डोई उत्पन्न.	रुपये ..	3,793	2,975	..	l..	(b) Per capita income at current prices.

**प्राथमिक अंदाज/Preliminary.

***शीघ्र अंदाज/Quick estimates.

1. हवामान/CLIMATE
तक्ता क्रमांक/Table No. 1.1

1. हवामान/CLIMATE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

निवडक केंद्रांतील कमाल आणि किमान तपमान, पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस

MAXIMUM AND MINIMUM TEMPERATURE, RAINY DAYS AND ANNUAL RAINFALL AT SELECTED CENTRES

(तपमान सेल्सीयस डिग्रीमध्ये, पाऊस मिलिमीटरमध्ये/Temperature in degrees celcius and Rainfall in mm.)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे	तपमान/Temperature				पाऊस/Rainfall		नेहमीचा पाऊस Normal Rainfall	Centres
		कमाल Maximum (Highest)		किमान Minimum (Lowest)		पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall		
		1984	1985	1984	1985	1983			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	39.6	39.8	15.1	15.5	87	3,417.3	1,805	Colaba (Greater Bombay)
2	सांता क्रुझ (बृहन्मुंबई)	40.8	41.1	12.1	13.4	94	3,107.7	2,812	Santacruz (Greater Bombay)
3	डहाणू (ठाणे)	39.7	38.4	11.3	13.9	78	2,956.2	1,759	Dahanu (Thane)
4	भीरा (रायगड)	42.9	42.0	10.5	10.4	50	2,131.0	N.A.	Bhira (Raigad)
5	अलिबाग (रायगड)	35.7	40.0	12.8	13.4	87	4,062.5	1,960	Alibag (Raigad)
6	रत्नागिरी	38.0	37.5	14.0	15.8	99	3,922.8	2,617	Ratnagiri
7	देवगड (रत्नागिरी)	37.3	37.6	16.9	17.0	95	3,557.8	2,246	Devgad (Ratnagiri)
8	वेंगुर्ला (सिंधुदुर्ग)	38.8	35.2	13.1	15.0	N.A.	N.A.	N.A.	Vengurla (Sindhudurg)
9	हार्नाई (रत्नागिरी)	N.A.	34.8	N.A.	12.5	76	2,477.5	2,472	Harnai (Ratnagiri)
10	नाशिक	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	50	758.1	697	Nashik
11	ओझर (नाशिक)	40.5	41.3	4.0	6.8	36	568.1	633	Ozar (Nashik)
12	मालेगाव कॅम्प	44.2	43.5	5.8	8.2	35	560.7	N.A.	Malegaon Camp
13	नंदुरबार (धुळे)	N.A.	N.A.	10.3	N.A.	47	703.3	643	Nandurbar (Dhule)
14	जळगाव	46.7	46.6	6.1	8.2	50	860.2	787	Jalgaon
15	अहमदनगर	41.6	N.A.	7.0	8.7	43	787.0	622	Ahmadnagar
16	पुणे	41.3	41.9	5.1	5.5	39	760.1	661	Pune
17	बारामती (पुणे)	41.8	42.2	8.8	10.0	33	595.6	465	Baramati (Pune)

18	लोहगाव (पुणे)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	39	586.7	684	Lohgaon (Pune)
19	वानोरी (ए.एफ.एम.सी.)	41.8	42.3	8.4	10.0	42	612.5	640	Wanorie (A.F.M.C.)
20	महाबळेश्वर (सातारा)	34.8	35.0	8.5	10.5	115	5,484.7	6,226	Mahabaleshwar (Satara)
21	सांगली	41.3	N.A.	7.0	N.A.	43	471.1	N.A.	Sangli
22	सोलापूर	44.2	42.7	11.4	13.3	53	869.8	678	Solapur
23	जेऊर (सोलापूर)	44.4	44.2	6.7	9.0	46	812.6	596	Jeur (Solapur)
24	सातारा	37.2	37.0	7.3	11.1	N.A.	N.A.	N.A.	Satara
25	कोल्हापूर	42.2	40.6	10.0	13.1	62	976.5	1,070	Kolhapur
26	औरंगाबाद	43.6	N.A.	8.6	N.A.	48	1,033.1	726	Aurangabad
27	उस्मानाबाद	39.8	41.4	10.4	11.4	N.A.	N.A.	N.A.	Osmanabad
28	चिखलठाणा (औरंगाबाद)	42.5	42.6	7.7	8.5	46	925.3	6,920	Chikhalthana (Aurangabad)
29	परभणी	45.3	43.6	10.2	11.0	55	1,391.8	854	Parbhani
30	बीड	44.2	43.0	7.9	9.0	53	942.9	786	Beed
31	नांदेड	45.5	43.9	5.9	8.9	63	1,522.2	901	Nanded
32	बुलढाणा	N.A.	45.6	N.A.	12.6	54	956.3	857	Buldana.
33	अकोला-विमानतळ	N.A.	46.2	N.A.	9.0	49	825.9	N.A.	Akola Airport
34	अकोला शहर	N.A.	46.0	N.A.	10.2	49	899.4	801	Akola City
35	अमरावती	N.A.	44.5	N.A.	12.2	56	944.2	876	Amravati
36	यवतमाळ	N.A.	45.0	N.A.	8.5	61	1,190.5	1,096	Yavatmal
37	पुसद (यवतमाळ)	N.A.	44.5	N.A.	12.0	65	1,437.5	875	Pusad (Yavatmal)
38	वर्धा	N.A.	45.4	N.A.	9.2	62	1,072.6	N.A.	Wardha
39	नागपूर विमानतळ	N.A.	44.8	N.A.	10.0	61	1,265.3	N.A.	Nagpur Air-port
40	नागपूर शहर	N.A.	45.5	N.A.	13.1	57	1,092.0	1,242	Nagpur City
41	गोंदिया (भंडारा)	N.A.	44.6	N.A.	10.8	66	1,574.3	1,471	Gondia (Bhandara)
42	चंद्रपूर	N.A.	45.4	N.A.	8.5	62	1,229.7	1,267	Chandrapur
43	ब्रह्मपुरी (चंद्रपूर)	N.A.	44.3	N.A.	6.5	69	1,461.3	N.A.	Brahmapuri (Chandrapur)
44	सिरोचा (चंद्रपूर)	N.A.	N.A.	N.A.	7.1	78	1,628.8	1,439	Sironcha (Chandrapur)

N. A. = उपलब्ध नाही./Not available.

कंसातील नावे, केंद्रे ज्या जिल्ह्यात आहेत त्या जिल्ह्यांची आहेत.

The names in brackets indicate the district wherein the centre is located.

आधार.—(१) विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, मुंबई व नागपूर.

Source.—(1) Regional Meteorological Department, Bombay and Nagpur.

(२) कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

(2) Director of Agriculture, Government of Maharashtra,

Pune.

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 2.1

पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या, /MALE, FEMALE AND HOUSEHOLDS IN EACH DISTRICT.

1981

(हजारत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	कुटुंबे Households	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	स्त्री-पुरुष प्रमाण* Sex ratio* (No.)	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मुंबई ..	1,625	4,653	3,591	8,243	772	Greater Bombay
2	ठाणे ..	655	1,780	1,572	3,352	883	Thane
3	रायगड ..	293	727	760	1,486	1,047	Raigad
4	रत्नागिरी ..	481	611	769	1,380	1,258	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	*	351	423	774	1,204	Sindhudurg
6	नाशिक ..	510	1,545	1,447	2,992	938	Nashik
7	धुळे ..	357	1,043	1,007	2,050	966	Dhule
8	जळगाव ..	478	1,343	1,275	2,618	950	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	477	1,383	1,326	2,708	959	Ahmadnagar
10	पुणे ..	767	2,150	2,014	4,164	938	Pune
11	सातारा ..	382	989	1,050	2,039	1,061	Satara
12	सांगली ..	331	931	900	1,831	967	Sangli
13	सोलापूर ..	463	1,334	1,257	2,591	942	Solapur
14	कोल्हापूर ..	448	1,255	1,209	2,464	963	Kelhapur
15	औरंगाबाद ..	439	820	768	1,588	936	Aurangabad
16	जालना ..	*	524	508	1,032	970	Jalna
17	परभणी ..	338	835	808	1,643	967	Parbhani
18	बीड ..	271	719	694	1,413	965	Beed
19	नांदेड ..	308	892	857	1,749	960	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	386	526	504	1,030	958	Osmanabad
21	लातूर ..	*	660	633	1,294	959	Latur

22	बुलढाणा	283	771	738	1,509	957	Buldana
23	अकोला	338	938	889	1,827	949	Akola
24	अमरावती	351	962	900	1,861	937	Amravati
25	यवतमाळ	331	887	850	1,737	959	Yavatmal
26	वर्धा	183	476	451	927	948	Wardha
27	नागपूर	491	1,345	1,243	2,589	925	Nagpur
28	भंडारा	354	920	917	1,838	997	Bhandara
29	चंद्रपूर	401	724	694	1,418	959	Chandrapur
30	गडचिरोली	*	322	316	637	981	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	11,691	32,415	30,369	62,784	937	Maharashtra State
	भारत@	1,19,773	3,54,398	3,30,787	6,85,185	933	@India

टीप.—(१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा काही ठिकाणी जुळणार नाहीत.

(२) *दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या.

(३) @जनगणना घेणे शक्य नसल्यामुळे आसामची अंदाजित लोकसंख्या घेऊन व पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मीर मधील बळकावलेल्या प्रदेशातील लोकसंख्या वगळून.

आधार.—(१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत.

(३) पुनर्रचित जिल्ह्यांची माहिती अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई, यांनी १९८१ च्या जनगणनेतील माहितीवरून तयार केली आहे. हे आकडे अस्थायी आहेत.

Note.—(i) Details may not add up to the totals due to rounding.

(ii) *Females per 1,000 males.

(iii) @Includes projected population of Assam, where census could not be held but excludes population of areas in Jammu and Kashmir under unlawful occupation of Pakistan and China where census could not be taken.

Source.—(1) Director of Census Operations, Maharashtra.

(2) Registrar General and Census Commissioner for India.

(3) Directorate of Economics and Statistics, Bombay has compiled the information of reorganised districts from the information available in population Census, 1981. The figures are provisional.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2

जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या,/RURAL AND URBAN POPULATION IN EACH DISTRICT

1981

(हजारंत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा District	लोकसंख्या Population			नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शकडा प्रमाण Percentage of ur- ban population to total population	दशवर्षीय वाढीचे प्रमाण Decennial growth rate 1971-81 (%)			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	8,243	8,243	100.00	..	38.38	38.38	Greater Bombay
2	ठाणे ..	1,865	1,486	3,352	44.34	28.45	80.43	47.28	Thane
3	रायगड ..	1,277	210	1,486	14.12	15.09	37.86	17.84	Raigad
4	रत्नागिरी ..	1,259	120	1,380	8.73	6.46	2.25	6.11	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	722	51	774	6.54	•	•	•	Sindhudurg
6	नाशिक ..	2,064	928	2,992	31.02	22.24	37.11	26.49	Nashik
7	धुळे ..	1,650	400	2,050	19.52	20.23	39.41	23.55	Dhule
8	जळगाव ..	1,960	658	2,618	25.14	21.09	21.27	23.52	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	2,357	351	2,708	12.97	16.96	40.04	19.52	Ahmadnagar
10	पुणे ..	2,193	1,971	4,164	47.33	18.83	48.64	31.30	Pune
11	सातारा ..	1,773	266	2,039	13.04	18.33	17.10	18.17	Satara
12	सांगली ..	1,437	394	1,831	21.52	14.82	37.67	19.08	Sangli
13	सोलापूर ..	1,824	767	2,591	29.62	12.65	24.69	15.94	Solapur
14	कोल्हापूर ..	1,843	622	2,464	25.22	17.34	41.64	22.57	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	1,194	394	1,588	24.83	15.61	63.78	23.66	Aurangabad
16	जालना ..	873	160	1,032	15.46	•	•	•	Jalna
17	परभणी ..	1,316	326	1,643	19.87	17.63	42.05	21.59	Parbhani

18	बीड	..	1,183	230	1,413	16.28	10.59	54.35	15.67	Beed
19	नांदेड	..	1,421	328	1,749	18.74	21.72	44.92	25.36	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	900	130	1,030	12.64	13.83	45.21	17.76	Osmanabad
21	लातूर	...	1,080	213	1,293	16.47	*	*	*	Latur
22	बुलढाणा	..	1,230	279	1,509	18.49	18.27	26.00	19.62	Buldana
23	अकोला	..	1,372	455	1,827	24.89	19.68	28.91	21.86	Akola
24	अमरावती	..	1,317	544	1,861	29.25	18.10	28.45	20.95	Amravati
25	यवतमाळ	..	1,475	262	1,737	15.04	20.14	35.46	22.23	Yavatmal
26	वर्धा	..	695	231	927	24.98	18.27	21.32	18.02	Wardha
27	नागपूर	..	1,120	1,469	2,589	56.75	26.39	39.55	33.54	Nagpur
28	भंडारा	..	1,597	241	1,838	13.10	13.76	33.65	16.02	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	1,172	246	1,418	17.36	21.96	57.11	25.54	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	622	15	637	2.43	*	*	*	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	40,791	21,993	62,784	35.03	17.55	39.99	24.54	Maharashtra State
	भारत†	..	5,25,457	1,59,727	6,85,185	23.31	19.73	46.41	25.00	India†

टीप.— (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत. Note.—(1) Details may not add up to the totals due to rounding.

(२) *पुनर्रचित जिल्ह्यांसाठी दशवर्षीय वाढ पुनर्रचना होण्यापूर्वीच्या स्थितीवर आधारित आहे.

(ii) *Decennial growth rate for, reorganised districts is based on the information prior to reorganisation.

(३) † जनगणना घेणे शक्य नसल्यामुळे आसामची अंदाजित लोकसंख्या घेऊन व पाकिस्तान व चीन यांनी जन्म व काश्मीरमधील बळकावलेल्या प्रदेशातील लोकसंख्या वगळून.

(iii) †Includes projected population of Assam, where census could not be held but excludes population of areas in Jammu and Kashmir under unlawful occupation of Pakistan and China where census could not be taken.

आधार.— (१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र. (२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत.

Source.— (1) Director of Census Operations, Maharashtra. (2) Registrar General and Census Commissioner for India.

(३) पुनर्रचित जिल्ह्यांची माहिती अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने १९८१ जनगणनेतील माहिती वरून तयार केली आहे. हे आकडे अस्थायी आहेत.

(3) Directorate of Economics and Statistics, Bombay has compiled the information of reorganised districts from the information available in population census, 1981. The figures are provisional.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.3

जिल्हावार क्षेत्रफल आणि लोकसंख्येची घनता

AREA AND DENSITY OF EACH DISTRICT

1981

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	क्षेत्रफल (चौ. किलोमीटर) Area in sq. kilometres (3)	घनता (प्रत्येक चौ. किलोमीटरमागे लोकसंख्या)/Density (No. of persons per sq. kilometres) (4)	District (2)
1	बृहन्मुंबई	603	13,644	Greater Bombay
2	ठाणे	9,558	349	Thane
3	रायगड	7,148	208	Raigad
4	रत्नागिरी	8,249	167	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	5,232	148	Sindhudurg
6	नाशिक	15,530	192	Nashik
7	धुळे	13,150	156	Dhule
8	जळगाव	11,765	223	Jalgaon
9	अहमदनगर	17,048	159	Ahmadnagar
10	पुणे	15,642	266	Pune
11	सातारा	10,484	195	Satara
12	सांगली	8,572	213	Sangli
13	सोलापूर	14,874	174	Solapur
14	कोल्हापूर	7,620	323	Kolhapur
15	औरंगाबाद	10,150	173	Aurangabad
16	जालना	7,612	119	Jalna
17	परभणी	11,038	149	Parbhani
18	बीड	10,624	133	Beed
19	नांदेड	10,502	166	Nanded
20	उस्मानाबाद	7,510	137	Osmanabad
21	लातूर	7,372	175	Latur
22	बुलढाणा	9,661	156	Buldana
23	अकोला	10,575	173	Akola
24	अमरावती	12,212	152	Amravati
25	यवतमाळ	13,584	128	Yavatmal
26	वर्धा	6,310	147	Wardha
27	नागपूर	9,931	260	Nagpur
28	भंडारा	9,213	199	Bhandara
29	चंद्रपूर	10,490	135	Chandrapur
30	गडचिरोली	15,433	41	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	3,07,690	204	Maharashtra State
	भारत	32,87,263	216*	India

टीप.— (१) आकडे अस्थायी आहेत. Note.—(1) Figures are provisional.

(२)*आसाम आणि जम्मू व काश्मीर वगळून. (2)*Excluding Assam and Jammu and Kashmir.

आधार.—(१) संचालक, जनगणना महाराष्ट्र. Source.—(1) Director of Census Operations, Maharashtra

(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत. (2) Registrar General and Census Commissioner for India.

(३) पुनर्रचित जिल्हांची माहिती अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई यांनी १९८१ च्या जनगणनेतील माहितीवरून तयार केली आहे. हे आकडे अस्थायी आहेत. (3) Directorate of Economics and Statistics, Bombay has compiled the information of reorganised districts from the information available in population Census, 1981. The figures are provisional.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4

जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (शेकडेवारी),

PERCENTAGE OF LITERACY IN EACH DISTRICT,

1981

अनुक्रमांक	साक्षरतेचे प्रमाण (शेकडेवारी)/Literacy percentage					District
Serial No.	जिल्हा	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total		District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		(2)
1	बृहन्मुंबई	73.91	60.75	68.18		Greater Bombay
2	ठाणे	59.64	40.15	50.50		Thane
3	रायगड	57.42	34.27	45.59		Raigad
4	रत्नागिरी	59.62	38.15	47.75	}	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग					Sindhudurg
6	नाशिक	56.09	31.85	44.36		Nashik
7	धुळे	48.61	26.01	37.51		Dhule
8	जळगाव	61.19	34.39	48.14		Jalgaon
9	अहमदनगर	56.51	29.24	43.16		Ahmadnagar
10	पुणे	65.16	42.14	54.03		Pune
11	सातारा	61.39	35.67	48.15		Satara
12	सांगली	59.70	33.60	46.87		Sangli
13	सोलापूर	53.61	26.96	40.68		Solapur
14	कोल्हापूर	59.45	30.79	45.36		Kolhapur
15	औरंगाबाद	50.80	19.96	35.80	}	Aurangabad
16	जालना					Jalna
17	परभणी	44.67	15.53	30.33		Parbhani
18	बीड	45.82	17.27	31.79		Beed
19	नांदेड	43.32	15.67	29.78		Nanded
20	उस्मानाबाद	48.73	21.40	35.36	}	Osmanabad
21	लातूर					Latur
22	बुलढाणा	58.68	29.97	44.64		Buldana
23	अकोला	59.54	35.45	47.82		Akola
24	अमरावती	61.50	42.55	51.82		Amravati
25	यवतमाळ	51.21	26.86	39.29		Yavatmal
26	वर्धा	61.01	40.53	51.05		Wardha
27	नागपूर	63.74	44.62	54.56		Nagpur
28	भंडारा	58.31	29.49	43.92		Bhandara
29	चंद्रपूर	46.73	22.22	34.69	}	Chandrapur
30	गडचिरोली					Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य-१९८१	58.79	34.79	47.18		Maharashtra State—1981
	महाराष्ट्र राज्य-१९७१	51.04	26.43	39.18		Maharashtra State—1971
	भारत†	१९८१	46.89	24.82	36.23	India† .. 1981

टोप.—(१) † आसाम वगळून.

Note.—(1) † Excluding Assam.

(२) पुनर्रचित जिल्हांची माहिती उपलब्ध नाही. (2) Information of the reorganised districts is not available.

आधार.—(१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र. Source.—(1) Director of Census operations, Maharashtra.

(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत. (2) Registrar General and Census Commissioner for India.

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.5

१९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार

DECADAL VARIATION IN POPULATION SINCE 1901

दशक Decade						दशवर्षीय लोकसंख्येतील चढउतार (टक्केवारी) Percentage decadal variation in population
(1)						(2)
1901-11	+10.74
1911-21	-2.91
1921-31	+14.91
1931-41	+11.99
1941-51	+19.27
1951-61	+23.60
1961-71	+27.45
1971-81	+24.54

आधार. — संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations, Maharashtra.

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.6

शहरांच्या लोकसंख्या-नटाप्रमाणे नागरी लोकसंख्या,
URBAN POPULATION BY SIZE-CLASS OF TOWNS
1981

अनुक्रममांक Serial No.	लोकसंख्येचा गट Population range	एकूण नगरे व शहर संकुले Number of towns and UAs.	लोकसंख्या Population	एकूण शहरी लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage to total urban population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Below 5,000 हून कमी	16	54,752	0.2
2	5,000—9,999	42	3,38,023	1.5
3	10,000—19,999	91	13,30,620	6.1
4	20,000—49,999	82	24,10,937	11.0
5	50,000—99,999	20	13,06,226	5.9
6	1,00,000 आणि त्याहून अधिक and above	25	1,65,53,036	75.3
एकूण/Total		276	2,19,93,594	100.0

UA = Urban Agglomeration.

आधार.—संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations, Maharashtra.

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7

वस्ती असलेल्या खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
 CLASSIFICATION OF INHABITED VILLAGES ACCORDING TO POPULATION
 1981

अनु- क्रमांक Serial No.	लोकसंख्येचा गट Population range	वस्ती असलेली एकूण खेडी Number of inhabited villages	ग्रामीण लोकसंख्या Rural Population	एकूण ग्रामीण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage to total rural population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Below 200 पेक्षा कमी	4,523	4,60,124	1.1
2	200—499	9,248	32,68,093	8.0
3	500—999	12,330	88,91,308	21.8
4	1,000—1,999.. ..	8,954	1,23,57,047	30.3
5	2,000—4,999.. ..	3,604	1,04,71,160	25.7
6	5,000—9,999.. ..	579	38,37,056	9.4
7	10,000. आणि त्याहून अधिक and above	116	15,05,789	3.7
एकूण/Total ..		39,354	4,07,90,577	100.0

आधार.—संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations, Maharashtra.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8.

एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले

CITIES / URBAN AGGLOMERATIONS (UAs) WITH POPULATION OF 1,00,000

OR ABOVE

1981

अनुक्रमांक Serial No.	शहर/शहर संकुलाचे नाव	लोकसंख्या (हजारात) Population (in thousand)	Name of City/UA
(1)	(2)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई (म. न. पा.)	8,243	Greater Bombay City (M. Crop).
2	पुणे शहर संकुल	1,686	Pune Urban Agglomeration
	(अ) पुणे शहर (म. न. पा.)	1,203	(a) Pune City (M. Corp.)
	(आ) पिंपरी चिंचवड (म. न. पा.)	221	(b) Pimpri Chinchwad City (M. Corp.)
	(इ) पुणे कटक मंडळ	86	(c) Pune Cantonment
	(ई) खडकी कटक मंडळ	81	(d) Kirkee Cantonment
	(उ) देहू रोड कटक मंडळ	33	(e) Dehu Road Cantonment
	(ऊ) हडपसर	21	(f) Hadapsar
	(ए) लोहगाव	17	(g) Lohgaon
	(ऐ) खडकवासला	17	(h) Khadakvasla
	(ओ) देहू	8	(i) Dehu
3	नागपूर शहर संकुल	1,302	Nagpur Urban Agglomeration
	(अ) नागपूर (म.न.पा.)	1,219	(a) Nagpur City (M. Corp.)
	(आ) कामटी (न.प.)	67	(b) Kamptee (M)
	(इ) कामटी कटकमंडळ	15	(c) Kamptee Cantonment
4	उल्हासनगर शहर संकुल	649	Ulhasnagar Urban Agglomeration
	(अ) उल्हासनगर (न.प.)	274	(a) Ulhasnagar City (M.)
	(आ) कल्याण (न.प.)	136	(b) Kalyan City (M.)
	(इ) डोंबिवली (न.प.)	103	(c) Dombivali City (M.)
	(ई) अंबरनाथ (न.प.)	96	(d) Ambarnath (M.)
	(उ) काटेमनिवली	20	(e) Katemanivli
	(ऊ) मोहोने	19	(f) Mohone
5	सोलापूर (म.न.पा.)	511	Solapur City (M. Corp.)
6	नाशिक शहर संकुल	429	Nashik Urban Agglomeration
	(अ) नाशिक (न.प.)	262	(a) Nashik City (M.)
	(आ) नाशिक रोड देवळाली (न.प.)	78	(b) Nashik Road Deolali (M)
	(इ) देवळाली कटकमंडळ	58	(c) Deolali Cantonment
	(ई) सतपूर (न.प.)	20	(d) Satpur (M.)
	(उ) भगूर (न.प.)	11	(e) Bhagur (M.)
7	ठाणे शहर संकुल	390	Thane Urban Agglomeration
	(अ) ठाणे (न.प.)	310	(a) Thane City (M.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8.—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
	(आ) माजिवडे	49	(b) Majivade
	(इ) कळवा	31	(c) Kalwa
8	कोल्हापूर शहर संकुल	351	Kolhapur Urban Agglomeration
	(अ) कोल्हापूर (म.न.पा.)	340	(a) Kolhapur City (M. Corp.)
	(आ) गांधीनगर	11	(b) Gandhi Nagar
9	औरंगाबाद शहर संकुल	316	Aurangabad Urban Agglomeration
	(अ) औरंगाबाद	299	(a) Aurangabad City
	(आ) औरंगाबाद कटकमंडळ	17	(b) Aurangabad Cantonment
10	सांगली शहर संकुल	269	Sangli Urban Agglomeration
	(अ) सांगली (न.प.)	152	(a) Sangli City (M.)
	(आ) मिरज (न.प.)	105	(b) Miraj City (M.)
	(इ) माधवनगर	11	(c) Madhavnagar
11	अमरावती (न.प.)	261	Amravati City (M.)
12	मालेगाव (न.प.)	246	Malegaon City (M.)
13	अकोला (न.प.)	225	Akola City (M.)
14	धुळे (न.प.)	211	Dhule City (M.)
15	नांदेड (न.प.)	191	Nanded City (M.)
16	अहमदनगर शहर संकुल	181	Ahmadnagar Urban Agglomeration.
	(अ) अहमदनगर (न.प.)	144	(a) Ahmadnagar City (M.)
	(आ) अहमदनगर कटकमंडळ	37	(b) Ahmadnagar Cantonment
17	जळगाव (न.प.)	145	Jalgaon City (M.)
18	इचलकरंजी (न.प.)	134	Ichalkaranji City (M.)
19	भुसावळ शहर संकुल	132	Bhusawal Urban Agglomeration
	(अ) भुसावळ (न.प.)	123	(a) Bhusawal City (M.)
	(आ) कंदारी	9	(b) Kandari
20	जालना (न.प.)	122	Jalna City (M.)
21	चंद्रपूर (न.प.)	116	Chandrapur City (M.)
22	भिवंडी (न.प.)	115	Bhiwandi City (M.)
23	लातूर (न.प.)	112	Latur City (M.)
24	परभणी (न.प.)	109	Parbhani City (M.)
25	गोंदिया (न.प.)	100	Gondiya City (M.)

एकूण .. 16,546 .. Total

म.न.पा. = महानगरपालिका/M. Corp. = Municipal Corporation.

न. प. = नगरपरिषद/M = Municipality.

टीप.--आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

Note.—Details may not add to the totals due to rounding.

आधार.--संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations Maharashtra.

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.9

काम करणाऱ्यांचे व न करणाऱ्यांचे वर्गीकरण CLASSIFICATION OF WORKERS AND NON-WORKERS 1981

(हजारंत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	महाराष्ट्र Maharashtra	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
	एकूण लोकसंख्या	62,784	Total population
(1)	शेतकरी	8,536	As cultivator
(2)	शेतमजूर	6,471	As agricultural labourers
(3)	पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मच्छीमारी, शिकार आणि मळे, फळवागा वगैरे क्षेत्रात काम करणारे	518	In livestock, forestry, fishing, hunting and plantations, orchards and allied activities
(4)	खानकाम आणि दगड खानकामात काम करणारे	77	In mining and quarrying
(5)	वस्तु निर्माण, प्रक्रिया साधारण दुरुस्तीचे उद्योगधंदे करणारे		In manufacturing, processing servicing and repairs—
	(अ) घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे	620	(a) Household industry.
	(ब) घरगुती उद्योगधंद्याव्यतिरिक्त इतर उद्योगधंद्यात काम करणारे—	2,697	(b) Other than household industry.
(6)	बांधकाम करणारे	462	In construction.
(7)	व्यापार आणि वाणिज्य क्षेत्रात काम करणारे	1,742	In trade and commerce.
(8)	वाहतूक, साठवण आणि दळणवळण क्षेत्रातील काम करणारे	788	In transport, storage and communications.
(9)	इतर काम करणारे	2,392	In Other services
	एकूण मुख्यतः काम करणारे	24,302	Total main workers
	सीमांतिक कामगार	2,417	Marginal workers
	एकूण काम न करणारे	36,066	Total non-workers

टीप.—आकडे संक्षिप्तता लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.
Note.—Details may not add to the totals due to rounding.

आधार.—संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations, Maharashtra.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या//AREA AND POPULATION
तबला क्रमांक/ TABLE No. 2.10

काम न करणऱ्या व्यक्तींचे वय व यप्रकारानुसार वर्गीकरण
CLASSIFICATION OF PERSONS NOT AT WORK BY TYPE OF ACTIVITY,
गणना/Census
1981

(हजारत/in thousand)

व्यवसाय प्रकार	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity (1)
	पुरुष Males	स्त्रीया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रीया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रीया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
पूर्णवेळ विद्यार्थी ..	4,103	2,308	6,411	3,012	2,267	5,279	7,116	4,575	11,691	Full time students.
घरकाम करणारे ..	131	4,196	4,327	78	4,500	4,577	209	8,695	8,904	Household duties.
अवलंबून असणारे व बालके ..	4,738	5,423	10,161	2,189	2,216	4,405	6,926	7,638	14,564	Dependents and infant.
सेवानिवृत्त, व्याजावर, भाड्यावर उपजिविका करणारे व स्वतंत्र उत्पन्न असणारे	54	20	74	235	28	263	290	49	339	Retired, rentiers and persons of inde- pendent means.
मिकारी भटके इत्यादि ..	19	10	29	24	14	38	44	24	68	Beggars, vagrants etc.
शिक्षा भोगणारे, मानसिक आजारूच्या व धर्मार्थ संस्थामध्ये राहणाऱ्या व्यक्ती	5	3	8	20	6	26	24	9	33	Inmates of panal, mental and chari- table institutions.
इतर ..	109	25	134	283	51	334	391	76	467	Others.
एकूण ..	9,159	11,985	21,144	5,841	9,081	14,922	15,000	21,066	36,066	Total

आधार.—भारताची जनगणना १९८१, भाग-३ क आणि ख (४).
Source.—Census of India 1981, Part III-A and B (iv).

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.11

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 2.11

अनुसूचित जाती आणि जमाती व नवबौद्ध यांची लोकसंख्या/POPULATION OF S.C. S.T. AND NEO BUDDHIST
1981

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अनुसूचित जाती Scheduled Castes	अनुसूचित जमाती Scheduled Tribes	नवबौद्ध Neo Buddhist	एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population			District
					अनु. जाती/ S. C.	अनु. जमाती/ S.T.	नवबौद्ध/ Neo Buddhist	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	3,99,076	84,073	4,336	4.84	1.02	0.05	Greater Bombay
2	ठाणे	83,825	7,29,424	4,647	2.50	21.76	0.64	Thane
3	रायगड	25,182	1,90,210	7,672	1.69	12.80	0.52	Raigad
4	रत्नागिरी	15,079	26,725	17,177	1.09	1.94	0.82	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	31,254	6,622		@	4.04		0.86
6	नाशिक	1,85,859	7,01,647	10,038	6.21	23.45	0.34	Nashik
7	धुळे	85,735	8,31,064	2,322	4.18	40.53	0.11	Dhule
8	जळगाव	1,54,227	2,16,009	2,720	5.89	8.25	0.10	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,87,707	1,87,656	6,421	10.62	6.93	0.24	Ahmadnagar
10	पुणे	3,13,797	1,58,705	20,874	7.54	3.88	0.50	Pune
11	सातारा	1,26,630	13,060	24,282	6.21	0.64	1.19	Satara
12	सांगली	2,04,352	15,535	4,350	11.16	0.85	0.24	Sangli
13	सोलापूर	3,70,795	50,755	5,049	14.31	1.96	0.19	Solapur
14	कोल्हापूर	3,01,448	25,710	3,123	12.23	1.04	0.12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	94,415	58,480	15,296	5.95	3.68	0.63	Aurangabad
16	जालना	67,648	20,258		@	6.55		1.96
17	परभणी	94,839	75,502	6,380	5.77	4.60	0.35	Parbhani

18	बीड	1,57,819	12,218	5,988	11.17	0.87	0.40	Beed
19	नांदेड	1,97,709	1,78,238	4,885	11.20	10.19	0.28	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,44,887	19,320	4,534	14.07	1.88	0.20	Osmanabad
21	लातूर	2,12,525	34,702	@	16.43	2.68	@	Latur
22	बुलढाणा	93,227	66,457	1,388	6.18	4.40	0.09	Buldana
23	अकोला	1,00,616	1,14,759	3,263	5.51	6.28	0.18	Akola
24	अमरावती	1,12,754	2,41,704	20,663	6.06	12.98	5.89	Amravati
25	यवतमाळ	85,985	3,70,116	4,804	4.95	21.30	0.28	Yavatmal
26	वर्धा	36,412	1,42,244	9,909	3.93	15.35	1.07	Wardha
27	नागपूर	1,82,395	3,53,303	3,445	7.05	13.65	0.13	Nagpur
28	भंडारा	1,79,244	2,98,039	7,429	9.75	16.22	0.40	Bhandara
29	चंद्रपूर	90,604	2,98,904	2,110	6.39	21.07	0.05	Chandrapur
30	गडचिरोली	43,718	2,50,599	@	6.86	39.32	@	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	44,79,763	57,72,038	2,03,075	7.14	9.19	0.32	Maharashtra
	भारत*	10,47,54,623	5,16,28,638	..	15.75	7.76	..	India*

*आसाम वगळून/Excluding Assam.

टीप.—@पुनर्रचित जिल्हांची माहिती अस्थायी आहे व ती अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने जनगणनेच्या माहितीवरून तयार केली आहे. वेगळी उपलब्ध नाही.

Note.— Directorate of Economics and Statistics has compiled the information of the re-organised districts from the information available/Not in census. available separately.

आधार.—संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र.

Source.—Director of Census Operations, Maharashtra.

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.12

प्रकारानुसार महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची संख्या,
DISABLED POPULATION IN MAHARASHTRA STATE BY TYPE OF DISABILITY,
 1981*

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्णांत: बंध Totally Blind	पूर्णांत: पांगळे Totally Crippled	पूर्णांत: मूक Totally Dumb	एकूण Total (3+4+5)	एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage to total population	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मंबई ..	1,513	1,299	903	3,715	0.04	Greater Bombay
2	ठाणे ..	831	951	679	2,461	0.07	Thane
3	रायगड ..	647	642	607	1,896	0.13	Raigad
4	रत्नागिरी ..	809	841	842	2,492	0.12	Ratnagiri
5	नाशिक ..	1,973	1,332	912	4,217	0.14	Nashik
6	धुळे ..	1,342	851	578	2,771	0.14	Dhule
7	जळगाव ..	1,605	1,066	793	3,464	0.13	Jalgaon
8	अहमदनगर ..	1,589	1,086	867	3,542	0.13	Ahmadnagar
9	पुणे ..	1,894	1,505	1,155	4,554	0.11	Pune
10	सातारा ..	967	851	901	2,719	0.13	Satara
11	सांगली ..	700	1,093	796	2,589	0.14	Sangli
12	सोलापूर ..	1,790	1,080	1,107	3,977	0.15	Solapur
13	कोल्हापूर ..	722	1,122	860	2,704	0.11	Kolhapur
14	औरंगाबाद ..	2,120	1,323	800	4,243	0.17	Aurangabad
15	परभणी ..	1,925	899	667	3,491	0.19	Parbhani
16	बीड ..	1,625	815	493	2,933	0.20	Beed
17	नांदेड ..	1,643	887	615	3,145	0.18	Nanded
18	उस्मानाबाद ..	2,234	1,385	771	4,390	0.20	Osmanabad
19	बुलढाणा ..	1,279	707	604	2,590	0.17	Buldana
20	अकोला ..	1,548	839	629	3,016	0.17	Akola
21	अमरावती ..	1,125	825	536	2,486	0.13	Amravati
22	यवतमाळ ..	1,640	863	699	3,202	0.18	Yavatmal
23	वर्धा ..	671	392	314	1,377	0.15	Wardha
24	नागपूर ..	1,117	1,015	583	2,715	0.10	Nagpur
25	भंडारा ..	1,406	1,261	644	3,311	0.18	Bhandara
26	चंद्रपूर ..	2,249	1,435	708	4,392	0.21	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य ..		36,964	26,365	19,063	82,392	0.13	Maharashtra State

*अस्थायी/Provisional

बाधार्.—संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र. Source.—Director of Census operations, Maharashtra.

२. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.13

वयोगटानुसार लोकसंख्या,
POPULATION ACCORDING TO AGE GROUPS

1981गणना/CENSUS

(हजारंत/in thousand)

एकूण/ग्रामीण नागरी Total/Rural Urban (1)	एकूण लोकसंख्या/Total population				एकूण Total (5)	संचयी टक्केवारी Cumulative Percentage (6)
	वय-गट Age-group (2)	पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
एकूण/Total ..	0—14	12,320	11,747	24,067	38.33	
	15—19	3,166	2,699	5,865	47.67	
	20—24	2,860	2,652	5,512	55.45	
	25—29	2,524	2,414	4,938	63.31	
	30—34	2,110	2,013	4,123	69.88	
	35—39	1,975	1,883	3,858	76.02	
	40—49	3,273	2,959	6,232	85.95	
	50—59	2,172	1,918	4,090	92.46	
	60+	1,967	2,042	4,009	98.84	
	*एकूण/Total	32,415	30,317	62,784	100.00	
ग्रामीण/Rural ..	0—14	8,316	7,974	16,290	39.94	
	15—19	1,951	1,696	3,647	48.88	
	20—24	1,549	1,629	3,178	56.67	
	25—29	1,395	1,480	2,875	63.72	
	30—34	1,197	1,306	2,503	69.85	
	35—39	1,182	1,258	2,440	75.84	
	40—49	2,062	2,052	4,114	85.93	
	50—59	1,444	1,360	2,804	92.80	
	60+	1,406	1,484	2,890	99.89	
	*एकूण/Total	20,527	20,263	40,790	100.00	
नागरी/Urban ..	0—14	4,005	3,773	7,778	35.36	
	15—19	1,215	1,003	2,18	45.44	
	20—24	1,312	1,024	2,336	56.06	
	25—29	1,129	934	2,063	65.44	
	30—34	913	707	1,620	72.81	
	35—39	794	625	1,419	79.26	
	40—49	1,211	907	2,118	88.89	
	50—59	728	558	1,286	94.74	
	60+	561	558	1,119	99.83	
	*एकूण/Total	11,888	10,106	21,994	100.00	

*वयाची माहिती उपलब्ध नसलेल्या माहितीचा 'एकूण' मध्ये समावेश आहे./Figures of 'Age not stated are included in Total.

बाधक.—सामान्य आर्थिक तक्ते भाग-३, क आणि ख (i)

Source.—General Economic Tables, Part II A and B (i).

२. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.14

धर्मानुसार लोकसंख्या,

POPULATION BY RELIGION

1981

अनुक्र मांक Serial No. (1)	धर्म (2)	लोकसंख्या Population (3)	Religion (2)
1	बौद्ध	39,46,149	Buddhists
2	ख्रिश्चन	7,95,464	Christians
3	हिंदू	5,11,09,457	Hindu
4	जैन	9,39,392	Jains
5	मुस्लिम	58,05,785	Muslims
6	शीख	1,07,255	Sikhs
7	इतर धर्म	74,386	Other religions and persons
8	धर्म न सांगितलेले	6,233	Religion not stated
	एकूण	6,27,84,171	Total

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र १९८४ चा प्रबंध १.

Source.—Census of India, 1931, Series 12, Maharashtra Paper 1 of 1934.

२. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.15

२००१ पर्यंत वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या

ANNUAL ESTIMATES OF POPULATION UP TO 2001

(आकडे शंभरात/ Figures in hundred)

वर्ष Year (1)	भारत/India			महाराष्ट्र/Maharashtra		
	१ मार्च/ 1st March (2)	१ जुलै/ 1st July (3)	१ ऑक्टोबर/ 1st October (4)	१ मार्च/ 1st March (5)	१ जुलै/ 1st July (6)	१ ऑक्टोबर/ 1st October (7)
1981	68,51,590	69,01,330	69,38,871	6,27,841	6,32,357	6,35,765
1982	70,01,914	70,52,040	70,89,869	6,41,484	6,46,184	6,49,732
1983	71,53,283	72,03,532	72,41,450	6,55,718	6,60,500	6,64,110
1984	73,05,398	73,55,980	73,94,145	6,70,170	6,74,810	6,78,311
1985	74,57,955	75,08,592	75,46,795	6,84,188	6,88,535	6,91,813
1986	76,10,701	76,61,353	76,99,563	6,97,321	7,01,377	7,04,437
1987	77,63,377	78,13,743	78,51,732	7,09,590	7,13,337	7,16,160
1988	79,15,670	79,65,962	80,03,890	7,20,907	7,24,424	7,27,073
1989	80,67,723	81,18,169	81,56,210	7,31,536	7,35,014	7,37,628
1990	82,19,928	82,78,498	83,08,630	7,42,034	7,45,604	7,48,293
1991	83,72,494	84,22,880	84,60,868	7,52,765	7,56,387	7,59,115
1992	85,25,154	85,75,601	86,13,632	7,63,655	7,67,304	7,70,052
1993	86,77,686	87,28,163	87,66,213	7,74,689	7,78,416	7,81,224
1994	88,29,905	88,80,083	89,17,904	7,85,916	7,89,724	7,92,592
1995	89,81,587	90,31,724	90,69,510	7,97,363	8,01,226	8,04,136
1996	91,32,455	91,82,210	92,19,704	8,09,031	8,12,978	8,15,951
1997	92,82,176	93,31,191	93,68,122	8,20,895	8,24,872	8,27,868
1998	94,30,366	94,78,900	95,15,464	8,32,902	8,36,910	8,39,928
1999	95,76,577	96,24,259	96,60,176	8,44,967	8,48,948	8,51,946
2000	97,20,307	97,67,077	98,02,301	8,56,977	8,60,899	8,63,853
2001	98,60,986			8,68,766		

टीप.—(१) लोकसंख्येचे अंदाज तयार करण्यासाठी भारताच्या महानिबंधकांच्या अध्यक्षतेखाली नियोजन आयोगाने नेमलेल्या तज्ज्ञ समितीच्या मार्गदर्शनाखाली १ मार्च १९८१-२००१ या काळातील वर्षवार अंदाज तयार केले आहेत.

(२) १ जुलै आणि १ ऑक्टोबर १९८१ ते २००० या काळाचे वर्षवार अंदाज तज्ज्ञ समितीने तयार केलेल्या १ मार्च १९८२-२००१ या काळाच्या वर्षवार अंदाजावर आधारित आहेत.

Note.—(1) The annual estimates as on 1st March 1981-2001 have been made under the guidance of the Expert Committee on population projection approved by the Planning Commission under the chairmanship of the Registrar-General, India.

(2) The annual estimates as on 1st July and 1st October 1981-2000 are based on the annual estimates as on 1st March 1982-2001 of the Expert Committee.

आधार.—भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय.

Source.—Office of the Registrar-General, India.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1

जमिनीचा वापर/LAND UTILISATION

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1984-85*	1985-86*	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकांनुसार)	30,758	30,758	Total geographical area by village papers.
2	जंगल व्याप्त क्षेत्र ..	5,343	5,350	Area under forests.
3	पडीक व लागवडीलायक नसलेली जमीन	1,710	1,716	Barren and unculturable land.
4	बिगरशेती वापराखाली असलेली जमीन.	1,060	1,079	Land put to non-agricultural uses.
5	लागवडीलायक पण वापरात नसलेली	1,027	1,023	Culturable waste.
6	कायम गुरचरण ..	1,558	1,547	Permanent pastures.
7	झाडे-झुडुपांखालील जमीन ..	195	179	Land under miscellaneous * tree crops etc.
8	चालू पड	849	842	Current fallows.
9	इतर पड	831	991	Other fallows.
10	कसलेले क्षेत्र (निव्वळ) ..	18,185	18,031	Net area sown
11	एकापेक्षा अधिकवेळा लागवड केलेले क्षेत्र.	2,285	2,230	Area sown more than once
12	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र ..	20,470	20,261	Gross cropped area.

*अस्थायी/Provisional

साधार.—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.2

जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र, १९८३-८४

DISTRICTWISE BREAK-UP OF CULTURABLE AREA AND CULTIVATED AREA,
1983-84*

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण भौगोलिक क्षेत्र Total geographical area	लागवडीलायक क्षेत्र Culturable area	कसलेले निव्वळ क्षेत्र Net area sown	लागवड केलेले एकूण क्षेत्र Gross area sown	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	38	10	7	7	Greater Bombay
2	ठाणे	934	332	262	281	Thane
3	रायगड	687	327	195	234	Raigad
4	रत्नागिरी	1,279	857	356	391	Ratnagiri
5	नाशिक	1,563	1,022	938	1,013	Nashik
6	धुळे	1,438	758	737	795	Dhule
7	जळगाव	1,164	848	823	1,001	Jalgaon
8	अहमदनगर	1,702	1,328	1,234	1,364	Ahmadnagar
9	पुणे	1,562	1,075	1,004	1,157	Pune
10	सातारा	1,058	681	568	745	Satara
11	सांगली	861	722	608	668	Sangli
12	सोलापूर	1,501	1,331	1,127	1,231	Solapur
13	कोल्हापूर	818	553	412	449	Kolhapur
14	औरंगाबाद	1,627	1,386	1,297	1,429	Aurangabad
15	परभणी	1,250	1,109	1,010	1,167	Parbhani
16	बीड	1,117	1,010	788	895	Beed
17	नांदेड	1,033	831	747	815	Nanded
18	उस्मानाबाद	1,403	1,322	1,158	1,359	Osmanabad
19	बुलढाणा	967	745	687	800	Buldana
20	अकोला	1,056	855	828	900	Akola
21	अमरावती	1,222	777	721	800	Amravati

तक्ता क्रमांक/Table No. 3.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
22	यवतमाळ	.. 1,352	949	854	890	Yavatmal
23	वर्धा	.. 629	470	430	464	Wardha
24	नागपूर	.. 936	612	557	622	Nagpur
25	भंडारा	.. 928	418	373	529	Bhandara
26	चंद्रपूर	.. 2,583	811	687	781	Chandrapur
	महाराष्ट्र राज्य	.. 30,758	21,139	18,408	20,787	Maharashtra State

*अस्थायी/Provisional

टीप.—लागवडीलायक क्षेत्र—यात (१) लागवडीलायक पडीक, (२) झाडेमुहपांखालील जमीन, (३) चालू पड (४) इतर पड आणि (५) कसलेले निव्वळ क्षेत्र यांचा अंतर्भाव होतो.

Note.—Culturable area includes—(1) culturable waste, (2) land under miscellaneous tree crops etc., (3) current fallows, (4) other fallows and (5) net area sown.

बाधार.—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.3

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि रबांचे उत्पादन/AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL CROPS**

(क्षेत्र हजार हेक्टरांत व उत्पादन हजार मेट्रीक टनांत)

(Area in thousand hectares and outturn in thousand tonnes)

क्रमांक Serial No.	पिक	1984-85		1985-86		1986-87		Crops (2)
		क्षेत्र Area (3)	उत्पादन Outturn (4)	क्षेत्र Area (5)	उत्पादन Outturn (6)	क्षेत्र Area (7)	उत्पादन Outturn (8)	
1	तांदूळ	1,520	1,936	1,540	2,182	1,527	1,752	Rice
2	गहू	989	857	882	644	736	536	Wheat
3	ज्वारी	6,562	4,802	6,626	3,923	6,335	3,092	Jowar
4	बाजरी	1,761	566	1,703	420	1,734	465	Bajri
5	एकूण धान्ये (इतर धान्ये वरून)	11,311	8,622	11,231	7,615	10,826	6,169	Total cereals (including other cereals)
6	एकूण कडधान्ये	2,833	1,114	2,860	1,169	2,836	975	Total pulses
7	ऊस@	354	2,811	319	2,545	302	2,298	Sugarcane
8	कापूस*	2,685	1,467	2,753	1,990	2,693	889	Cotton
9	गुईमूग (एकूण)	737	731	663	469	654	435	Groundnut (Total)
10	तंबाखू	7	5	10	8	8	8	Tobacco

35

टीप.—**अस्थायी/Provisional.

@ऊसाचे उत्पादन गुळाचे आहे व ते कापणी झालेला क्षेत्रावर जागवित आहे.

*कापसाचे उत्पादन लिटमधील आहे व ते प्रत्येकी १७० किलोग्रॅमच्या हजार गासडवांसये आहे.

Note.—@The production of sugarcane is in terms of gur and is worked out on the basis of harvested area.

*The production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 Kg. each.

भाषांतर—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती/

तकता क्रमांक/

जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन
(क्षेत्र हजार हेक्टरांत व उत्पादन हजार मेट्रिक टनांत)/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ/Rice		गहू/Wheat	
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	बृहन्मुंबई
2	ठाणे	..	152	..	256
3	रायगड	..	152	..	262
4	रत्नागिरी	..	81	..	151
5	सिंधुदुर्ग	..	82	..	142
6	नाशिक	..	40	85	30
7	घुळे	..	26	33	10
8	जळगाव	..	8	43	4
9	अहमदनगर	..	7	54	6
10	पुणे	..	61	49	69
11	सातारा	..	38	34	68
12	सांगली	..	17	32	35
13	सोलापूर	..	4	42	1
14	कोल्हापूर	..	101	25	242
15	औरंगाबाद	..	3	28	1
16	जालना	..	3	34	2
17	परभणी	..	24	52	16
18	बीड	..	7	33	4
19	नांदेड	..	38	26	27
20	उस्मानाबाद	..	14	22	6
21	लातूर	..	27	24	10
22	बुलढाणा	..	3	12	1
23	अकोला	..	7	34	5
24	अमरावती	..	13	40	8
25	यवतमाळ	..	10	15	5
26	वर्धा	..	10	29	10
27	नागपूर	..	40	71	65
28	भंडारा	..	304	32	413
29	चंद्रपूर	..	143	29	168
30	गडचिरोली	..	130	6	166
	महाराष्ट्र राज्य	..	1,541	832	2,182
					644

टीप.--(१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्ततात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

(३) *आकडे ५०० हेक्टर/टनापेक्षा कमी आहेत.

AGRICULTURE

TABLE No. 3.4

AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL CROPS IN DISTRICTS, 1985-86

(Area in '000 hectares and Outturn in '000 tonnes)

ज्वारी/Jowar		बाजरी/Bajri		एकूण धान्ये/All cereals		District
क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
..	Greater Bombay
..	182	285	Thane
..	182	288	Raigad
..	141	204	Ratnagiri
..	101	159	Sindhudurg
91	37	345	63	625	246	Nashik
181	192	147	29	440	180	Dhule
271	216	119	50	441	304	Jalgaon
597	179	288	38	960	294	Ahmadnagar
529	185	171	57	836	389	Pune
248	200	110	18	451	342	Satara
245	161	91	31	397	270	Sangli
783	190	28	3	873	252	Solapur
51	77	1	*	233	410	Kolhapur
345	77	167	56	549	152	Aurangabad
221	130	50	14	310	174	Jalna
368	221	10	3	457	277	Parbhani
392	154	129	45	566	223	Beed
305	234	1	*	377	281	Nanded
298	126	8	2	367	160	Osmanabad
261	182	13	2	333	216	Latur
217	249	9	3	242	264	Buldana
283	278	4	1	329	309	Akola
180	225	4	1	243	265	Amravati
227	297	10	3	261	318	Yavatmal
114	133	1	*	153	169	Wardha
209	145	..	*	311	259	Nagpur
26	11	364	442	Bhandara
169	115	343	301	Chandrapur
26	11	165	184	Gadchiroli
6,626	3,923	1,703	420	11,232	7,615	Maharashtra State

Note.—(1) Figures are provisional.

(2) Details may not add up to total due to rounding.

(3) *Figures are below 500 hectares/tonnes.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण कडधान्ये/All pulses		ऊस/Sugarcane	
		क्षेत्र Area (13)	उत्पादन Outturn (14)	क्षेत्र Area (15)	उत्पादन (गुठ) Outturn (Gur) (16)
(1)	(2)	(13)	(14)	(15)	(16)
1	बृहन्मुंबई
2	ठाणे	27	9
3	रायगड	14	5
4	रत्नागिरी	8	2
5	सिंधुदुर्ग	5	2
6	नाशिक	93	29	25	196
7	धुळे	139	49	11	74
8	अळगाव	167	74	9	70
9	अहमदनगर	62	21	59	455
10	पुणे	68	23	35	279
11	सातारा	73	27	23	213
12	सांगली	79	29	23	212
13	सोलापूर	81	14	25	197
14	फोल्हापूर	43	21	54	523
15	औरंगाबाद	142	31	10	87
16	बालना	152	43	6	49
17	परभणी	233	104	6	25
18	बीड	122	39	8	54
19	नांदेड	135	62	6	29
20	उस्मानाबाद	146	40	8	41
21	कातूर	152	53	7	28
22	बुलडाणा	154	96	1	5
23	अकोला	181	89	*	1
24	अमरावती	135	93	1	2
25	यवतमाळ	128	75	1	6
26	वर्धा	54	39	*
27	नागपूर	84	36	*
28	भंडारा	72	23
29	चंद्रपूर	88	28	*
30	गडचिरोली	25	8
महाराष्ट्र राज्य		2,860	1,164	319	2,545

टीप.— (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

(३) *आकडे ५०० हेक्टर/ठनांपेक्षा कमी आहेत.

(४) कापसाचे उत्पादन लिटमध्ये आहे व ते प्रत्यक्ष १७० किलो ग्रॅमच्या हूनार मासइयांत आहे.

आधार.—कृषि मंचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

AGRICULTURE

TABLE No. 3. 4—contd.

कापूस/Cotton		भूईपूव/Groundnut		District
क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	
(17)	(18)	(19)	(20)	
.....	Greater Bombay
.....	*	*	Thane
.....	*	*	Raigad
.....	*	*	Ratnagiri
.....	2	2	Sindhudurg
4	4	35	14	Nashik
63	37	95	23	Dhule
197	129	69	25	Jalgaon
1	2	8	5	Ahmadnagar
1	1	40	27	Pune
3	4	69	96	Satara
1	2	53	45	Sangli
5	4	15	13	Solapur
..	*	64	120	Kolhapur
52	40	13	2	Aurangabad
129	121	10	3	Jalna
239	212	10	8	Parbhani
30	22	11	5	Beed
214	154	8	3	Nanded
} 26	} 17	17	8	Osmanabad
		35	13	Latur
266	171	17	6	Buldana
379	260	11	4	Akola
379	211	25	15	Amaravati
456	294	17	9	Yavatmal
176	187	19	11	Wardha
75	68	19	12	Nagpur
.....	2	2	Bhandara
59	49	1	*	Chandrapur
.....	Gadchiroli
2,753	1,990	664	469	Maharashtra State

Note.—(1) Figures are provisional.

(2) Details may not add up to total due to rounding.

(3) *Figures are below 500 hectares/tonnes.

(4) Production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 kg. each

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती/AGRICULTURE

तबता क्रमांक/TABLE No. 3.5

प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक*

INDEX NUMBERS OF PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS*

[पायाभूत काळ : १९६७-७० (त्रैवाषिक) = १००]
[Base : 1967-70 (Triennium) = 100]

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1984-85	1985-86	1986-87	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	अन्नधान्ये—				Foodgrains—
	(अ) तृणधान्ये—				(a) Cereals
(1)	तांदूळ ..	141.7	159.7	128.2	Rice
(2)	गहू ..	222.9	167.7	139.6	Wheat
(3)	ज्वारी ..	152.8	124.8	98.4	Jowar
(4)	बाजरी ..	89.1	66.1	73.2	Bajri
(5)	बाली ..	333.9	390.5	367.9	Barley
(6)	मका ..	376.8	331.3	251.0	Maize
(7)	नाचणी ..	166.7	166.2	94.6	Ragi
(8)	कोद्रा ..	94.4	78.1	56.3	Kodra
(9)	इतर धान्ये ..	93.5	98.8	131.2	Other cereals
	एकूण तृणधान्ये ..	150.4	173.7	108.1	Total Cereals
	(ब) कडधान्ये—				(b) Pulses—
(1)	हरभरा ..	196.2	170.8	125.9	Gram
(2)	तूर ..	162.1	150.8	124.4	Tur
(3)	इतर कडधान्ये ..	100.2	125.9	110.9	Other pulses
	एकूण कडधान्ये ..	138.8	142.2	118.6	Total Pulses
	एकूण अन्नधान्ये ..	148.2	134.6	110.0	Total Foodgrains
	अन्नधान्येतर—				Non-Foodgrains—
	(अ) गळिताची धान्ये—				(a) Oilseeds—
(1)	मुईमूग ..	112.3	74.6	67.8	Groundnut
(2)	तीळ ..	164.2	157.6	155.7	Seasamum
(3)	मोहरी, राई व जवस ..	187.9	163.9	118.6	Rape, mustard and linseed.
(4)	एरंडी ..	350.0	250.0	300.0	Caster seed
	एकूण गळिताची धान्ये ..	120.1	85.2	76.6	Total Oilseeds

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(ब) तंतू पिके—					(b) Fibres—
(1) कापूस	107.6	146.0	65.2	Cotton
(2) मेस्टा	79.4	88.2	80.6	Mesta
एकूण तंतू पिके	107.5	145.7	65.2	Total Fibres
(क) संकीर्ण—					(c) Miscellaneous—
(1) ऊस	197.8	179.1	161.7	Sugarcane
(2) तंबाखू	102.1	160.4	164.6	Tobacco
(3) बटाटा	122.7	122.2	106.3	Potato
(4) मिरची	77.8	79.1	75.7	Chillies
एकूण संकीर्ण	180.4	165.1	149.7	Total-Miscellaneous
एकूण अन्नधान्येतर पिके	152.3	142.5	116.4	Total-Non-foodgrains
सर्व पिके	150.0	138.1	112.9	All Commodities

*निर्देशांक अंतिम अंदाजावर आधारलेले आहेत./Index numbers are based on final forecast.

आधार—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे. Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

३. क्षेत्री/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.6

मृदसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती PROGRESS UNDER SOIL CONSERVATION AND LAND RECLAMATION

क्रमांक Serial No.	योजना	१९८५-८६ मध्ये साडेके Achievements during 1985-86	Scheme
(1)	(2)	(3)	(2)
1	बांध बंदिस्त केलेली जमीन (हजार हेक्टर)	.. 73	Area bunded and contour bunded (in thousand hectares).
2	मजगी केलेली जमीन (हेक्टर)	.. 12,934	Area terraced (hectares).

आकडे अस्थायी आहेत/The figures are provisional.

आधार.—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7

रासायनिक सत्तांचे वाटप/DISTRIBUTION OF CHEMICAL FERTILIZERS,
1985-86

(मेट्रिक टन/Tonnes)

वाच	राज्यास दिलेले वाच Quantity distributed to the State	Items
(1)	(2)	(1)
नायट्रोजन—		
अमोनियम सल्फेट (२०.६ टक्के N) ..	64,262	Ammonium sulphate (20.6 per cent N)
युरिया (४६ टक्के N) ..	7,53,524	Urea (46 per cent N)
अमोनियम सल्फेट नायट्रेट (२६ टक्के N)	Ammonium sulphate nitrate (26 per cent N).
कॅल्शियम अमोनियम नायट्रेट (२६ टक्के N)	Calcium ammonium nitrate (26 per cent N).
कॅल्शियम अमोनियम नायट्रेट (२५ टक्के N) ..	3,919	Calcium ammonium nitrate (25 per cent N).
अमोनियम क्लोराईड (२५ टक्के N) ..	3,760	Ammonium chloride (25 per cent N).
फॉस्फेट--		
सिंगल सुपरफॉस्फेट (१६ टक्के P ₂ O ₅) ..	2,37,402	Single superphosphate (16 per cent P ₂ O ₅).
ट्रिपल सुपरफॉस्फेट (४६ टक्के P ₂ O ₅) ..	250	Triple superphosphate (46 per cent P ₂ O ₅).
पेलफॉस (१८ टक्के P ₂ O ₅)	Pelfos (18 per cent P ₂ O ₅).
मिश्र—		
अमोनियम फॉस्फेट सल्फेट	Ammonium phosphate sulphate
नायट्रो फॉस्फेट ..	1,21,958	Nitro phosphate.
युरिया अमोनियम फॉस्फेट ..	312	Urea ammonium phosphate.
डायमोनियम फॉस्फेट ..	1,13,307	Diammonium phosphate.
अमोनियम नायट्रेट फॉस्फेट ..	1,34,233	Ammonium nitrate phosphate.
NPK मिश्र ..	1,57,879	NPK complex.
पोटॅशिक--		
म्युरिएट ऑफ पोटॅश (६० टक्के K ₂ O) ..	84,998	Muriate of potash (60 per cent K ₂ O).
सल्फेट ऑफ पोटॅश (५० टक्के K ₂ O) ..	2,747	Sulphate of potash (50 per cent K ₂ O).

ज.प्र.सं.—भारतीय खत संघ, नवी दिल्ली.

Source.—Fertilizer Association of India, New Delhi.

3. शेती/AGRICULTURE

तबता क्रमांक/TABLE No. 3.8

शेतीची अवजारे/AGRICULTURAL IMPLEMENTS

1982

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाव (2)	परिमाण (3)	माहिती Particulars (4)	Unit (3)	Item (2)	
1	भांगर--				Ploughs—	
	(अ) लाकडी हजारांत	1,927	'000 No.	(a) Wooden.
	(ब) लोखंडी हजारांत	660	'000 No.	(b) Iron.
2	गाड्या हजारांत	1,494	'000 No.	Carts
3	ऊसाचे चरक--				Sugarcane crushers—	
	(अ) शक्तीने चालणारे संख्या	7,228	Number	(a) Worked by power.
	(ब) बैलांच्या सहाय्याने चालणारे संख्या	2,604	Number	(b) Worked by bullocks.
4	सिंचनाकरिता वापरली जाणारी इंजिने व पंप संख्या	1,39,196	Number	Oil engines with pumps for irrigation purpose.
5	घाणी--				Ghanis—	
	(अ) पाच किलोग्रॅम आणि त्या अधिक धारणा- शक्तीच्या	}	संख्या	1,534	Number	(a) 5 kilograms and over.
	(ब) पाच किलोग्रॅम पेक्षा कमी धारणा शक्तीच्या					(b) Less than 5 kilograms.

आधार.—१३ वी पशुवन गणना, १९८२.

Source.—Quinquennial 13th Livestock Census, 1982.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.9

शेती पंपांना वीजपुरवठा/AGRICULTURAL PUMPS ENERGISED

(३१ मार्च १९८७ रोजी/As on 31st March 1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वीजपुरवठा केलेले शेतीचे पंप No. of agricul- tural pumps energised	District
(1)	(2)	(3)	(2)
1	वृहन्मुंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	10,645	Thane
3	रायगड	5,002	Raigad
4	रत्नागिरी	4,748	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4,974	Sindhudurg
6	नाशिक	93,489	Nashik
7	धुळे	51,120	Dhule
8	जळगाव	78,094	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,24,894	Ahmadnagar
10	पुणे	57,754	Pune
11	सातारा	34,482	Satara
12	सांगली	49,879	Sangli
13	सोलापूर	64,614	Solapur
14	कोल्हापूर	35,345	Kolhapur
15	औरंगाबाद	66,642	Aurangabad
16	जालना	31,690	Jalna
17	परभणी	30,488	Parbhari
18	बीड	37,749	Beed
19	नांदेड	32,743	Nanded
20	उस्मानाबाद	33,709	Osmanabad
21	लातूर	29,528	Latur
22	बुलढाणा	46,633	Buldana
23	अकोला	29,873	Akola
24	अमरावती	54,369	Amravati
25	यवतमाळ	30,033	Yavatmal
26	वर्धा	27,326	Wardha
27	नागपूर	40,661	Nagpur
28	भंडारा	12,447	Bhandara
29	चंद्रपूर	5,368	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,230	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	11,24,765	Maharashtra State

आधार.—महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Electricity Board, Bombay.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.10

महाराष्ट्रातील एकूण वहित धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी क्षेत्र
 NUMBER, AREA AND AVERAGE SIZE OF OPERATIONAL HOLDINGS IN
 MAHARASHTRA
 कृषि गणना
 Agricultural Census
 1980-81

अनु- क्रमांक Serial No. (1)	आकार वर्ग (हेक्टर) Size class (Hectare) (2)	वहित धारण जमिनी Number of holdings ('00) (3)	वहित धारण जमिनीचे एकूण क्षेत्र ('०० हेक्टर) Area of opera- tional holdings ('00 hectare) (4)	धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टर) Average Size of holdings (Hectare) (5)
1	Below 0.5 हून कमी ..	9,914	2,630	0.27
2	0.5—1.0 ..	9,345	7,103	0.76
3	1.0—2.0 ..	15,409	23,337	1.51
4	2.0—3.0 ..	10,275	25,363	2.47
5	3.0—4.0 ..	6,583	22,815	3.47
6	4.0—5.0 ..	4,601	20,556	4.47
7	5.0—10.0 ..	9,316	63,937	6.86
8	10.0—20.0 ..	2,819	37,213	13.20
9	20.0—30.0 ..	282	6,525	23.14
10	30.0—40.0 ..	48	1,616	33.67
11	40.0—50.0 ..	14	614	43.86
12	50.0 व त्याहून अधिक/ and above ..	19	1,907	100.37
एकूण/Total ..		63,625	2,13,616	3.11

आधार—कृषि गणनेचे सांख्यिकीय तक्ते, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Statistical Tables on Agricultural census, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. जेती/AGRICULTURE

तबता क्रमांक/TABLE No. 3.11

राज्य क्षेत्रातील पूर्ण झालेल्या पाटबंधारे प्रकल्पांची संख्या

NUMBER OF IRRIGATION PROJECTS COMPLETED IN STATE SECTOR.

बलसिचन प्रकार	३० जून १९८५ रोजी पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांची संख्या No. of projects completed as on 30th June 1985	Irrigation Projects
(1)	(2)	(1)
मोठे	16	Major
मध्यम	140	Medium
लघु	1,303	Minor
उपसा	354	Lift
एकूण ..	1,813	.. Total

आधार.—पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Irrigation Department, Government of Maharashtra, Bombay.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.12

निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र

IRRIGATION POTENTIAL CREATED AND ACTUAL IRRIGATED AREA

(हजार हेक्टरात/In thousand hectares)

प्रकल्प	जून १९८५ अखेर निर्मितसिंचन क्षमता Irrigated potential created at the end of June 1985	प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र Actual irrigated area 1985-86	Projects
(1)	(2)	(3)	(1)
मोठे व मध्यम	1,689.14	648.69	Major and medium
लघु	477.51	123.89	Minor
उपसा सिंचन	112.28	17.08	Lift irrigation
एकूण ..	2,278.93	789.66	.. Total

आधार.—पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Irrigation Department, Government of Maharashtra, Bombay.

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.13

शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत प्रकल्प

GOVERNMENT HYDRO PROJECTS COMMISSIONED

प्रकल्प	मार्च १९८६ पर्यंत कार्यान्वित झालेले Commissioned till March 1986		एप्रिल १९८६ ते मार्च १९८७ पर्यंत कार्यान्वित झालेले Commissioned during April 1986 to March 1987.		Projects
	संख्या Number	क्षमता मेगॅवॅट Capacity M.W.	संख्या Number	क्षमता मेगॅवॅट Capacity M.W.	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मोठे	8	1,040.5	2	113	Major
लहान	2	13.8	Minor
एकूण ..	10	1,054.3	2	113 ..	Total

आधार.—पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Irrigation Department, Government of Maharashtra, Bombay.

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1

पशुधन/LIVESTOCK POPULATION

1982

(हजारोंत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1.	गाई-बैल—		Cattle
(१)	तीन वर्षांवरील बैल—		I. Males over three years—
(अ)	केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले बळ	20	(a) Used for breeding only
(ब)	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात आणलेले	160	(b) Used for breeding and work both.
(क)	केवळ कामाकरिता वापरलेले	6,426	(c) Used for work only.
(ड)	इतर ..	81	(d) Others
	एकूण	6,687	Total
(२)	तीन वर्षांवरील गाई—		II. Females over three years—
(अ)	पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या—		(a) Breeding—
(१)	दुधत्या ..	2,103	(i) In milk
(२)	खाटलेल्या व न व्यालेल्या	3,082	(ii) Dry and not calved even once
(ब)	कामाच्या ..	28	(b) Working
(क)	इतर ..	33	(c) Others
	एकूण	5,247	Total
(३)	वासरे (तीन वर्षे व त्याखालील)	4,228	III. Young Stock (three years and under)
	एकूण—गाई-बैल	16,162	Total cattle
2.	म्हशी-रेडे—		Buffaloes—
(१)	तीन वर्षांवरील रेडे—		I. Males over three years—
(अ)	केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले	19	(a) Used for breeding only
(ब)	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात आणलेले	25	(b) Used for breeding and work both.
(क)	केवळ कामाकरिता वापरलेले	293	(c) Used for work only.
(ड)	इतर ..	9	(d) Others
	एकूण ..	351 ..	Total

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
(२) तीन वर्षांवरील म्हशी—			II. Females over three years—
(अ) पैदाशीकरिता किंवा दुधाकरिता टेंवलेल्या—			(a) Breeding—
(१) दुभत्या ..	1,262		(i) Milch
(२) आटलेल्या व न व्यालेल्या	1,017		(ii) Dry and not calved even once.
(ब) कामाच्या	19		(b) Working
(क) इतर	10		(c) Others
	एकूण ..	2,307	Total
(३) रेडके (तीन वर्षे व त्याखालील)		1,313	III. Young stock (three years and under)
	एकूण—म्हशी-रेडे ..	3,972	Total—Buffaloes
3 मेंढरे ..	2,671		Sheep
4 गोल्या ..	7,705		Goats
5 घोडे-शिगरे ..	49		Horses and ponies-
6 इतर जनावरे ..	361		Other livestock
	एकूण—जनावरे ..	30,919	Total—Livestock
7 कोंबड्या, बंदके वगैरे ..	19,844		Poultry

आकडे सुधारित आहेत.

Figures are revised.

आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

Details may not add up to the totals due to rounding.

आधार.—१३ वी पशुधन गणना, १९८२.

Source.—Quinquennial 13th Livestock Census, 1982.

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

जिल्हावार पशुधन/LIVESTOCK POPULATION IN EACH DISTRICT

1982

(हजारत/in thousand numbers)

अनुक्रममांक Serial No.	जिल्हा	गाई-वैल Cattle	म्हशी-रेडे Buffaloes	मेंढरे Sheep	शेळ्या Goats	एकूण जनावरे Total Livestock	कोंयड्या, बंदके वगैरे Total Poultry	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	9	60	14	24	115	233	Greater Bombay
2	ठाणे	519	151	3	173	857	1,342	Thane
3	रायगड	448	137	1	102	692	1,232	Raigad
4	रत्नागिरी	530	81	@	78	689	1,103	Ratnagiri
5	सिंधदुर्ग	241	86	@	42	371	744	Sindhudurg
6	नाशिक	878	137	211	412	1,688	709	Nashik
7	धुळे	673	135	109	311	1,250	549	Dhule
8	जळगाव	651	225	36	328	1,200	344	Jalgaon
9	अहमदनगर	932	117	341	640	2,051	1,190	Ahmadnagar
10	पुणे	766	183	394	466	1,826	2,876	Pune
11	सातारा	405	258	296	285	1,254	1,165	Satara
12	सांगली	316	289	237	258	1,107	1,158	Sangli
13	सोलापूर	522	183	268	564	1,557	1,024	Solapur
14	कोल्हापूर	278	400	122	158	962	768	Kolhapur
15	औरंगाबाद	510	56	67	294	944	226	Aurangabad
16	जालना	402	49	42	203	706	135	Jalna
17	परभणी	672	120	41	258	1,105	214	Parbhani
18	बीड	600	120	168	332	1,232	399	Beed

19	नांदेड	675	169	50	239	1,151	284	Nanded
20	उस्मानाबाद	358	110	42	180	697	177	Osmanabad
21	लातूर	375	117	39	142	682	150	Latur
22	बुलढाणा	595	104	57	292	1,067	240	Buldana
23	अकोला	604	109	16	273	1,019	258	Akola
24	अमरावती	548	92	21	265	941	271	Amravati
25	यवतमाळ	757	103	9	340	1,224	570	Yavatmal
26	वर्धा	373	42	8	146	576	166	Wardha
27	नागपूर	655	61	22	279	1,029	379	Nagpur
28	भंडारा	690	131	4	233	1,075	578	Bhandara
29	चंद्रपूर	676	86	41	231	1,043	815	Chandrapur
30	गडचिरोली	504	58	11	155	748	543	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	16,162	3,972	2,671	7,705	30,919	19,844	Maharashtra State

@ 500 पेक्षा कमी/Less than five hundred,

आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार.—१३ वी पशुधन गणना, १९८२.

Details may not add up to the totals due to rounding.

Source.—Quinquennial 13th Livestock Census, 1982.

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO ANIMAL HUSBANDRY

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	३१ मार्च १९८७ रोजी As on 31st March 1987	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	पशु पैदास केंद्रे	13	Number of cattle breeding farms.
2	बकरे पैदास केंद्रे	1	Number of goat breeding farms.
3	मेढ पैंदास केंद्रे	9	Number of sheep breeding farms.
4	कुक्कुट पैदास व अंडी उबविण्याची केंद्रे ..	5	Number of poultry breeding farms and central hatcheries.
5	सघन कुक्कुट सुधार केंद्रे]	15	Number of intensive poultry development blocks.
6	आधारभूत ग्राम केंद्रे]	48	Number of key village centres.
7	फिरती (पशुरोगसाय नियंत्रण फिरते केंद्र) ..	9	Number of mobile epizotic control units.
8	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रे	49	Number of artificial insemination centres.
9	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे	29	Number of district artificial insemination centres.
10	कृत्रिम रेतन उप केंद्रे—		Number of artificial insemination sub-centres—
	(अ) जिल्हा परिषदांखालील	1,935	(a) Under Zilla Parishads.
	(ब) विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रांखालील	670	(b) Under regional artificial insemination centres.
	(क) आधारभूत ग्राम केंद्रांमधील	445	(c) Under key village centres.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(2)
11	पशुवैद्यकीय संस्था		Number of veterinary institutions.
	(अ) पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये ..	31†	(a) Veterinary polyclinics
	(ब) पशुवैद्यकीय रुग्णालये ..	2‡	(b) Veterinary hospitals.
	(क) पशुवैद्यकीय दवाखाने (स्थानिक क्षेत्र) ..	764	(c) Veterinary dispensaries
	(ड) फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने ..	25	(d) Mobile veterinary clinics.
	(इ) पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे (स्थानिक क्षेत्र) ..	1,572	(e) Veterinary aid centres.
	(फ) फिरती विस्तारित व प्रात्यक्षिक केंद्रे ..	2	(f) Mobile extension <i>cum</i> demonstration centres.

टीप.—(१) †यामध्ये दापोली, परभणी व नागपूर येथील कृषी विद्यापीठाखालील प्रत्येकी एक घरून.

Note.—(1) Including one each under Agricultural Universities at Dapoli, Parbhani and Nagpur.

(२) ‡पुणे येथील कृषी विद्यापीठाखालील एक आणि मुंबई येथील 'सोसायटी फॉर प्रिव्हेंशन ऑफ क्रुएल्टी टू अॅनिमल्स' या संस्थेचे एक घरून.

(2) Including one at Pune under Agricultural University and one under 'Society for Prevention of Cruelty to Animals' at Bombay.

आधार.—पशुसंवर्धन संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.4

शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांमार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण
 COLLECTION AND DISTRIBUTION OF MILK BY DAIRIES IN GOVERNMENT
 AND CO-OPERATIVE SECTORS
 1986-87

(लाख लिटरमध्ये /In lakh litres)

विभाग (1)	प्रतिदिनी सरासरी गाईचे व म्हशीचे दूध संकलन Daily average collection of cow and buffalo milk	Division (1)
1. मुंबई ..	0.30	Bombay
2. पुणे ..	9.74	Pune
3. नाशिक ..	6.67	Nashik
4. नागपूर ..	1.09	Nagpur
5. अमरावती ..	0.66	Amravati
6. औरंगाबाद ..	1.79	Aurangabad
एकूण	20.25	Total

दुधाचे वितरण (प्रतिदिन सरासरी)/Distribution of milk (1986-87)

1. बृहन्मुंबई दूध योजना/Greater Bombay milk scheme	9.68 लाख लिटर/lakh Litres
2. स्थानिक ग्रामीण दूध विक्री/Local Rural sale of milk	5.54 लाख लिटर/lakh Litres

आधार.—आयुक्त, दुग्धशाळा विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Bombay.

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.5

दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे
MILK PRODUCTS AND MILK CHILLING CENTRES
1986-87

अनु- क्रमांक Serial No.	उत्पादनाचे नाव	परिमाण	उत्पादन Production	Unit	Name of production
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	तूप ..	मे. टन	2,626,01	M. tonnes	Ghee
2	टेबल बटर	"	563,54	"	Table butter
3	पनीर ..	"	25,30	"	Paneer
4	चीज ..	"	25,28	"	Cheese
5	श्रीखंड ..	"	39,13	"	Shrikhand
6	मसाला दूध	बाटल्या	4,12,382	Bottle	Masala milk
7	एनर्जी ..	"	1,86,36,759	"	Energy
8	आईस्क्रीम ४०२	कप्स	1,68,246	Cups	Ice cream 402
9	मलईविरहित दूध भुकटी.	मे. टन	61,32,908	M. tonnes	Skimmed milk powder.
10	सफेद लोणी	"	4,457	"	White butter

(एक) शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांच्या
दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्यांची क्षमता.(I) No. and capacity of milk chilling centres
in milk processing plants in Government
and Co-operative sector.(अ) एकूण दूध शीतकरण केंद्रे 108
क्षमता (लाख लिटरमध्ये) 12.77(a) Total milk chilling centres.
Capacity (in lakh litres).(ब) शासकीय दूध शीतकरण केंद्रे 80
क्षमता (लाख लिटरमध्ये) 7.95(b) Government milk chilling centres
Capacity (in lakh litres).(क) सहकारी दूध शीतकरण केंद्रे 28
क्षमता (लाख लिटरमध्ये) 4.82(c) Co-operative milk chilling centres.
Capacity (in lakh litres).(दोन) सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळा
दूध प्रक्रिया यंत्रांची संख्या 9
क्षमता (लाख लिटरमध्ये) 11.80(II) Co-operative Dairies
Number of milk processing plants.
Capacity (in lakh litres).

शाधार.—आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Bombay.

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1.

खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे
 QUANTITY OF FISH BROUGHT FOR CURING, SALT ISSUED AND FISH REMOVED
 1985-86

(मेट्रिक टनांत /in tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	बाजार	खारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of fish brought for curing	मिठाचे वाटप Quantity of salt issued	खारवून बाहेर पाठविलेल्या माशांचे वजन Quantity of cured fish removed	Name of the yard
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बोरिया	122	24	91	Boria
2	जयगड	40	8	30	Jaigad
3	वरवडे	Warwade
4	मिरकर वाडा	665	133	499	Mirkarwada
5	रत्नागिरी (भाट्ये)	95	19	71	Ratnagiri (Bhatye)
6	पूर्णगड	Purnagad
7	जैतापूर	122	25	95	Jaitapur
8	विजयदुर्ग	120	25	87	Vijaydurg
9	तारा मुंबरी	350	71	214	Tara mumbri
10	मालवण	195	35	148	Malwan
11	देवगड	355	68	247	Deogad
12	कोचरा	37	8	28	Kochara
13	साखर मच्छी संस्था	Sakhar Machi Society
एकूण ..		2,101	416	1,510	.. Total

आचार.—मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 5.2

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती/MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO FISHERIES

1985-86

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	माहिती Particulars	Units	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	एकूण समुद्र किनारा ..	कि. मीटर	720	Kilometre	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी/ गावठाणे.	संख्या	375	No.	Marine fishing villages/hamlets
3	मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या होड्या ..	"	14,890	No.	Boats engaged in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनाच्यावर वजन असलेल्या होड्या.	"	7,796	No.	Boats above one tonne
5	यंत्रसज्ज होड्या—				<i>Mechanised Boats—</i>
	(अ) खात्यानुसार ..	"	3,590	No.	(a) Departmentally
	(ब) अस्तित्वात असलेल्या (इतर संस्थांच्या घटकन).	"	5,472	No.	(b) Existing (including mechani- sed by other agencies).
6	एकूण मत्स्योत्पादन—				<i>Fish Production—</i>
	(अ) सागरी ..	हजार मे. टन	377	Thousand tonnes	(a) Marine
	(ब) गोड्या पाण्याचे ..	"	32	"	(b) Inland

तबला प्रमांक/TABLE No. 5.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
7	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था ..	संख्या ..	1,163	No.	.. Co-operative societies
8	त्यांच्या सभासदांची संख्या ..	हजारांत ..	153	Thousand	.. Their membership
9	राज्यातील गोडे पाणी व्याप्त क्षेत्र ..	हजार हेक्टर ..	310	Thousand hectares	Total Inland water spread area
10	मत्स्यबीज साठा— ..				<i>Carp fry stocked—</i>
	(अ) बाहेरून आणलेले ..	हजारांत ..	1,13,000	Thousand	.. (a) Imported
	(ब) स्थानिक रीत्या पैदास केलेले ..	" ..	55,000	Do.	.. (b) Induced breeding
	(क) सायप्रिनस ..	" ..	*	Do.	.. (c) Cyprinus
11	मासट्टी खारवण्याची आवार केंद्रे ..	संख्या ..	13	No.	.. Fish curing yards
12	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था ..	" ..	9	No.	.. Fishery schools
13	सहकारी होड्या बांधणारी केंद्रे ..	" ..	1	No.	.. Co-operative boat building yard

*वाच क्र. १० (ब) मध्ये समाविष्ट करण्यात आले आहेत.
आधार.—मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

*Included in item No. 10(b).

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.1

वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण/CLASSIFICATION OF FOREST AREA

(क्षेत्र चौ. कि. मीटरमध्ये/Area in Sq. Kilometers)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार	१९८५-८६ च्या अखेरीस असलेले As at the end of 1985-86	Class of Forest
(1)	(2)	(3)	(2)
1	राखीव	39,943	Reserved
2	संरक्षित	15,259	Protected
3	अवर्गीकृत	5,993	Unclassed
एकूण ..		61,195	.. Total

टीप.—वरील वनव्याप्त क्षेत्र शासकीय व्यवस्थापनाखाली आहे.

Note.—The above forest area is under administration of the State.

आधार.—मध्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.2

मुख्य आणि गौण वनोत्पादन*
PRODUCTION OF MAJOR AND MINOR FOREST PRODUCT*

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1984-85	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	इमारतीचे लाकूड—		<i>Timber—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर) ..	285	(a) Quantity (thousand cubic metres).
	(ब) मूल्य (हजार रुपयांत) ..	6,18,194	(b) Value (thousand Rs.)
2	जळाऊ लाकूड—		<i>Firewood—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर) ..	850	(a) Quantity (thousand cubic metres).
	(ब) मूल्य (हजार रुपयांत) ..	99,646	(b) Value (thousand Rs.)
3	गौण वनोत्पादन—(मूल्य हजार रुपयांत)		<i>Minor forest products—</i> (Value in thousand Rs.)
	(अ) बांबू	88,152	(a) Bamboo
	(ब) गवत इत्यादी	7,059	(b) Grass and grazing
	(क) विडी पाने	94,899	(c) Bidi leaves
	(ड) इतर उत्पादन	7,499	(d) Other product.

N.A.=उपलब्ध नाही./Not available.

*अस्थायी/Provisional.

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.1

चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण
DISTRIBUTION OF WORKING FACTORIES ACCORDING TO WORKING STRENGTH
1985*

प्र.क्रमांक Serial No.	कामगारांचा कामावरील दैनिक सरासरीचा गट Range of average daily employment	चालू कारखाने (संख्या) Working Factories (No.)	त्यातील एकूण कामगारांचो दैनिक सरासरी Average daily number of workers (No.)
(1)	(2)	(3)	(4)
1	Less than 10 पेक्षा कमी	7,449	36,549
2	10 to 19	4,900	66,001
3	20 to 49	3,527	1,05,879
4	50 to 99	1,355	91,815
5	100 to 499	1,278	2,62,827
6	500 to 999	219	1,50,215
7	1,000 to 4,999	183	3,37,502
8	5,000 व त्याहून अधिक /and above.	11	78,018
	एकूण/Total	18,922	11,28,806

*अस्थायी/Provisional

बाधार.—मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—The Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तद्वता क्रमांक/TABLE No. 7.2

कारखाने व कामगारांची कामावरील दैनिक सरासरी यांचे कारखान्यांच्या प्रमुख गटानुसार वर्गीकरण

FACTORIES WITH AVERAGE DAILY EMPLOYMENT CLASSIFIED ACCORDING TO MAJOR GROUPS OF INDUSTRIES
1985*

अनुक्रमांक Serial No. (1)	कारखान्याचे प्रमुख गट (2)	प्रत्येक गटातील चालू कारखाने (संख्या) Working factories (No.) (3)	त्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी (संख्या) Average daily workers (No.) (4)	Major groups (2)
1	शेती, जंगल व खानकाम आणि पशुधन	47	1,783	Agriculture, forestry and mining and livestock production
2	अन्न पदार्थांचे उत्पादन	1,863	1,00,096	Manufacture of food products.
3	पेये	52	5,293	Manufacture of beverages,
4	तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ यांचे उत्पादन	20	4,650	Manufacture of tobacco and tobacco products.
5	सूती कापडाचे उत्पादन	2,278	2,29,309	Manufacture of cotton textiles.
6	लोक, रेशीम व कृत्रिम तंतूच्या आणि ताग, सण व मेस्टा यांच्या कापडाचे उत्पादन.	921	41,227	Manufacture of wool, silk and synthetic fibre textiles and manufacture of jute, hemp and mesta textiles.
7	कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणे सोडून सर्व बापरावयाच्या वस्तू).	640	20,515	Manufacture of textile products (including wearing apparel other than footwear).
8	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	2,814	15,099	Manufacture of wood and wood products furniture and fixtures.
9	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	1,093	52,042	Manufacture of paper and paper products and printing, publishing and allied industries
10	कातडी, कातडीच्या आणि केसाळ कातडीच्या वस्तूंचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून).	71	1,914	Manufacture of leather and leather and fur products (except repair).
11	खर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन.	888	45,324	Manufacture of rubber, plastic, petroleum and coal products.

12	रसायने, रसायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडे कोळशा यांचे पदार्थ सोडून).	1,021	99,570	Manufacture of chemicals and chemical products (except products of Petroleum and coal).
13	अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	945	38,630	Manufacture of non-metallic mineral products.
14	मुलभूत धातू व मिश्रण यांचे उत्पादन	745	61,956	Basic metal and alloys industries.
15	धातूच्या वस्तू व भाग यांचे उत्पादन (यंत्रे व परिवहन सामुग्री सोडून).	1,570	57,027	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipments).
16	यंत्रसामुग्री, यांत्रिक हत्यारे आणि भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्रसामुग्री सोडून).	1,458	1,06,386	Manufacture of machinery, machine tools and parts except electrical machinery.
17	विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने, उपकरणे व पुरवठा व सुटे भाग	883	65,856	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies and parts.
18	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन	270	99,760	Manufacture of transport equipments and parts.
19	इतर उत्पादक कारखाने	430	16,313	Other manufacturing industries.
20	विद्युत, वायू, बाष्प	160	11,643	Electricity, gas and steam.
21	जल योजना आणि पुरवठा व सफाई सेवा	77	2,694	Water works and supply and sanitary services.
22	संकीर्ण, घाऊक आणि किरकोळ व्यापार उद्योगाबाबतील नोंदविलेल्या आस्थापना	42	1,104	Establishments registered under miscellaneous wholesale and retail trade industries.
23	बांधकाम व संलग्न कामे भू-जल व हवाई वाहतूक. वाहतूकीशी संबंधित दळणवळण सेवा.	19	9,824	Construction and activities allied to construction, land, water and air transport, communications, services incidental to transport.
24	साठवण आणि गोदामे	28	1,111	Storage and warehousing.
25	स्थावर मालमत्ता व व्यावसायिक सेवा, शैक्षणिक, वैयक्तिक व आरोग्य सेवा, आंतरराष्ट्रीय व अन्य राज्य क्षेत्रातील उपक्रम अन्यत्र अवर्गीकृत सेवा व उचित वर्गीकरण शक्य नसलेली कामे	65	3,732	Education, medical, real estate and business services and health services, international and other extra territorial bodies, services not elsewhere classified and activities not adequately defined.
26	मनोरंजन व सांस्कृतिक सेवा.	17	669	Recreational and cultural services.
27	वैयक्तिक सेवा	28	1,483	Personal services.
28	दुरुस्ती सेवा	470	33,796	Repair services.
	एकूण ..	18,922	11,28,806	.. Total

*अस्थायी/Provisional

साधन.—मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3

चालू कारखाने आणि त्यातील कामगारांची जिल्हावार संख्या
WORKING FACTORIES AND AVERAGE DAILY EMPLOYMENT IN EACH DISTRICT
1985*

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	चालू कारखा- त्यांची संख्या Working factories (No.)	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers (No.)	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	बृहन्मुंबई	7,509	5,15,080	Greater Bombay.
2	ठाणे	1,290	1,17,784	Thane.
3	रायगड	123	14,399	Raigad.
4	रत्नागिरी	94	4,251	Ratnagiri.
5	सिध्दुर्ग	104	2,841	Sindhudurg
6	नाशिक	762	44,730	Nashik.
7	धुळे	204	8,209	Dhule.
8	जळगाव	539	28,212	Jalgaon.
9	अहमदनगर	332	23,926	Ahmadnagar.
10	पुणे	1,848	1,30,092	Pune.
11	सातारा	255	14,988	Satara.
12	सांगली	454	14,355	Sangli.
13	सोलापूर	1,259	27,244	Solapur.
14	कोल्हापूर	768	30,838	Kolhapur.
15	औरंगाबाद	362	26,676	Aurangabad.
16	जालना	118	4,340	Jalna
17	परभणी	87	3,370	Parbhani.
18	बीड	87	4,142	Beed.
19	नांदेड	115	8,377	Nanded.
20	उस्मानाबाद	24	1,078	Osmanabad.
21	लातूर	24	1,734	Latur
22	बुलढाणा	166	5,952	Buldana.
23	अकोला	235	11,575	Akola.
24	अमरावती	304	8,514	Amravati.
25	यवतमाळ	139	7,679	Yavatmal.
26	वर्धा	91	8,616	Wardha.
27	नागपूर	969	47,711	Nagpur.
28	भंडारा	400	4,144	Bhandara.
29	चंद्रपूर	218	7,562	Chandrapur.
30	गडचिरोली	40	387	Gadchiroli.
महाराष्ट्र राज्य		18,922	11,28,806	.. Maharashtra State

*अस्थायी/Provisional

आधार-- मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.4

महाराष्ट्र राज्यातील उत्पादक भांडवल, औद्योगिक उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी
 PRODUCTIVE CAPITAL, OUTPUT AND VALUE ADDED BY MANUFACTURE IN MAHARASHTRA STATE,
 1984-85

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग	उत्पादक भांडवल Productive capital	उत्पादन Total output	मूल्यवृद्धी Value added	Industry group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	खाद्य वस्तू	682	2,71	258	Food products.
2	पेये, तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ यांचे उत्पादन ..	117	288	73	Beverages, tobacco and tobacco products.
3	सूती कापड	350	1,086	240	Cotton textiles.
4	लोकर, रेशीम व कृत्रिम तंतूचे कापड ..	286	1,120	205	Wool, silk and synthetic fibre textiles.
5	ताग, हेम्प व मेस्ता कापड	1	..	Jute, hemp and mesta textiles.
6	कापडाच्या वस्तू (पादत्राणे व्यतिरिक्त धारण करण्याच्या परिधानासहित)	68	320	44	Textile products (including wearing apparel other than footwear).
7	लाकूड व लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर यांचे उत्पादन	20	43	8	Wood and wood products, furniture and fixtures.
8	कागद व कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग.	330	649	146	Paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
9	कातडी, कातड्याच्या आणि केसाळ कातड्याच्या वस्तू (दुरुस्ती सोडून)	9	38	9	Leather, and leather and fur products (except repair).

तबता क्रमांक/TABLE No. 7.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
10	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ	769	2,789	202	Rubber, plastic, petroleum and coal products.
11	रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम आणि कोळसा यांचे उत्पादन सोडून)	1,682	4,049	878	Chemicals and chemical products. (except products of petroleum and coal)
12	अधातू खनिज पदार्थ ..	230	381	112	Non-metallic mineral products.
13	मूलभूत धातू व मिश्र धातू ..	528	1,483	190	Basic metal and alloys industries.
14	धातूच्या वस्तू व सुटे भाग (यंत्रे व परिवहन सामुग्री सोडून).	510	732	198	Metal products and parts (except machinery and transport equipment).
15	यंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भाग (विद्युत यंत्रसामुग्री सोडून).	770	1,669	462	Machinery, machine tools and parts (except electrical machinery).
16	विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने, उपकरणे आणि सुटे भाग	490	1,119	309	Electrical machinery, apparatus, appliances, supplies and parts.
17	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग	954	1,732	447	Transport equipment and parts.
18	उत्पादन करणारे इतर उद्योग	78	222	68	Other manufacturing industries.
19	इतर	3,769	2,024	524	Others.
सर्व उद्योग		11,642	22,114	4,373	All industries

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत व वार्षिक उद्योग पाहणी, १९८४-८५ वर आधारित आहेत.

Note.—Figures are provisional and are based on Annual Survey of Industries, 1984-85.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकान/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.5

कापड गिरण्यांतील सरासरी गैरहजेरी

AVERAGE PERCENTAGE OF ABSENTEEISM IN THE COTTON TEXTILE INDUSTRY
1986

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे	सरासरी गैरहजेरी (शेकडेवारीत) Average percentage of absenteeism	Centres
(1)	(2)	(3)	(2)
1	मुंबई	18.34	Bombay.
2	सोलापूर	26.89	Solapur.
3	नागपूर	35.38	Nagpur.
4	जळगाव	19.66	Jalgaon.
5	नांदेड	34.50	Nanded.
6	औरंगाबाद	24.17	Aurangabad.
7	इतर केंद्रे	25.47	Other centres.
	एकूण केंद्रे	19.60	All centres.

आधार.—कानगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.6

औद्योगिक विवाद/INDUSTRIAL DISPUTES
1986

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	कापड गिरण्या—		<i>Textiles—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	17	(a) Number of disputes.
(ब)	भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या ..	5,742	(b) Number of workers involved
(१)	प्रत्यक्ष	5,582	(1) Directly.
(२)	अप्रत्यक्ष	160	(2) Indirectly.
(क)	वाया गेलेले एकूण श्रमदिन ..	1,13,897	(c) Number of mandays lost.
2	यंत्रोत्पादक कारखाने—		<i>Engineering—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	90	(a) Number of disputes.
(ब)	भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या ..	17,820	(b) Number of workers involved
(१)	प्रत्यक्ष	16,134	(1) Directly.
(२)	अप्रत्यक्ष	1,686	(2) Indirectly.
(क)	वाया गेलेले एकूण श्रमदिन ..	22,65,525	(c) Number of mandays lost.
3	संकीर्ण—		<i>Miscellaneous—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	82	(a) Number of disputes.
(ब)	भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या ..	13,673	(b) Number of workers involved
(१)	प्रत्यक्ष	12,517	(1) Directly.
(२)	अप्रत्यक्ष	1,159	(2) Indirectly.
(क)	वाया गेलेले एकूण श्रमदिन ..	9,34,057	(c) Number of mandays lost.
4	एकूण—		<i>Total—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	189	(a) Number of disputes.
(ब)	भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या ..	37,238	(b) Number of workers involved
(१)	प्रत्यक्ष	34,233	(1) Directly.
(२)	अप्रत्यक्ष	3,005	(2) Indirectly.
(क)	वाया गेलेले एकूण श्रमदिन ..	33,13,479	(c) Number of mandays lost.

आकडे अस्थायी आहेत./Figures are provisional.

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.7

कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)/WORKING OF COTTON TEXTILE INDUSTRY (MILL SECTOR)
1986-87

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	गिरण्यांची संख्या Number of mills as at the end of March 1987	कामगारांची संख्या Employees on roll at the end of March 1987 (No.)	३१ मार्च १९८७ रोजी As on 31st March 1987		Region
				स्थापित चाख्या (हजारात) Spindles installed (‘000 No.)	माग (संभरात) Looms installed (‘00 No.)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	महाराष्ट्र ..	119	3,75,907	5,385	761	Maharashtra.
(a)	मुंबई शहर ..	54	1,81,547	3,413	597	Bombay City.
(b)	उर्वरित महाराष्ट्र ..	65	1,94,360	1,972	164	Rest of Maharashtra.

आधार.—वस्त्रनिर्माण आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई.

Source.—Textile Commissioner, Government of India, Bombay.

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.8

खनिज उत्पादन/MINERAL PRODUCTION
1986

अनुक्रमांक Serial No.	खनिज पदार्थ	उत्पादन (हजार मे. टनांत) Production (in thousand tonnes)	मूल्य (हजार रुपयांत) Value (in thousand Rs.)	Minerals
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	क्रोमाईट	Chromite.
2	दगडी कोळसा	11,884	20,93,329	Coal.
3	कच्चे लोखंड	1,285	62,126	Iron Ore.
4	चुनखडी	1,961	65,078	Lime stone.
5	कच्चे मॅंगनीज	238	1,21,109	Manganese Ore.
6	कॅओलिन (नैसर्गिक) @	11	239	Kaolin (Natural) @
7	गेहू	3	64	Ochre.
8	बॉक्साईट	413	18,437	Bauxite.
9	सिलिका सॅंड	168	5,912	Silica sand
10	मीठ*	375	N.A.	Salt*
11	कापनाईट	10	2,263	Kyanite.
12	कोरंडम	1	1,202	Corundum.
13	डोलोमाईट	26	1,402	Dolomite.
14	सॅंड (इतर)	1,047	10,293	Sand (Others)
15	बेराईट	16	Barytes.
16	सीलीमानाईट	8	6,448	Sillimanite.

टोप.—(1) आकडे अस्थायी आहेत. Note.—Figures are provisional:

(2) @चायना क्ले म्हणून ओळखला जातो/Known as China Clay.

(3) *सहाय्यक मीठ आयुक्त, मुंबई यांनी कळविल्याप्रमाणे/As reported by the Assistant Salt Commissioner, Bombay.

(4) N. A. = उपलब्ध नाही/Not available.

(5) ** आकडे ५०० टनांखालील आहेत/Less than 500 tonnes

आधार.—भारतीय खान केंद्र, नागपूर. Source.—Indian Bureau of Mines, Nagpur

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.9

औद्योगिक उत्पादन/INDUSTRIAL PRODUCTION
1985

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तुचे नाव	परिमाण	उत्पादन Production	Unit	Name of Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	कोळसा	हजार टन	11,063	Thousand tonne	Coal (inc- lignite)
2	पेट्रोलियम (कूड).	"	20,611	Do. ..	Petroleum (crude)
3	साखर	"	2,414.1	Do. ..	Sugar
4	मीठ	"	457.1	Do. ..	Salt
5	सर्व प्रकारचे सूत ..	टन	2,56,286	Tonne ..	All yarn
6	सर्व प्रकारचे कापड	हजार मीटर	13,29,752	Thousand mtrs.	All cloth
7	पेट्रोलियमचे (रिफायनरी) उत्पादन .	हजार टन	9,410	Thousand tonne	Petroleum (refinery) products.
8	तयार पोलाद	"	204.7	Do. ..	Finished steel
9	पोलादाची लगड ..	"	587.0	Do. ..	Steel ingots
10	कठीण मिश्र धातू ..	"	59.9	Do. ..	Ferro Alloys
11	रेल्वे डबबे	संख्या	13	Number	Railway Coaches.
12	वनस्पती	हजार टन	143.4	Thousand tonne	Vanaspati

आधार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, मासिक
अहवाल.

Source.—Central Statistical Organisation,
Monthly Returns.

8. वीज/ELECTRICITY

तबता क्रमांक/TABLE No. 8.1

त्रिजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर
 INSTALLED CAPACITY, GENERATION AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY
 1985-86

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1.	स्थापित क्षमता (३१ मार्च १९८६ रोजी) (हजार किलोवॅटमध्ये)		<i>Installed Capacity (As on 31st March 1986) (Thousand Kw.)</i>
	(अ) बाष्प	4,890	(a) Steam
	(ब) नैसर्गिक वायू	672	(b) Gas
	(क) जल	1,339	(c) Hydro
	(ड) अणुशक्तीजन्य	190	(d) Nuclear
	एकूण	7,091	.. Total
2.	उत्पादन (दशलक्ष किलोवॅट तास) —		<i>Electricity Generated— (Million Kwh.)</i>
	(अ) बाष्प	20,229	(a) Steam
	(ब) नैसर्गिक वायू	1,128	(b) Gas
	(क) जल	5,398	(c) Hydro
	(ड) अणुशक्तीजन्य	891	(d) Nuclear
	एकूण	27,647	.. Total
3.	वापर (दशलक्ष किलोवॅट तास) —		<i>Electricity Consumed— (Million Kwh)</i>
	(अ) घरगुती वापर	2,975	(a) Domestic
	(ब) व्यापार उदिमामाठी झालेला वापर ..	1,410	(b) Commercial
	(क) उद्योगधंद्याकरिता झालेला वापर ..	11,124	(c) Industrial
	(ड) वाहने चालविण्यासाठी	853	(d) Traction
	(ई) इतर	4,617	(e) Others
	एकूण	20,979	.. Total

टीप.—(१) आकडे अस्थायी आहेत व ते केवळ सार्वजनिक सेवा उद्योग संबंधातील आहेत.

(२) अणुशक्तीजन्य स्थापित क्षमता तारापूर अणुशक्तीजन्य विद्युत केंद्राच्या ५० टक्क्यांइतकी दाखविली आहे.

Note.—(1) The figures are provisional. They relate to public utilities only.

(2) Nuclear installed capacity has been shown as 50 per cent of Tarapur Nuclear Power House.

आधार:—केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Electricity Authority, Government of India, New Delhi.

8. वीज/ELECTRICITY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2

विजेचा पुरवठा झालेली शहरे व खेडी/TOWNS AND VILLAGES ELECTRIFIED

(३१ मार्च १९८७ रोजी/As on 31st March 1987)

बनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विद्युत पुरवठा झालेल्या शहरांची व खेडींची संख्या No. of towns and villages electrified	District
(1)	(2)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	Greater Bombay
2	ठाणे	1,592	Thane
3	रायगड	1,683	Raigad
4	रत्नागिरी	1,108	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	428	Sindhudurg
6	नाशिक	1,604	Nashik
7	धुळे	1,288	Dhule
8	जळगाव	1,438	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,300	Ahmadnagar
10	पुणे	1,441	Pune
11	सातारा	1,136	Satara
12	सांगली	526	Sangli
13	सोलापूर	951	Solapur
14	कोल्हापूर	1,033	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,205	Aurangabad
16	जालना	860	Jalna
17	परभणी	1,327	Parbhani
18	बीड	983	Beed
19	नांदेड	1,335	Nanded
20	उस्मानाबाद	633	Osmanabad
21	लातूर	815	Latur
22	बुलढाणा	1,241	Buldana
23	अकोला	1,496	Akola
24	अमरावती	1,633	Amravati
25	यवतमाळ	1,647	Yavatmal
26	वर्धा	949	Wardha
27	नागपूर	1,618	Nagpur
28	भंडारा	1,416	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,202	Chandrapur
30	गडचिरोली	628	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	34,517	Maharashtra State

साधर.—महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Electricity Board,
Bombay.

9. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES
तबता क्रमांक/TABLE No. 9.1

३१ मार्च १९८७ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था.
NUMBER OF JOINT STOCK COMPANIES AS ON 31ST MARCH 1987

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	शेअर भांडवल असलेल्या कंपन्या Companies limited by shares		हमीने मर्यादित असलेल्या व नफ्या- साठी काम न करणाऱ्या कंपन्या Companies limited by guarantee and asso- ciations not for profit		एकूण Total	जिल्हा District
		सार्वजनिक Public	खाजगी Private	सार्वजनिक Public	खाजगी Private		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई ..	2,727	25,839	281	37	28,884	Greater Bombay
2	ठाणे ..	14	703	717	Thane
3	रायगड ..	1	51	52	Raigad
4	रत्नागिरी	20	20	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	5	5	Sindhudurg
6	नाशिक ..	10	236	6	2	254	Nashik
7	धुळे ..	1	33	34	Dhule
8	जळगाव ..	12	100	112	Jalgon
9	अहमदनगर ..	11	100	4	..	115	Ahmadnagar
10	पुणे ..	82	2,041	20	10	2,153	Pune
11	सातारा ..	18	138	156	Satara
12	सांगली ..	15	86	3	1	105	Sangli
13	सोलापूर ..	2	119	121	Solapur
14	कोल्हापूर ..	29	239	4	..	272	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	16	165	2	..	183	Aurangabad
16	जालना	4	4	Jalna
17	परभणी	8	8	Parbhani
18	बीड	3	3	Beed
19	नांदेड ..	1	30	1	..	32	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	1	4	5	Osmanabad
21	लातूर ..	1	4	5	Latur
22	बुलढाणा ..	1	9	3	..	13	Buldana
23	अकोला ..	14	44	2	..	60	Akola
24	अमरावती ..	6	63	69	Amravati
25	यवतमाळ ..	6	15	21	Yavatmal
26	वर्धा ..	3	17	1	..	21	Wardha
27	नागपूर ..	70	526	12	4	612	Nagpur
28	भंडारा ..	3	27	30	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	2	9	1	..	12	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य ..	3,046	30,638	340	54	34,078	Maharashtra State

आधार.—कंपनी व्यवहार दंड, उद्योग मंत्रालय.
भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs,
Ministry of Industry, Government of
India, New Delhi.

10. बँका/BANKS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या
 NUMBER OF PLACES HAVING BANKING OFFICES AND NUMBER OF BANKING OFFICES
 IN EACH DISTRICT
 (३१ डिसेंबर १९८२ रोजी/As on 31st December 1982)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची संख्या No. of places having banking offices	एकूण बँक कार्यालयांची संख्या Total No. of banking offices	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	1,282	Greater Bombay
2	ठाणे	95	322	Thane
3	रायगड	70	154	Raigad
4	रत्नागिरी	121	217	Ratnagiri
5	नाशिक	123	347	Nashik
6	धुळे	78	184	Dhule
7	जळगाव	145	299	Jalgaon
8	अहमदनगर	146	312	Ahmadnagar
9	पुणे	153	591	Pune
10	सातारा	106	245	Satara
11	सांगली	109	287	Sangli
12	सोलापूर	104	277	Solapur
13	कोल्हापूर	121	343	Kolhapur
14	औरंगाबाद	95	223	Aurangabad
15	परभणी	79	145	Parbhani
16	बीड	56	110	Beed
17	नांदेड	101	172	Nanded
18	उस्मानाबाद	94	187	Osmanabad
19	बुलढाणा	65	135	Buldana
20	अकोला	60	149	Akola
21	अमरावती	87	169	Amravati
22	यवतमाळ	68	127	Yavatmal
23	वर्धा	39	85	Wardha
24	नागपूर	78	253	Nagpur
25	भंडारा	57	108	Bhandara
26	चंद्रपूर	57	110	Chandrapur
		एकूण ..	2,308	6,833 .. Total

आधार.—भारतीय रिझर्व्ह बँकेने प्रकाशित केलेल्या "डिरेक्टरी ऑफ बँक ऑफिसेस, डिसेंबर १९८२" चे प्रकाशन. Source.—“Directory of Bank Offices, December 1982” published by the Reserve Bank of India.

11. सहकार/CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11.1

संस्था, सभासदांची संख्या, खेळते भांडवल, कर्जाऊ दिलेल्या रकमा आणि मालाची उलाढाल,
SOCIETIES, MEMBERSHIP, WORKING CAPITAL, ADVANCES AND TURNOVER;
1985-86

अनुक्रमांक Serial No.	सहकारी संस्थेचा प्रकार	सभासदांची		खेळते भांडवल (लाख रुपये) Working Capital (Lakh Rs.)	दिलेले कर्ज (लाख रुपये) Advances (Lakh Rs.)	थकवाकी (लाख रुपये) Out- standing (Lakh Rs.)	मालाची उलाढाल (लाख रुपये) Turnover of produce (Lakh Rs.)	Type of Society
		संस्थांची संख्या Number of Societies	संख्या (हजार) Members (Thousand No.)					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	प्रमुख मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि संस्था.	35	1,065	3,99,218	5,82,323	2,47,693	All apex and central societies
2	कृषि पत संस्था *	.. 18,458	6,327	89,328	41,892	64,417	19,458	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	.. 7,112	6,169	3,15,985	3,47,448	1,85,402	1,793	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	.. 655	624	26,149	585	489	1,22,259	Marketing
5	उत्पादक संस्था	.. 21,148	3,037	1,74,142	1,077	4,376	1,95,460	Productive enterprises
6	इतर 31,883	2,919	79,915	5,289	10,870	27,754	Others
	एकूण ..	79,291	20,141	10,84,737	9,78,614	5,13,247	3,66,726	.. Total

*यात प्राथमिक कृषि पत संस्था यांचा समावेश आहे.
आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

*Includes primary agricultural credit societies.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar of Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तबता क्रमांक/TABLE No. 12.1

रस्त्यांची लांबी/ROAD LENGTH

(किलोमीटरमध्ये /In Kilometre)

अनुक्रमांक Serial No.	रस्त्याचा प्रकार	३१ मार्च रोजी As on 31st March		Type of road
		1986*	1987†	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	राष्ट्रीय महामार्ग ..	2,937	2,937	National highways.
2	राज्य महामार्ग ..	19,260	19,453	State highways.
3	प्रमुख जिल्हा रस्ते ..	26,157	25,948	Major district roads.
4	इतर जिल्हा रस्ते ..	28,478	28,724	Other district roads.
5	ग्रामरस्ते ..	76,839	78,657	Village roads.
एकूण ..		1,53,671	1,55,719	Total

*सुधारित/Revised. †अस्थायी/Provisional

टीप.— शासकीय निर्णयानुसार १९८४ पासून अवर्गीकृत रस्ते, ग्राम रस्ते मध्ये अंतर्भूत केले असल्याने यापुढे अवर्गीकृत रस्ते हा प्रकार असणार नाही.

Note—Since 1984 as per Government resolution unclassified roads are included in village roads, hence the unclassified roads will not be shown separately henceforth.

आधार.— सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

12. परिवहन आणि दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2

पृष्ठभागानुसार रस्त्यांचे वर्गीकरण

ROAD LENGTH ACCORDING TO TYPES OF SURFACE

(किलोमीटरमध्ये/In Kilometre)

अनुक्रमांक Serial No.	पृष्ठभागाचा प्रकार	३१ मार्च रोजी As on 31st March		Type of surface
		1986*	1987†	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	सिमेंट काँक्रीट ..	30,014	30,414	Cement Concrete Black topped
2	डांबरी ..			
3	खडीचे ..	65,542	66,415	Water bound mecadam
	एकूण पृष्ठांकित ..	95,556	96,829	Total surfaced
4	अपृष्ठांकित ..	58,115	58,890	Unsurfaced
	एकूण ..	1,53,671	1,55,719	Total

*सुधारित/Revised. †अस्थायी/Provisional.

भाधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government
of Maharashtra, Bombay.

12. परिवहन आणि दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तबता क्रमांक/TABLE No. 12.3

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी*

OPERATIONAL STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE ROAD TRANSPORT CORPORATION*

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	मार्गांची संख्या ३१ मार्च १९८७ रोजी No. of routes as on 31-3-1987	मार्गांची एकूण लांबी (किलोमीटर) ३१ मार्च १९८७ रोजी Total route distance (in km.) as on 31-3-1987	प्रतिदिन मार्गावर वाहतूक करण्या वाहनांची दैनिक सरासरी संख्या (१९८६-८७) Average No. of vehicles on road per day 1986-87	अस्तित्वात असलेल्या वाहनांची संख्या (१९८६-८७) Average No. of vehicles held during 1986-87	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाख) (१९८६-८७) Average No. of Passengers travelled daily during 1986-87 (in lakhs)	Region
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
१	औरंगाबाद 2,199	1,70,429	1,655	1,894	8.26	Aurangabad
२	मुंबई 4,992	2,75,858	3,546	4,008	20.77	Bombay
३	नागपूर 2,751	1,72,538	2,068	2,373	8.61	Nagpur
४	पुणे 4,409	2,86,831	3,088	3,347	13.72	Pune
	एकूण ..	14,351	9,05,656	10,357	11,612	51.36	.. Total ..

*अस्थायी/Provisional

आधार.—महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई. Source.—Maharashtra State Road Transport Corporation, Bombay.

12. परिवहन आणि दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.4

वापरात असलेली मोटार वाहने
MOTOR VEHICLES IN OPERATION

अनुक्रमांक Serial No.	वाहनांचा प्रकार	वाहनांची संख्या (३१ मार्च १९८७ रोजी) Number in force (as on 31st March 1987)	Class of vehicles
(1)	(2)	(3)	(2)
1	दुचाकी स्वयंचलित वाहने	10,93,170	Two wheels auto vehicles
2	मोटारी	3,43,706	Motor cars
3	टॅक्सी कॅब्स	40,592	Taxi cabs
4	स्वयंचलित रिक्शा	87,576	Auto rickshaws
5	स्टेज कॅरिजेस	15,580	Stage carriages
6	कॉन्ट्रॅक्ट कॅरिजेस	2,902	Contract carriages
7	मालमोटारी—		Lorries—
	(अ) खाजगी वाहने	36,676	A. Private carriers
	(ब) सार्वजनिक वाहने	1,23,635	B. Public Carriers
8	रुग्णवाहिका	1,642	Ambulances
9	शाळेच्या बसेस	837	School buses
10	खाजगी वाहने	3,532	Private service vehicles
11	जोड वाहने (ट्रेलर)	43,792	Trailors
12	ट्रॅक्टरस	44,185	Tractors
13	इतर	2,561	Others
	एकूण	18,41,386	Total

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Transport.
Government of Maharashtra, Bombay.

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12·5

महाराष्ट्रातील परिवहनाची व इतर वाहने
TRANSPORT AND NON-TRANSPORT VEHICLES IN MAHARASHTRA STATE

(३१ मार्च १९८६ रोजी/As on 31st March 1986)

अनु क्रमांक Serial No.	विभाग	वापरातील वाहनांची संख्या No. of Vehicles in operation			Region
		बिगर परिवहनाची Non- Transport	परिवहनाची Transport	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	मुंबई (मध्य)	2,51,702	57,269	3,08,971	Bombay (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	78,492	30,643	1,09,135	Bombay (West)
3	मुंबई (पूर्व)	37,071	24,897	61,968	Bombay (East)
4	ठाणे	68,739	39,566	1,08,305	Thane
5	पुणे	2,39,854	52,071	2,91,925	Pune
6	नागपूर	1,35,808	20,577	1,56,383	Nagpur
7	औरंगाबाद	80,087	20,506	1,00,593	Aurangabad
8	नाशिक	1,75,379	44,961	2,20,340	Nashik
9	अमरावती	70,433	13,665	84,098	Amravati
10	कोल्हापूर	1,16,861	32,370	1,49,231	Kolhapur
	एकूण	12,54,426	3,36,525	15,90,951	Total

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य.

Source.—Transport Commissioner of Government of Maharashtra.

12. परिवहन व दूरधनव्यवस्था/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.6

व्यावसायिक व अविश्वसनीय व्यावसायिक वाहन चालकांचे परवाने
PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL DRIVING LICENSES

(३१ मार्च १९८६ रोजी/As on 31st March 1986)

अनु- क्रमांक Serial No.	विभाग	चालकांचे परवाने Driving Licences			Region
		व्यावसायिक Professional	अविश्वसनीय- व्यावसायिक Non- professional	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	मुंबई (मध्य)	7,30,671	2,64,022	9,94,693	Bombay (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	2,41,398	1,02,441	3,43,839	Bombay (West)
3	मुंबई (पूर्व)	1,75,632	49,087	2,24,719	Bombay (East)
	बृहत्मुंबई (उप-वेरीज 1 ते 3)	11,47,701	4,15,550	15,63,251	Greater Bombay (Sub-total 1 to 3)
4	ठाणे	1,40,135	61,363	2,01,498	Thane
5	पुणे	1,70,879	2,76,466	4,47,345	Pune
6	नागपूर	74,712	1,05,480	1,80,192	Nagpur
7	औरंगाबाद	91,264	59,807	1,51,071	Aurangabad
8	नाशिक	1,45,293	1,21,261	2,66,554	Nashik
9	अमरावती	56,208	46,326	1,02,534	Amravati
10	कोल्हापूर	1,02,527	79,739	1,82,266	Kolhapur
	एकूण	19,44,403	11,65,992	31,10,395	Total

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Bombay.

12. परिवहन आणि दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.7

लोहमार्गाची लांबी/RAILWAY ROUTE LENGTH

(३१ मार्च १९८६ रोजी/As on 31st March 1986)

(कि.मी./k.m.)

ब्रॉड गेज/Broad gauge	मीटर गेज/Meter gauge	नॅरो गेज/Narrow gauge	एकूण/Total
(1)	(2)	(3)	(4)
3,340	994	1,100	5,434

आधार.—भारतीय विभागीय रेल्वे.

Source.—Indian Divisional Railways.

12. परिवहन आणि दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.8

महाराष्ट्र राज्यातील डाक कार्यालये व तार कार्यालये यांची संख्या

NUMBER OF POST OFFICES AND TELEGRAPH OFFICES IN MAHARASHTRA STATE

वर्ष Year	डाक कार्यालये Post Offices	तार कार्यालये Telegraph Offices
(1)	(2)	(3)
1985-86	11,954	1,955
1986-87	11,842	2,304

आधार.—पोस्टमास्तर जनरल, मुंबई.

Source.—Postmaster General, Bombay.

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्का क्रमांक/TABLE No. 13.1

मुंबई बंदरात असलेल्या जहाजांची संख्या व वजन
NUMBER AND TONNAGE OF VESSELS ENTERED IN BOMBAY PORT,
1985-86

अनुक्रमांक Serial No.	जहाजांचा प्रकार	जहाजांची संख्या No. of ships	मेट्रिक टन्स/M.Tonnes		Class of vessels
			एकूण (हजारांत) Gross (in 000)	निव्वळ (हजारांत) Net (in 000)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	वाफेवर चालणारी (तेल वाहका- व्यतिरिक्त) —				<i>Steamship other than tankers.—</i>
	(अ) परदेशांशी वाहतूक करणारी				(A) Foreign.
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	1,315	13,911	8,284	1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी.	359	566	317	(2) 3,500 G. R. T. and less.
	(ब) किनाऱ्यावर वाहतूक करणारी—				(B) Coastal—
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	35	351	181	(1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी.	318	465	253	(2) 3,500 G. R. T. and less.
	(३) रिग पुरवठा करणारे	1,655	1,286	468	(3) Rig supplier
2	तेलवाहक जहाजे	555	11,846	6,900	Tankers
3	कोळसा नेणारी	1	5	3	Colliers
	एकूण	4,238	28,430	16,406	.. Total
4	शिडावर चालणारी जहाजे—				<i>Sailing Vessels—</i>
	(१) परदेशांशी वाहतूक करणारी	707	..	131	(1) Foreign
	(२) किनाऱ्यावरील वाहतूक करणारी.	2,406	..	150	(2) Coastal.
	एकूण बेरीज	7,351	28,430	16,687	.. Grand Total

टीप.—(१) ३,५०० G.R.T.=३,५५६ मेट्रिक टन.

Note.—(1) 3,500 G.R.T.=3,556 gross registered metric tonnes.

बाधार्.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन अहवाल.

Source.—Administrative Report of Bombay Port Trust.

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.2.

मुंबई बंदरामध्ये गोद्या आणि बंदरे येथून हलविलेला माल

CARGO HANDLED AT THE DOCKS AND BUNDERS IN BOMBAY PORT

(हजार मे. डेडवेट टनांत/In thousand metric dead weight tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars 1985-86	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	आयात माल ..	11,988	Imports
2	निर्यात माल ..	12,414	Exports
	एकूण ..	24,402	.. Total

साधार.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन अहवाल.

Source.—Administrative Report of Bombay Port Trust.

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.3

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात) माल
CARGO (IMPORTS AND EXPORTS) HANDLED AT THE SELECTED MINOR PORTS
OF MAHARASHTRA STATE.

1986-87

(मे. टनांत/in m. tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	बंदराचे नाव (2)	आयात Imports (3)	निर्यात Exports (4)	एकूण Total (5)	Name of the port (2)
1	डहानू	276	..	276	Dahanu
2	अर्नाळा	..	524	524	Arnala
3	ठाणे	Thane
4	ट्रॉम्बे	..	11,389	11,389	Trombay
5	पनवेल (उळवा)	29,256	..	29,256	Panvel (Ulwa)
6	मोरा	70	1,980	2,050	Mora
7	कारंजा	2	712	714	Karanja
8	अलिबाग (धरमतार)	10,325	..	10,325	Alibag (Dharamtar)
9	राजपुरी	1,272	5	1,277	Rajpuri
10	बाणकोट	1,736	..	1,736	Bankot
11	हर्णे	972	..	972	Harnai
12	दाभोळ	4,459	..	4,459	Dabhol
13	जयगड	622	..	622	Jaigad
14	रत्नागिरी	2,48,863	60	2,48,923	Ratnagiri
15	जैतापूर	1,165	12	1,177	Jaitapur
16	विजयदुर्ग	4,556	424	4,980	Vijaydurg
17	देवगड	1,867	35	1,902	Devgad
18	मालवण	1,922	..	1,922	Malvan
19	वेंगुर्ला	4	525	529	Vengurla
20	रेडी	..	12,08,568	12,08,568	Redi
21	इतर बंदरे	3,056	9	3,065	Other ports
एकूण ..		3,10,423	12,24,243	15,34,666	.. Total

आधार.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.4

महाराष्ट्र राज्यातील बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक
PASSENGER TRAFFIC AT THE PORTS OF MAHARASHTRA STATE
1986-87

अनुक्रमांक Serial No.	बंदराचे नाव Name of the port	प्रवाशांची संख्या No. of Passengers		एकूण प्रवासी Total Passengers	Name of the port
		जाणारे Embarked	येणारे Dis- embarked		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	जयगड	16,199	14,230	30,429	Jaigad
2	जैतापूर (मुसाकाजी)	11,908	12,345	24,253	Jaitapur (Musakaji)
3	विजयदुर्ग	8,334	12,534	20,868	Vijaydurg
4	देवगड	19,626	21,042	40,668	Devgad
एकूण—किनाऱ्याची सेवा		56,067	60,151	1,16,218	Total Coastal Service
5	मोरा	4,14,565	3,74,734	7,89,299	Mora
6	रेवस (थल)	1,93,228	2,05,978	3,99,206	Revas (Thal)
एकूण—मुंबई बंदर सेवा		6,07,793	5,80,712	11,88,505	Total Bombay harbour services
एकूण		6,63,860	6,40,863	13,04,723	Grand Total

आधार.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

14. देशांतर्गत व्यापार/INLAND TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1

महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला व्यापार

INLAND TRADE OF MAHARASHTRA

1984-85*

(हजार मे. टनांत/In thousand tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	मालाचे नाव	महाराष्ट्रात आयात झालेला माल Imports into the State	महाराष्ट्रातून निर्यात झालेला माल Exports from the State	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	जनावरे (हजारांत)	.. 266	4	Animals (thousand No.)
2	कोळसा आणि कोक	.. 5,893	2,548	Coal and coke.
3	कच्चे मॅंगेनीज	157	Manganese ore.
4	चुना आणि चुनखडी	.. 15	2	Lime and limestone.
5	मीठ	.. 49	89	Salt.
6	तांदूळ 733	65	Rice.
7	गहू व गव्हाचे पीठ 1,130	53	Wheat and wheat flour
8	जोंबळा 18	51	Jowar.
9	बाजरी 23	1	Bajri.
10	कडधान्ये व इतर धान्ये	.. 55	64	Pulses, and other grain
11	गळिताची धान्ये	.. 28	25	Oil seeds.
12	वनस्पती तेल 250	171	Vegetable oils.
13	साखर (खांडसरी सोडून)	.. 5	740	Sugar (excluding khandhari)
14	गूळ 119	..	Gur.
15	कापड (कापसाचे) आणि धागा	.. 2	68	Cotton piecegoods and yarn etc.
16	लोखंड व पोलाद 1,050	126	Iron and steel
17	सिमेंट 2,001	100	Cement.
18	केरोसिन तेल 197	12	Kerosene oil.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
19	पॅड ..	250	171	Oil cakes.
20	चहा ..	7	..	Tea.
21	इमारतीचे लाकूड (टीक घळून) ..	181	16	Timber (including teak wood).
22	पशुजन्य उत्पादन ..	79	..	Animal products.
23	मका ..	20	1	Maize.
24	हरमरा व तज्जन्य उत्पादन ..	84	36	Gram and gram products.
25	बाजरी व ज्वारी सोडून इतर एकदल धान्ये.	Millets other than bajra and jawar.
26	खनिज तेल ..	490	319	Mineral oil
27	विटा व कौले ..	20	..	Bricks and tiles
28	काच ..	3	3	Glass
29	हिरडा	1	Myro balance
30	ताग व वाख	1	Jute and hemp
31	यंत्रसामग्री ..	10	8	Machinery equipment
32	धातूच्या वस्तू ..	9	9	Metal products
33	पादत्राणे	2	Shoes (footwear)
34	कच्चे लोखंड ..	33	..	Iron ore
35	बिडीची पाने ..	4	1	Bidi leaves
36	कापूस] ..	20	13	Raw cotton
37	कृत्रिम रेशमाच्या वस्तू	12	Artificial silk piece goods
38	तंबाखू ..	2	..	Tobacco raw
39	सुकी फळे व भाजीपाला ..	10	96	Fruits dried and vegetables
40	लोकर व लोकरीचे कापड ..	1	1	Woolen piecegoods and wool raw.

*वरील आकडेवारी रेल्वे व जहाज वाहतूकीच्या व्यापाराच्या अभिलेखात नोंदल्याप्रमाणे मालाचे द्रोबळ वजन दर्शविते.

*Figures relate to gross weight of quantities as recorded in the invoices of Rail and Steamer.

आधार.—वाणिज्य माहिती आणि सांख्यिकी खाते, भारत सरकार, कलकत्ता.

Source.—Office of the Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Government of India, Calcutta.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण
INSTITUTIONS AND ENROLMENT BY TYPE OF EDUCATION,
1985-86

अनुक्रमांक Serial No.	शिक्षणाचा प्रकार	संस्था (संख्या) Institutions (No.)	विद्यार्थी (संख्या) Enrolment (No.)	Type of education
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	पूर्व-प्राथमिक	647	80,936	Pre-primary.
2	प्राथमिक	54,406	94,17,568	Primary.
3	दुय्यम	8,179	45,84,567	Secondary.
4	शिक्षकांचे प्रशिक्षण—			Teachers' training—
	(1) अध्यापक विद्यालय प्रमाणपत्र	297	25,320	Junior college of education.
	(2) आंग्ल भारतीय	2	242	Anglo Indian.
	(3) चित्रकला शिक्षक प्रमाणपत्र	15	2,110	Drawing teacher's certificate.
	(4) शिक्षणशास्त्र पदवी	64	10,628	Bachelor of education.
	(5) हस्तकला शिक्षक प्रमाणपत्र	6	593	Handi-crafts teacher's certificate.
	(6) शारीरिक शिक्षण (पदवी)	13	2,837	Physical education.
	एकूण—(4) ..	391	41,730	Total
5.	उच्च शिक्षण—			Higher Education—
	(1) विद्यापीठ शिक्षण विभाग	128	16,133	University teaching departments.
	(2) संशोधन संस्था ..	19	532	Research institutions
	(3) राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था	1	1,859	Institutes of national importance.
	(4) विद्यापीठ समान संस्था ..	1	294	Institutes deemed as universities.
	(5) कला, वाणिज्य व शास्त्र	191	3,76,599	Arts, commerce and science
	(6) कला व शास्त्र	19	42,395	Arts and science.
	(7) कला व वाणिज्य ..	208	1,77,476	Arts and commerce.
	(8) कला ..	16	13,505	Arts
	(9) शास्त्र ..	22	22,242	Science
	(10) वाणिज्य ..	53	96,433	Commerce
	(11) ललित कला ..	5	2,039	Fine arts
	(12) शास्त्र व वाणिज्य ..	8	7,990	Science and commerce

तहता क्रमांक/TABLE No. 15.1--contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	शिक्षणाचा प्रकार (2)	संस्था (संख्या) Institution (No.) (3)	विद्यार्थी (संख्या) Enrolment (No.) (4)	Type of education (2)
5 उच्च शिक्षण—चालू				<i>Higher Education—contd</i>
(13)	वास्तु शास्त्र ..	4	912	Architecture
(14)	तंत्रनिकेतन ..	5	1,861	Polytechnics
(15)	व्यवसायिक व्यवस्थापन	10	3,346	Business management
(16)	अभियांत्रिकी ..	60	26,985	Engineering
(17)	दिधी (कायदा) ..	35	23,742	Law
(18)	तंत्रशास्त्र ..	5	1,861	Technology
(19)	पशुवैद्यक शास्त्र ..	3	1,185	Veterinary science
(20)	वृत्तपत्र व्यवसाय ..	1	45	Journalism
(21)	ग्रंथपालन शास्त्र ..	1	44	Library science
(22)	विषम चिकित्सा (अॅलोपथी)	16	11,952	Allopathy
(23)	आयुर्वेद ..	19	5,519	Ayurvedic
(24)	दंतकशास्त्र ..	4	1,103	Dental
(25)	शुश्रूषा ..	3	527	Nursing
(26)	औषधशास्त्र ..	8	1,273	Medicine (Pharmacy)
(27)	प्राच्य विद्याभ्यास ..	4	330	Oriental
(28)	नृत्य व संगीत ..	3	702	Dancing and music
(29)	उपहारगृह व्यवस्था ..	1	567	Catering
(30)	श्रमविज्ञान ..	1	102	Labour.
(31)	व्यावसायिक मार्गदर्शन	1	9	Vocational guidance
(32)	योग ..	1	17	Yoga
(33)	समाज शास्त्र ..	9	1,560	Social Science
(34)	शेतकी ...	12	5,336	Agriculture
(35)	गृहशास्त्र पदवी ..	4	3,029	Home science (Degree)
(36)	मत्स्य व्यवसाय ..	1	44	Fisheries
(37)	समचिकित्सा	5	869	Homeopathy
एकूण—(5) ..		887	8,50,920	Total
6 व्यवसायिक व विशेष शिक्षण—				<i>Professional and special education—</i>
(1)	तंत्रनिकेतन ..	49	15,632	Polytechnics
(2)	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	71	29,134	Industrial training institute.
(3)	अभियांत्रिकी इतर ..	61	6,252	Other engineering.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15:1—concl'd.

अनुक्रमांक Serial No.	शिक्षणाचा प्रकार	संस्था (संख्या) Institution (No.)	विद्यार्थी (संख्या) Enrolment (No.)	Type of education
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(4)	समचिकित्सा (होमिओपॅथी)	23	3,894	Homeopathy.
(5)	शुश्रुषा व प्रासाविका	56	5,430	Nursing.
(6)	औषधशास्त्र	15	2,016	Pharmacy.
(7)	वाणिज्य	43	4,903	Commerce.
(8)	ललितकला	5	389	Fine arts.
(9)	गृहशास्त्र	3	81	Home science.
(10)	नौकानयन ..	1	243	Mrine engineering.
(11)	शेतकीशाळा ..	25	2,962	Agricultural schools.
(12)	कुक्कुटपालन प्रशिक्षण ..	2	262	Poultry training.
(13)	तांत्रिक (सरकारी केंद्र)	24	**	Government technical centres.
(14)	औद्योगिक व तांत्रिक शाळा	27	4,233	Industrial and technical Institutes
(15)	शुश्रुषा व प्रासाविका ..	8	414	Nursing.
(16)	अस्थिव्यंग मनोव्यथित ..	6	778	Mentally handicapped.
(17)	अस्थिव्यंग ..	10	444	Crippled.
(18)	अपंग/अंध ..	21	1,614	Blind.
(19)	मूक/बधिर ..	19	1,267	Deaf and dumb.
(20)	नृत्य व संगीत ..	42	5,274	Music and dancing.
(21)	चित्रपट व दूरचित्रवाणी	1	107	Film and Television.
(22)	गृहशास्त्र ..	1	22	Home science.
(23)	प्राच्यविद्या अभ्यास ..	48	4,326	Oriental
(24)	कीर्तन ..	1	39	Kirtan
(25)	शिवण व कर्तन कला ..	604	22,867	Arts and crafts.
(26)	प्रमाणित सुधार ..	30	3,333	Certified schools.
(27)	ग्रंथपालशास्त्र ..	1	31	Library science.
एकूण--(6) ..		1,197	1,15,947	.. Total
एकूण बेरीज ..		65,705	1,50,91,668	.. Grand Total.

**माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील विद्यार्थी तांत्रिक विषयांचे शिक्षण घेतात म्हणून या संस्थांतील विद्यार्थ्यांची संख्या दिलेली नाही.

**The figures of number of students are not given as Students in Secondary and Higher Secondary Schools also offer technical subject in service training.

आधार.—शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra Bombay.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2

जिल्हावार प्राथमिक व दुय्यम शिक्षण/PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION IN EACH DISTRICT
1985 86

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक शिक्षण Primary Education			दुय्यम शिक्षण Secondary Education			District
		संस्था Institutions	विद्यार्थी (हजार) Pupils (‘000)	शिक्षक (हजार) Teachers (‘000)	संस्था Institutions	विद्यार्थी (हजार) Pupils (‘000)	शिक्षक (हजार) Teachers (‘000)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृह-मुंबई ..	2,120	1,061	30	892	721	23	Greater Bombay
2	ठाणे ..	2,813	537	13	340	245	8	Thane
3	रायगड ..	2,374	265	7	201	98	3	Raigad
4	रत्नागिरी ..	2,486	240	9	191	73	3	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	1,398	129	5	149	60	2	Sindhudurg
6	नाशिक ..	2,805	464	12	356	218	7	Nashik
7	धुळे ..	1,935	287	8	257	141	5	Dhule
8	जळगाव ..	1,826	418	11	301	179	6	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	2,573	398	11	331	210	6	Ahmadnagar
10	पुणे ..	3,471	671	16	452	353	11	Pune
11	सातारा ..	2,266	326	10	332	175	6	Satara
12	सांगली ..	1,428	303	9	284	134	5	Sangli
13	सोलापूर ..	2,002	392	11	309	153	5	Solapur
14	कोल्हापूर ..	1,958	395	10	330	164	5	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	1,479	237	6	202	90	3	Aurangabad
16	जालना ..	1,073	135	3	98	38	1	Jalna
17	परभणी ..	1,578	197	5	157	90	3	Parbhani

18	बीड	1,588	199	5	192	78	3	Beed
19	नांदेड	1,762	259	6	213	97	3	Nanded
20	उस्मानाबाद	805	142	4	154	74	2	Osmanabad
21	लातूर	1,096	203	5	209	94	3	Latur
22	बुलढाणा	1,389	224	6	191	92	3	Buldana
23	अकोला	1,714	268	7	280	131	4	Akola
24	अमरावती	1,599	278	7	345	150	5	Amravati
25	यवतमाळ	1,883	269	6	244	102	3	Yavatmal
26	वर्धा	973	144	4	169	90	3	Wardha
27	नागपूर	1,984	400	9	469	278	9	Nagpur
28	भंडारा	1,631	284	7	309	133	4	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,479	213	5	159	99	3	Chandrapur
30	गडचिरोली	918	79	2	61	23	1	Gadchiroli

महाराष्ट्र राज्य .. 54,406 9,418 245 8,177 4,585 146 Maharashtra State

टीप.—प्राथमिक शिक्षणात पूर्व प्राथमिक शिक्षणाचा समावेश केला नाही.

Note.— Primary education does not include preprimary education.

भाधार.—शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Director of Education, Government of Maharashtra, Pune.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.3

महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थातील प्रशिक्षणार्थींच्या
मंजूर जागा

NUMBER OF SEATS SANCTIONED FOR TRIANEEES IN THE GOVERNMENT
AND NON-GOVERNMENT INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTIONS IN
MAHARASHTRA STATE

विभाग	वर्ष Year	मंजूर करण्यात आलेल्या जागांची संख्या Number of sanctioned seats			Division
		शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govern- ment	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मुंबई	.. 1984	5 824	1 744	7 568	Bombay
	1985	5 928	1 936	7 864	
	1986	5 924	2,044	7,968	
नाशिक	.. 1984	5,488	956	6,444	Nashik
	1985	5,680	1,984	7,664	
	1986	5,684	2,236	7,920	
पुणे	.. 1984	8,444	1,224	9,668	Pune
	1985	8,476	1,660	10,136	
	1986	8,476	1,756	10,232	
औरंगाबाद	.. 1984	5,592	316	5,908	Aurangabad
	1985	5,672	692	6,364	
	1986	5,672	676	6,348	
अमरावती	.. 1984	3,840	32	3,872	Amravati
	1985	4,064	80	4,144	
	1986	4,188	80	4,268	
नागपूर	.. 1984	4,600	296	4,896	Nagpur
	1985	4,776	240	5,016	
	1986	4,760	240	5,000	
महाराष्ट्र राज्य.	1984	33,788	4,568	38,356	Maharashtra State
	1985	34,596	6,592	41,188	
	1986	34,704	7,032	41,736	

बाधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source.— Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.4

महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल

RESULTS OF THE FINAL EXAMINATIONS OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTES IN MAHARASHTRA

(जुलै १९८५/July 1985)

विभाग	शासकीय Government		अशासकीय Non-Government		एकूण Total		Division
	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई ..	3,222	2,097	1,051	766	4,273	2,86	Bombay
नाशिक ..	3,178	2,090	258	152	3,436	2,242	Nashik
पुणे ..	4,897	3,150	614	358	5,511	3,508	Pune
औरंगाबाद ..	2,950	1,891	51	22	3,001	1,913	Aurangabad
अमरावती ..	2,456	1,451	2,456	1,451	Amravati
नागपूर ..	2,655	1,699	84	39	2,739	1,738	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य ..	19,358	12,378	2,058	1,337	21,416	13,715	Maharashtra State

आधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source.— Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.5

महाराष्ट्र राज्यातील शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी
 CLASSIFICATION OF APPRENTICE TRAINEES IN MAHARASHTRA

वर्गवारी	1986-87	Classification
(1)	(2)	(3)
(१) उपलब्ध जागा	23,838	(1) Sanctioned Seats.
(२) नेमलेले उमेदवार (अ ते उ)	20,409	(2) No. of students appointed ((a to e)
(अ) अनुसूचित जाती	1,456	(a) Scheduled Castes
(आ) अनुसूचित जमाती	734	(b) Scheduled Tribes
(इ) अपंग	29	(c) P hysically handicapped
(ई) महिला	652	(d) Women
(उ) इतर	18,219	(e) Others

*ई व ई वगळून/Excluding (c) and (d)

साधर.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.6

महाराष्ट्र राज्यातील माध्यमिक व उच्चमाध्यमिक तांत्रिक शाळा व विद्यार्थी संख्या
 SECONDARY AND HIGHER SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS AND
 STUDENTS IN MAHARASHTRA STATE,
 1986-87

तंत्र शिक्षण/Technical Education					
नाव	माध्यमिक Secondary		उच्च माध्यमिक Higher Secondary		Item
	संस्था Institutions	विद्यार्थी Students	संस्था Institutions	विद्यार्थी Students	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
शासकीय ..	110	35,750	56	N.A.	Government
अशासकीय ..	263	51,570	347	N.A.	Non-Government
एकूण ..	373	87,320	403	41,175	Total

N. A. = उपलब्ध नाही./Not available.

आधार.--व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source.—Director of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

15. शिक्षण/EDUCATION.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.7

महाराष्ट्र राज्यातील तांत्रिक आणि व्यवसाय संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता
**TECHNICAL AND VOCATIONAL INSTITUTES IN MAHARASHTRA AND THEIR INTAKE CAPACITY
 IN MAHARASHTRA
 1985-86**

बाब Item	माध्यमिक (तांत्रिक विषय) Secondary (Technical)			उच्च माध्यमिक (तांत्रिक विषय) Higher Secondary (Technical)			उच्च माध्यमिक (व्यावसायिक विषय) Higher Secondary (Vocational)		
	शासकीय Government	अशासकीय Non-Government	एकूण Total	शासकीय Government	अशासकीय Non-Government	एकूण Total	शासकीय Government	अशासकीय Non-Government	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
संस्था Institutes	110	242	352	3	38	41	56	295	351
प्रवेश क्षमता Intake capacity	13,705	18,780	32,485	2,220	4,650	6,870	N.A.	N.A.	35,550

आधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source,—Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.8

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणाऱ्या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यातील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता

NUMBER OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INSTITUTIONS
TEACHING CERTIFICATE COURSE AND THEIR INTAKE CAPACITY IN
MAHARASHTRA
1986-87

विभाग	संस्थांची संख्या Number of institutions	प्रवेश क्षमता Intake capacity	Division
(1)	(2)	(3)	(1)
मुंबई	316	19,284 ..	Bombay
नाशिक	152	6,793 ..	Nashik
पुणे	359	12,324 ..	Pune
औरंगाबाद ..	353	1,454 ..	Aurangabad
अमरावती ..	127	3,120 ..	Amravati
नागपूर	100	3,819 ..	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य ..	1,407	59,394 ..	Maharashtra State

आधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन.

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State.

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.1

जन्म, मृत्यू आणि बालमृत्यू यांचे प्रमाण/BIRTH RATES, DEATH RATES AND INFANT MORTALITY RATES
1986

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	जन्माचे प्रमाण (दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे) Birth rate (Per thousand estimated population)	मृत्यूचे प्रमाण (दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे) Death rate (Per thousand estimated population)	बालमृत्यूचे प्रमाण (दर हजार जीवित जन्मामागे) Infant mortality rate (Per thousand live births)	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बृहन्मुंबई	22.4	7.6	59	Greater Bombay
2	ठाणे	19.4	4.2	29	Thane
3	रायगड	17.0	5.2	41	Raigad
4	रत्नागिरी	23.3	6.7	20	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	19.4	7.3	31	Sindhudurg
6	नाशिक	23.9	6.4	39	Nashik
7	धुळे	23.4	7.2	44	Dhule
8	जळगाव	27.8	7.3	35	Jalgaon
9	अहमदनगर	29.8	6.1	29	Ahmadnagar
10	पुणे	21.9	6.1	36	Pune
11	सातारा	23.8	5.8	22	Satara
12	सांगली	22.5	5.9	25	Sangli
13	सोलापूर	27.6	6.5	27	Solapur
14	कोल्हापूर	21.8	5.7	32	Kolhapur
15	औरंगाबाद	21.5	5.6	30	Aurangabad
16	जालना	19.6	4.5	27	Jalna

17	परभणी	15.8	4.1	44	Parbhani
18	बीड	18.2	4.6	39	Beed
19	नांदेड	18.9	5.1	26	Nanded
20	उस्मानाबाद	20.0	5.1	45	Osmanabad
21	लातूर	20.2	4.1	36	Latur
22	बुलढाणा	27.2	6.7	33	Buldana
23	अकोला	20.0	5.0	28	Akola
24	अमरावती	24.6	6.0	27	Amravati
25	यवतमाळ	18.4	5.3	38	Yavatmal
26	वर्धा	21.6	6.2	33	Wardha
27	नागपूर	19.3	5.7	34	Nagpur
28	भंडारा	22.4	7.6	50	Bhandara
29	चंद्रपूर	17.3	5.4	40	Chandrapur
30	गडचिरोली	18.8	6.1	52	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				22.2	6.1	37	Maharashtra State

सूचना.—जन्म, मृत्यूची संपूर्ण नोंद न झाल्यामुळे त्यावरून काढलेले प्रमाण कमी आहे.

Note.—The registered rates are low due to under registration of births and deaths.

आधार.—सह-संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Joint Director of Health Services, (SBH-I and Vs), Government of Maharashtra, Pune.

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.2

कुटुंबकल्याणविषयक माहिती
FAMILY WELFARE STATISTICS

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	१९८६-८७ मधील During 1986-87	३१ मार्च १९८७ अखेर एकूण स्थिती Cumulative position up to the end of March 1987	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	नसबंदी शस्त्रक्रिया (संख्या)---			Sterilisations (No.)
	(अ) पुरुष नसबंदी ..	85,704	40,44,416	(a) Vasectomy
	(ब) स्त्री नसबंदी ..	4,69,649	46,02,074	(b) Tubectomy
	एकूण ...	5,53,353	86,46,490	.. Total
2	लूपपद्धती (आय. यु. डी.) (संख्या)	4,20,841	28,10,430	I. U. D. Insertions (No.)
3	नेहमीची संतती प्रतिबंधक साधने वापरणारे.	7,33,723	N.A.	Conventional contraceptive users.
4	गोळ्या वापरणारे ..	2,12,333	N.A.	Oral pill users

आधार.—सह संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंबकल्याण विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Joint Director of Health Services (SBH-1 and Vs) (Family Welfare), Government of Maharashtra, Pune.

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.3

महाराष्ट्र राज्यातील संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा

MEDICAL FACILITIES AVAILABLE THROUGH INSTITUTIONS IN MAHARASHTRA STATE

(सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित)

(Public and Public aided)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	रुग्णालये (संख्या) Hospitals (No.)	दवाखाने (संख्या) Dispensaries (No.)	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे (संख्या) Primary Health Centres (No.)	प्राथमिक आरोग्य पथके (संख्या) Primary Health Units (No.)	क्षयरोग रुग्णालये आणि रुग्ण चिकित्सालये (संख्या) Primary T. B. Hospitals and Clinics (No.)	संस्थांतील खाटांची संख्या No. of Beds in Institutions	दर लाख लोकसंख्येमागे खाटा Beds per lakh of population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1984	.. 643	1,873	1,539	118	90	92,689	148
2	1985	.. 650	1,722	1,539	81	90	96,365	178
3	1986	.. 1,545	7,259	1,539	81	59	1,21,630	176

आधार.-- आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.1

पोलीस स्टेशने आणि पोलिसांची संख्या

POLICE STATIONS AND POLICE FORCE

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	३१ मार्च १९८७ रोजी ची संख्या Number as on March 31st 1987	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
	पोलीस स्टेशने		<i>Police Stations</i>
1	पोलीस स्टेशनांची संख्या (एक सब-पोलीस स्टेशन धरून)	784	Number of Police Stations (including one Sub-Police Station).
2	चौक्यांची/आऊट पोस्टची संख्या	1,191	Number of out-posts/chowkies
	पोलिसांची संख्या		<i>Police Force</i>
1	पोलीस महासंचालक, पोलीस महा-निरीक्षक, पोलीस उप महानिरीक्षक, पोलीस आयुक्त.	29	Director General of Police, Inspector General of Police, Deputy Inspector General of Police, Commissioner of Police.
2	पोलीस उप आयुक्त/पोलीस अधीक्षक ..	128	Deputy Commissioner of Police/ Superintendent of Police.
3	सहायक पोलीस आयुक्त/पोलीस उप अधीक्षक इत्यादी.	401	Assistant Commissioner of Police, Deputy Superintendent of Police etc.
4	पोलीस निरीक्षक	1,518	Police Inspector.
5	पोलीस फौजदार (सब-इन्स्पेक्टर) ..	5,604	Police Sub-Inspector.
6	सहायक पोलीस फौजदार (हेड-कॉन्स्टेबल धरून).	28,282	Assistant Sub-Inspector (including Head Constable).
7	पोलीस शिपाई	76,473	Police Constable
	एकूण ..	1,12,683	Total

आधार.—पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

इंडियन पिनल कोडाखाली झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न घडून)
COGNIZABLE OFFENCES (INCLUDING ATTEMPTS) UNDER
INDIAN PENAL CODE, 1986

अनुक्रममांक Serial No. (1)	गुन्ह्याचा प्रकार	गुन्ह्यांची संख्या Number of offences (3)	Type of offence (2)
1	दंगल	4,242	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटसंबंधीचे गुन्हे	291	Offences relating to currency and bank notes.
4	खून	2,276	Murders.
5	सदोष मनुष्यवध (परंतु खून या संज्ञेत अंतर्भूत नसलेला).	43	Culpable homicide not amounting to murder.
6	मादक पदार्थांचा वापर	122	Administering of stupefying drugs.
7	माणसांचे अपहरण	1,011	Kidnapping and abduction.
8	दरोडा अथवा त्याकरिता एकत्र होणे	588	Dacoity and preparation of assembly for dacoity.
9	चोरी, लूट	3,425	Robbery.
10	घरफोडी	14,971	House breaking.
11	फसवणूक	2,749	Cheating.
12	विश्वासघात	2,632	Breach of trust.
13	चोऱ्या—	32,350	Theft of—
	(अ) तांद्याची तार	296	(a) Copper wire
	(ब) जनावरे	1,604	(b) Cattle
	(क) सायकली	5,639	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	4,944	(d) Motor vehicles and accessories
	(ई) पिस्तुले वगैरे	15	(e) Fire arms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	1	(f) Explosives
	(ग) इतर	43,889	(g) Other
14	इतर गुन्हे	81,088	Other crimes
	एकूण	1,69,826	Total

आधार.—पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Director General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

18. कारागृहे/PRISONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1

कारागृहांची व कैद्यांची संख्या/NUMBER OF PRISONS AND CONVICTS
1986-87

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	त्रिविध प्रकारच्या कारागृहांची संख्या—		<i>Number of different types of prisons—</i>
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह ..	7	(a) Central prisons.
	(ब) जिल्हा कारागृह ..	33	(b) District prisons.
	(क) तालुका दुय्यम तुळंग ..	172	(c) Taluka Sub-jails.
	(ड) पोलीस कोठड्या ..	N.A.	(d) Police lock-ups.
	(ई) इतर ..	5	(e) Others.
2	३१ मार्च १९८७ रोजी शिक्षेच्या मुदती- नुसार केलेले कैद्यांचे वर्गीकरण.		<i>Number of convicts according to length of sentence as on 31st March 1987—</i>
	(अ) एक वर्ष किंवा त्याहून कमी ..	2,791	(a) Below one year.
	(ब) एक वर्षाहून अधिक पण दोन वर्षां हून कमी.	308	(b) Above one year and not exceeding two years.
	(क) दोन वर्षाहून अधिक पण पाच वर्षांपेक्षा कमी.	369	(c) Above two years and not exceeding five years.
	(ड) पाच वर्षांपेक्षा अधिक पण दहा वर्षांपेक्षा कमी.	194	(d) Above five years and not exceeding ten years.
	(ई) दहा वर्षांपेक्षा अधिक ..	82	(e) Exceeding ten years.
	(फ) जन्मठेप ..	2,578	(f) Life sentence.
	(ग) मृत्यु दंड ..	7	(b) Sentenced to death.
	एकूण ..	6,329	.. Total

N.A. = उपलब्ध नाही/Not Available.

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

19. घरबांधणी/HOUSING
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.1

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.1

घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी/CLASSIFICATION OF HOUSES ACCORDING TO USE
1981

(हजारांत/In thousand numbers)

क्रमांक Serial No.	वापराचे प्रकार	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	Type of use
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	घरांची यादी करतेवेळी रिकामी आढळलेली घरे—	644	360	1,004	1 Census houses vacant at the time of house-listing.
2	वापरातील घरे—				2 Occupied census houses used as—
(1)	राहण्याची घरे	6,856	3,855	10,711	Dwellings
(2)	दुकाने व वस्ती (संमिश्र)	85	53	138	Shop-cum-dwellings
(3)	घरगुती धंदे धरून वर्कशॉप व वस्ती (संमिश्र)	206	84	290	Workshop-cum-dwelling including household industry.
(4)	हॉटेले, सराई, धर्मशाळा, प्रवासी घरे आणि तपासणी घरे.	6	6	13	Hotels, sarais, dharmashalas, tourist homes and inspection houses.
(5)	दुकाने (खाणावळी सोडून)	115	256	371	Shops excluding eating houses
(6)	उद्योगधंदे व कचेऱ्या असलेली	47	74	121	Business houses and offices
(7)	कारखाने यंत्र शाळा व तात्पुरत्या जागा	118	157	275	Factories, workshops and worksheds
(8)	उपाहारगृहे, मिठाईची दुकाने व खाणावळी	21	30	51	Restaurants, sweetmeat shops and eating houses.

(9) मनोरंजन व सामूहिक संमेलनासाठी जागा आणि पंचायत घरे (मंदिरे सोडून)	12	6	18	Places of entertainment and community gathering (panchayat-ghar) excluding places of worship.
(10) प्रार्थनालये (उदा. मंदिर, चर्च, मस्जिद, गुरुद्वार इत्यादी).	118	24	142	Places of worship (e.g. temple, church, mosque, gurudwara, etc.).
(11) इतर	1,510	290	1,800	Others
एकूण वापरातील घरे (2)	9,095	4,834	13,930	.. Total occupied census houses (2)
एकूण (1)+(2)	9,739	5,194	14,934	.. Grand Total of (1) + (2)

टोप.—(१) 'घर' म्हणजे एखादी इमारत किंवा इमारतीचा भाग ज्याला रस्त्यावरून, शिवारातून किंवा सावजनीक जिऱ्यावरून स्वतंत्र प्रवेशद्वार आहे व जे वापराच्या दृष्टीने एक स्वतंत्र घटक आहे.

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

माधार.—भारताची जनगणना, १९८१, महाराष्ट्र, मालिका १२, भाग सात.

Note.—(1) A census house is a building or part of a building having a separate main entrance from road, common court yard, staircase etc., used or recognised as a separate unit.

(2) Details do not add up to the totals due to rounding.

Source.—Census of India, 1981—Maharashtra, Series 12, Part VII.

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.2

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण, /DISTRIBUTION OF HOUSEHOLDS ACCORDING TO ROOMS OCCUPIED,
1971

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1.	एकूण गणना केलेली कुटुंबे (हजारांत) ..	6,136	2,763	8,900	Total number of households enumerated (in thousand No.)
2.	एकूण गणना केलेले लोक (संस्थांतून रहाणारे व गृहहीन इत्यादी धरून) (हजारांत).	34,701	15,711	50,412	Total number of persons enumerated (including inmates of institutions and houseless persons) (in thousand No.)
3.	कुटुंबांचे वर्गीकरण (शेकडा) — ..				Percentage distribution of households—
	(अ) खोल्यांची संख्या नमूद न केलेली कुटुंबे ..	0.1	0.1	0.1	(a) Households with unspecified number of rooms.
	(ब) एका खोलीत राहणारी कुटुंबे ..	67.8	63.4	66.4	(b) Households with one room.
	(क) दोन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे ..	23.0	21.9	22.7	(c) Households with two rooms.
	(ड) तीन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे ..	6.2	8.9	7.1	(d) Households with three rooms.
	(इ) चार खोल्यांत राहणारी कुटुंबे ..	1.8	3.2	2.2	(e) Households with four rooms.
	(फ) पाच किंवा अधिक खोल्यांत राहणारी कुटुंबे ..	1.1	2.5	1.5	(f) Households with five or more rooms.
	एकूण ..	100.0	100.0	100.0	Total

टीप.—वर दाखविलेली शेकडेवारी २० टक्के नमुन्यावर आधारित आहे. Note.—The percentages shown above are based on 20 per cent sample.
आधार.—भारताची जनगणना, १९७१, महाराष्ट्र, मालिका ११, भाग चार. Source.—Census of India 1971—Maharashtra, Series 11, Part IV.

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.1

ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, उत्पन्न आणि खर्च/COVERAGE, SELF-RAISED INCOME AND EXPENDITURE OF VILLAGE PANCHAYATS

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	1986-87 (3)	(2)
1	व्याप्ती--		Coverage--
	(१) ग्रामपंचायतींची संख्या ..	24,707 ..	(1) No. of village panchayats.
	(२) त्यात अंतर्भूत असलेल्या खेड्यांची संख्या ..	38,716 ..	(2) No. of villages covered.
	(३) त्यातील लोकसंख्या (हजारांमध्ये) ..	42,830 ..	(3) Population covered (thousand No.)
2	उत्पन्न (लाख रुपये)		Income (lakh Rs.)
	(१) पंचायतीचे स्वतःचे उत्पन्न ..	1,97,228 ..	(1) Self-raised income.
	(२) शासकीय अनुदाने ..	1,66,604 ..	(2) Government Grants.
	(३) देणग्या, वर्गणी इत्यादी ..	1,67,443 ..	(3) Donations, contributions etc.
	2. एकूण उत्पन्न ..	5,31,275 ..	Total Income
3	खर्च (लाख रुपये)--		Expenditure (lakh Rs.)
	(१) आरोग्य व सफाई ..	94,865 ..	(1) Sanitation and health.
	(२) सार्वजनिक कामे ..	1,70,064 ..	(2) Public works.
	(३) लोककल्याणाची कामे ..	23,563 ..	(3) Welfare of people.
	(४) इतर ..	2,19,294 ..	(4) Others
	3. एकूण खर्च ..	5,07,786 ..	Total Expenditure

*अस्थायी, १९८१ च्या जनगणनेनुसार

*Provisional, According to 1981 Population Census.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र
शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of
Maharashtra, Bombay.

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 20.2

नगरपरिषदा व महानगरपालिका यांची घडण

CONSTITUTION OF MUNICIPAL COUNCILS AND MUNICIPAL CORPORATIONS
1986

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	नगरपरिषदांची संख्या Number of municipal councils	नगरपरिषदांच्या सदस्यांची संख्या Number of concillors			एकूण Total	District
			सर्वसाधारण General	राखीव Reserved	नामनिर्देशित Nominated		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	ठाणे	7	139	32	..	171	Thane
2	रायगड	10	167	45	5	217	Raigad
3	रत्नागिरी	4	90	11	..	101	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	3	54	8	..	62	Sindhudurg
5	नाशिक	9	252	55	..	307	Nashik
6	धुळे	7	167	57	..	224	Dhule
7	जळगाव	13	335	71	..	406	Jalgaon
8	अहमदनगर	7	163	40	..	203	Ahmednagar
9	पुणे	11	199	51	..	250	Pune
10	सातारा	8	157	37	10	204	Satara
11	सांगली	6	163	41	..	204	Sangli
12	सोलापूर	9	175	54	..	229	Solapur
13	कोल्हापूर	9	167	46	5	218	Kolhapur
14	औरंगाबाद	5	78	18	5	101	Aurangabad
15	जालना	4	93	16	..	109	Jalna
16	परभणी	11	237	43	..	280	Parbhani
17	बीड	6	143	29	..	172	Beed
18	नांदेड	11	199	69	..	268	Nanded

19	उस्मानाबाद	8	137	36	173	Osmanabad
20	लातूर	5	111	33	144	Latur
21	बुलढाणा	9	209	40	249	Buldana
22	अकोला	9	225	50	275	Akola
23	अमरावती	10	181	55	241	Amravati
24	यवतमाळ	8	168	49	217	Yavatmal
25	वर्धा	6	137	44	181	Wardha
26	नागपूर	10	158	77	235	Nagpur
27	भंडारा	5	106	50	156	Bhandara
28	चंद्रपूर	4	102	36	138	Chandrapur
29	गडचिरोली	2	15	5	20	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		216	4,527	1,198	5,755	Maharashtra State
महानगरपालिका—						Municipal corporations
(1)	बृहन्मुंबई	1	161	8	169	Greater Bombay
(2)	पुणे	1	77	8	85	Pune
(3)	नागपूर	1	72	3	75	Nagpur
(4)	सोलापूर	1	58	6	64	Solapur
(5)	कोल्हापूर	1	54	6	60	Kolhapur
(6)	ठाणे	1	64	1	65	Thane
(7)	कल्याण	1	Kalyan
(8)	नाशिक	1	60	5	65	Nashik
(9)	पिंपरी-चिंचवड	1	56	4	60	Pimpri-chinchwad
(10)	औरंगाबाद	1	57	3	60	Aurangabad
(11)	अमरावती	1	57	3	60	Amravati
एकूण		11	716	47	763	Total

टीप.—(१) कल्याण, ही महानगरपालिका नव्याने स्थापन झाली असून त्या महानगरपालिकातील सदस्यांची संख्या व राखीव जागांची संख्या अजून ठरविलेली नाही.
(२) १९८६-८७ मध्ये नव्याने निर्माण झालेल्या विरार, डहानू, भाईंदर, पाथर्डी व गडचिरोली या पांच नगरपरिषदांमध्ये सभासदांची संख्या अद्याप निश्चित झालेली नाही.

Note.—(1) Kalyan Municipal Corporation has been recently established and the number of general seats and reserved seats is yet to be decided. (2) The number of candidates has not so far been fixed in five municipal councils viz. Virar, Dahanu, Bhyander, Pathardi and Gadchiroli created in 1985-86.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तबता क्र.मांक/TABLE No. 20.3

नगरपरिषदांचे व महानगरपालिका यांचे उत्पन्न व खर्च INCOME AND EXPENDITURE OF MUNICIPAL COUNCILS AND MUNICIPAL CORPORATIONS, 1986-87

(रुपये कोटीत/Rs. in crore)

बाब	सर्व नगरपरिषदा All municipal Councils	सर्व महानगरपालिका All municipal Corporations	एकूण Total (2+3)	बृहन्मंबई महानगरपालिका Greater Bombay municipal corporation	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
उत्पन्न					Income
१. नगरपरिषदांचे दर व कर	१०६.७८	५२९.५१	६३६.२९	३६०.१०	I. <i>Municipal rates and taxes</i>
एकूण	१०६.७८	५२९.५१	६३६.२९	३६०.१०	.. Total
२. इतर साधनांपासून उत्पन्न					II <i>Income from other sources</i>
(अ) शासकीय अनुदाने	६८.९९	५४.३३	१२३.३२	२०.६४	(a) <i>Government Grants</i>
(ब) इतर साधने	२१.३९	८२.००	१०३.३९	५१.६६	(b) <i>Other Sources</i>
एकूण (अ+ब)	९०.३८	१३६.३३	२२६.७१	७२.३०	.. Total (a+b)
एकूण उत्पन्न (१+२)	१९७.१६	६६५.८४	८६३.००	४३२.४०	.. Total Income (I+II)
(असाधारण कर्ज व प्रारंभिक शिल्लक सोडून)					(excluding extra-ordinary debts and opening balance)

खर्च						Expenditure
(अ) सामान्य प्रशासन ..	29.49	37.52	67.01	14.23		(a) General administration
(ब) सार्वजनिक दिवावत्ती ..	6.65	18.07	24.72	10.82		(b) Public lighting
(क) पाणीपुरवठा ..	20.15	73.75	93.90	45.07		(c) Water supply
(ड) गटारे, जलनिस्सारण व सफाई ..	28.04	89.06	117.10	69.18		(d) Drainage, conservancy and sanitation
(ई) रुग्णालये, दवाखाने व लस टोचणी ..	16.31	61.97	78.28	46.33		(e) Hospitals, dispensaries and vaccinations
(फ) सार्वजनिक बांधकामे ..	33.76	64.46	98.22	17.36		(f) Public works
(ग) इतर ..	56.13	256.58	312.71	176.02		(g) Others
एकूण खर्च ..	190.53	601.41	791.94	379.01	..	Total Expenditure
(असाधारण कर्ज व अखेरची शिल्लक सोडून)						(excluding extra-ordinary debts and closing balance).

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तत्रता क्रमांक/TABLE No. 20-4

जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न आणि खर्च

INCOME AND EXPENDITURE OF ZILLA PARISHADS

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	प्रत्यक्ष Actuals 1985-86	सुधारित अंदाज Revised estimates, 1986-87	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
	उत्पन्न			Receipts
1.	एकूण महसुली उत्पन्न (१+२)	571.27	637.99	Total Revenue receipts (i+ii)
	(१) स्वनिर्मित साधनांकरवी	25.89	26.99	(i) Self-raised resources
	(२) एकूण शासकीय अनुदाने (अ+ब)	545.38	611.00	(ii) Total Government grants (a+b)
	(अ) सांविधिक	544.84	610.70	(a) Statutory grants
	(ब) अभिकरण योजनांसाठी	0.54	0.30	(b) Agency scheme grants
2.	स्वनिर्मित साधनांकरवी उत्पन्नाची फोड (१ ते ४)	25.89	26.99	Self-raised resources (i to iv)
	(१) जमीन महसुलावरील स्थानिक उपकर (स्टॅम्प ड्यूटीसह)	7.70	9.76	(i) Local fund cess including stamp duty grants
	(२) शिक्षण	6.14	6.68	(ii) Education
	(३) इमारत व दळणवळण	2.92	1.52	(iii) Buildings and communications
	(४) इतर	9.13	9.03	(iv) Others
3.	एकूण शासकीय अनुदाने (१ ते ४)	544.84	610.70	Total Government grants (i to iv)
	(१) सहेतुक अनुदान	403.05	429.24	(i) Purposive grants
	(२) आस्थापना अनुदान	72.17	90.53	(ii) Establishment grants
	(३) योजना अनुदान	59.82	77.14	(iii) Plan scheme grants
	(४) इतर	9.80	13.79	(iv) Others

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
4.	एकूण महयुलो खर्च (१ ते १४)	579.08	660.37	Total Revenue Expenditure (1 to 14)
(1)	सामान्य प्रशासन	66.86	72.82	General Administration
(2)	शिक्षण	312.53	371.57	Education
(3)	वैद्यकीय	3.34	2.66	Medical
(4)	सार्वजनिक आरोग्य	40.20	43.54	Public Health
(5)	आयुर्वेद	2.30	2.25	Ayurved
(6)	कृषि	4.18	4.27	Agriculture
(7)	पशुसंवर्धन	10.38	11.43	Animal Husbandry
(8)	इमारती व दळणवळण (सार्व- जनिक बांधकाम).	46.34	52.68	Buildings and Com- munications.
(9)	समाजकल्याण	11.39	12.79	Social Welfare
(10)	सामूहिक विकास	3.30	2.51	Community Development
(11)	सार्वजनिक आरोग्य अभि- यांत्रिकी.	25.57	28.51	Public Health Engineering
(12)	पाटबंधारे	21.89	25.19	Irrigation
(13)	वने	2.38	2.65	Forest
(14)	इतर	28.42	27.50	Others

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.5

प्रकारानुरूप स्थानिक संस्थांची संख्या

LOCAL BODIES BY TYPES

(संख्या/Number)

स्थानिक संस्था	रोजी/As on 31-3-1987	Local body
(1)	(2)	(1)
महानगरपालिका ..	11	.. Municipal Corporations.
नगरपरिषदा ..	216	.. Municipal Councils.
जिल्हा परिषदा ..	29	.. Zilla Parishads.
पंचायत समित्या ..	298	.. Panchayat Samitis.
ग्रामपंचायती ..	24,707*	.. Gram Panchayats.
कटक मंडळे	7	.. Cantonment Boards.

*अस्थायी/Provisional

साधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

21. सार्वत्रिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.1

सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल
RESULTS OF GENERAL ELECTIONS

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	लोकसभा विधानसभा		Item
		Lok Sabha (1984)	Vidhan Sabha (1985)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	एकूण जागांची संख्या	48	288	Total number of seats or Constituencies.
2	(अ) वर्गीकृत जातींकरिता राखीव जागा	3	18	(A) Number of seats reserved for scheduled castes.
	(ब) वर्गीकृत जमातींकरिता राखीव जागा	4	22	(B) Number of seats reserved for scheduled tribes.
3	सर्वसाधारण जागा	41	248	Number of general seats.
4	उमेदवारांची संख्या—			Number of candidates—
	(अ) पुरस्कृत	948	5,885	(a) Nominated
	(ब) ज्याचा पुरस्कार त्याच्य ठरविल असे.	40	179	(b) Whose nomination was rejected.
	(क) पुरस्कार मागे घेणारे	410	3,476	(c) Withdrew.
	(ड) निवडणुका लढवणारे	498	2,230	(d) Contested.
	(ई) निवडून आलेले	48	288	(e) Elected.
5	मतदारांची संख्या (हजारांत)			Number of electors (thousand)
	पुरुष	18,865	19,409	Men
	स्त्रिया	17,801	18,336	Women
	एकूण	36,666	37,745	Total
6	मतदान केलेल्यांची संख्या (हजारांत)	22,451	22,338	Number of voters who voted (thousand)
7	ग्राह्य मते (हजारांत)	21,827	21,934	Number of valid votes polled (thousand)
8	मतदान केलेल्यांचे शेकडा प्रमाण	62	59	Percentage of electors voting.

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

21. सार्वत्रिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तसता क्रमांक/TABLE No. 21.2

उमेदवारांचे पक्ष पाठिव्यानुसार वर्गीकरण/CANDIDATES ACCORDING TO PARTY AFFILIATIONS

अनुक्रमांक Serial No.	पक्षाचे नाव	लोकसभा Lok Sabha (1934)		विधानसभा Vidhan Sabha (1935)		Name of the party
		पुरस्कृत केलेले Number sponsored	निवडून आलेले Number elected	पुरस्कृत केलेले Number sponsored	निवडून आलेले Number elected	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	इंडियन नॅशनल काँग्रेस (इं)	47	43	288	162	Indian National Congress (I).
2	भारतीय काँग्रेस (समाजवादी)	15	2	126	54	Indian Congress (Socialist)
3	जनता पक्ष	15	1	61	20	Janata Party.
4	भारतीय जनता पक्ष	20	67	16	Bharatiya Janata Party.
5	लोकदल	13	36	Lok Dal
6	कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया	2	30	2	Communist Party of India.
7	कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया (मार्क्स)	2	15	2	Communist Party of India (Marxists.)
8	शेतकरी कामगार पक्ष	3	1	29	13	Peasant and Workers' Party.
9	अपक्ष	377	1	1,494	19	Independent.
10	इतर	4	84	Others.
	एकूण	494	43	2,230	283	.. Total

आधार.—मुंबई निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

22. किमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तद्वत्ता घमांक/TABLE No. 22.1

अखिल भारतीय घाऊक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका)

ALL INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS (NEW SERIES)
1987

(आधारमूल वर्ष/Base year—1970-71=100)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तूचा गट	Weight भार	जानेवारी Jan. 1987	फेब्रुवारी Feb. 1987	मार्च March 1987	एप्रिल April 1987	मे May 1987	जून June 1987	Commodity Groups
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मूलभूत पदार्थ	416.67	345.0	343.4	346.5	352.4	365.3	370.3	Primary articles
2	इंधन, शक्ति, दिवाबत्ती व बंगण	84.59	621.5	624.2	626.2	626.2	633.4	632.6	Fuel, power, light and lubricants
3	उत्पादित पक्का माल	498.74	363.7	362.4	362.5	363.8	369.9	373.3	Manufactured pro- ducts
4	सर्व वस्तू	1,000.00	377.7	376.6	378.1	381.2	390.3	394.0	All commodities

तक्ता क्रमांक/TABLE No, 22.1--contd.

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तुंचा गट	जुलै July 1987	ऑगस्ट August 1987	सप्टेंबर Sept. 1987	ऑक्टोबर Oct. 1987	नोव्हेंबर Nov. 1987	डिसेंबर Dec. 1987	Commodity Groups
(1)	(2)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
1	मूलभूत पदार्थ ..	378.4	391.5	388.7	390.4	392.9	390.8	Primary articles.
2	इंधन, शक्ति, दिवाजत्ती व बंगण ..	634.3	634.5	636.5	635.5	635.7	640.7	Fuel, power, light, and lubricants.
3	उत्पादित पक्का माल ..	379.6	386.6	387.1	387.2	388.2	387.5	Manufactured products.
4	सर्व वस्तू	400.6	409.6	408.9	409.5	411.1	410.3	All commodities.

*अस्थायी/Provisional

आधार—आर्थिक सल्लागार, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.— Office of the Economic Adviser Ministry of Industry, Government of India, New Delhi.

तस्तु क्रमांक/TABLE No. 22.2

22. किंमत निर्देशांक/

तन्त्रा क्रमांक/

कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवी माळिका)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र/आधारभूत वर्ष	वस्तूचा गट	भार Weight	जाने. Jan. 1987	फेब्रु. Feb. 1987	मार्च March 1987	एप्रिल April 1987	मे May 1987
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई (कॅलेंडर वर्ष १९६० = १००)	अन्न गट	.. 57.1	827	829	824	840	871
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	738	739	738	754	774
2	सोलापूर (कॅलेंडर वर्ष १९६० = १००)	अन्न गट	.. 63.0	789	762	771	773	779
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	720	704	710	720	724
3	नागपूर (कॅलेंडर वर्ष १९६० = १००)	अन्न गट	.. 57.2	705	718	695	694	711
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	678	636	673	675	688
4	पुणे (कॅलेंडर वर्ष १९६१ = १००)	अन्न गट	.. 55.9	728	730	731	742	780
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	647	649	650	657	678
5	जळगांव (कॅलेंडर वर्ष १९६१ = १००)	अन्न गट	.. 60.8	711	742	718	723	725
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	669	688	674	678	679
6	नांदेड (कॅलेंडर वर्ष १९६१ = १००)	अन्न गट	.. 61.8	788	773	760	750	765
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	739	730	722	717	726
7	धौरंगावाड (कॅलेंडर वर्ष १९६१ = १००)	अन्न गट	.. 60.7	859	852	830	830	854
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	765	761	747	749	763

PRICE INDICES

TABLE No. 22.2

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS (NEW SERIES)

1987

जून June 1987	जुलै July 1987	ऑगस्ट Aug. 1987	सप्टेंबर Sept. 1987	ऑक्टो. Oct. 1987	नोव्हें. Nov. 1987	डिसेंबर Dec. 1987	Items	Centres/Base year
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
868	880	886	878	877	895	895	Food	Bombay (Calender year 1960 = 100)
773	731	787	736	787	798	802	All items	
800	736	793	821	830	815	823	Food	Solapur (Calender year 1960 = 100)
738	730	734	759	766	761	768	All items	
735	762	760	781	805	794	803	Food	Nagpur (Calender year 1960 = 100)
701	724	722	735	747	742	749	All items	
780	796	779	787	773	774	779	Food	Pune (Calender year 1961 = 100)
683	696	687	692	685	687	691	All items	
734	792	799	788	785	791	813	Food	Jalgaon (Calender year 1961 = 100)
685	720	729	723	721	726	740	All items	
772	787	808	796	787	797	815	Food	Nanded (Calender year 1961 = 100)
736	745	760	754	749	756	768	All items	
874	887	886	899	888	898	915	Food	Aurangabad (Calender year 1961 = 100)
776	734	783	793	786	792	803	All items	

Source.— Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तबला क्रमांक/TABLE No. 22.3

महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक*

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL
ITEMS FOR RURAL MAHARASHTRA*(पाया १९८२=१००
(Base : 1982=100))

महिना/वर्ष	गट/Group					Month/ Year
	अन्न Food	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and lighting	कापड Clothing	संकीर्ण Miscel- laneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
भार	61.66	7.92	7.78	22.64	100.00	Weight
जानेवारी १९८७	141	150	133	149	143	January 1987
फेब्रुवारी १९८७	139	150	134	150	142	February 1987
मार्च १९८७	136	150	135	151	141	March 1987
एप्रिल १९८७	136	150	135	152	141	April 1987
मे १९८७	141	152	137	153	144	May 1987
जून १९८७	145	153	138	154	147	June 1987
जुलै १९८७	149	152	137	159	150	July 1987
ऑगस्ट १९८७	153	154	139	160	154	August 1987
सप्टेंबर १९८७	154	155	140	161	155	September 1987
ऑक्टोबर १९८७	153	154	140	163	154	October 1987
नोव्हेंबर १९८७	153	155	139	165	155	November 1987
डिसेंबर १९८७	153	158	140	166	155	December 1987

*अस्थायी//Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Bombay.

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.4

महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक*

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL ITEMS FOR
URBAN MAHARASHTRA*

(पाया : १९८२=१००)

(Base : 1982=100)

महिना/वर्ष	गट/Group						Month/ Year
	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू Pan, Supari, tobacco	इंधन व दिवा- बत्ती Fuel and Light- ing	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing, bedding and footwear	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
भार ..	54.12	2.02	6.67	5.95	31.24	100.00	Weight
जानेवारी १९८७ ..	145	163	137	166	154	149	January 1987
फेब्रुवारी १९८७ ..	143	170	137	168	155	148	February 1987
मार्च १९८७ ..	142	178	137	169	155	148	March 1987
एप्रिल १९८७ ..	144	181	137	169	156	149	April 1987
मे १९८७ ..	149	186	137	170	156	153	May 1987
जून १९८७ ..	155	189	138	172	156	156	June 1987
जुलै १९८७ ..	159	185	138	173	159	159	July 1987
ऑगस्ट १९८७ ..	162	180	139	171	160	161	August 1987
सप्टेंबर १९८७ ..	160	178	140	172	161	160	September 1987
ऑक्टोबर १९८७ ..	158	178	140	176	164	160	October 1987
नोव्हेंबर १९८७ ..	161	178	140	177	166	162	November 1987
डिसेंबर १९८७ ..	159	178	140	178	166	162	December 1987

*अस्थायी/Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and statistics, Bombay

Rb 4517—10

22. किमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.5

नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक,

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR URBAN NON-MANUAL EMPLOYEES
1987

महिना आणि वर्ष	आधारसूत वर्ष १९६०=१०० Base year : 1960=100			Month and Year
	मुंबई Bombay	नागपूर Nagpur	पुणे Pune	
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
भारत	9.75	3.02	2.72	Weight
जानेवारी १९८७	624	592	631	January 1987
फेब्रुवारी १९८७	623	590	632	February 1987
मार्च १९८७	624	588	630	March 1987
एप्रिल १९८७	637	593	638	April 1987
मे १९८७	653	597	645	May 1987
जून १९८७	659	605	648	June 1987
जुलै १९८७	668	615	657	July 1987
ऑगस्ट १९८७	677	629	662	August 1987
सप्टेंबर १९८७	680	629	665	September 1987
ऑक्टोबर १९८७	688	635	665	October 1987

आधार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi.

22. किमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.6

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किमतींचे निर्देशांक,

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR AGRICULTURAL LABOURERS
IN MAHARASHTRA
1987

महिना आणि वर्ष	आधार: शेती वर्ष १९६०-६१=१०० Base : Agricultural year 1960-61=100			अन्न गट निर्देशांक सर्वसाधारण निर्देशांक Food Index General Index		Month and year
	(1)	(2)	(3)	(1)	(1)	
भार	76.07	100.00	Weight			
जानेवारी १९८७	645	589	January 1987			
फेब्रुवारी १९८७	645	590	February 1987			
मार्च १९८७	637	584	March 1987			
एप्रिल १९८७	643	587	April 1987			
मे १९८७	642	590	May 1987			
जून १९८७	650	526	June 1987			
जुलै १९८७	672	614	July 1987			
ऑगस्ट १९८७	687	625	August 1987			
सप्टेंबर १९८७	709	642	September 1987			
ऑक्टोबर १९८७	703	638	October 1987			
नोव्हेंबर १९८७	693	631	November 1987			
डिसेंबर १९८७	704	640	December 1987			

आधार.—लेबर ब्युरो, भारत सरकार, सिमला.

Source.—Labour Bureau, Government of India, Simla.

Rb 4517—10a

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.1

औद्योगिक गटांनुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण,

INDUSTRIAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK OTHER THAN
CULTIVATORS
1981

(हजारानं/In thousand)

अनु- क्रमांक Serial No.	उद्योग गट	काम करणाऱ्यांची संख्या No. of Workers			Industrial division
		पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	पशुपालन, जंगल उद्योग, मत्स्य व्यवसाय शिकार आणि मळे, फळबागा व संलग्न	428	61	489	Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations, orchards and allied activities.
2	खाणकाम व दगडकाम	56	9	65	Mining and Quarrying.
3	वस्तुनिर्माण प्रक्रीया, सेवा आणि दुरुस्ती—				Manufacturing, processing, servicing and repairs—
	(a) घरगुती उद्योग.	445	175	620	(a) Household Industry.
	(b) त्रिगर घरगुती उद्योग	2,548	228	2,777	(b) Other than household industry.
4	बांधकाम	414	95	509	Construction.
5	व्यापार आणि वाणिज्य	1,608	137	1,745	Trade and Commerce.
6	परिवहन, साठवण व दळणवळण	770	32	802	Transport, Storage and Communications.
7	इतर सेवा	1,867	422	2,289	Other Services.
	एकूण	8,136	1,159	9,295	Total

आधार—भारताची जनगणना १९८१, मालिका १२, भाग-तीन, ए आणि बी (तीन).

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part III, A & B (iii).

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.2

विगरशेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण
 OCCUPATIONAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK OTHER
 THAN CULTIVATIONS
 1981

(हजारांत/In thousand)

अनु- क्रमांक Serial No. (1)	व्यवसाय गट (2)	काम करणाऱ्यांची संख्या/ No. of Workers			Occupational division (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	
1	धंदेवाईक, तंत्रविशारद आणि तत्सम लोक	672	193	865	Professional, technical and related workers.
२	शासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय काम करणारे.	333	12	345	Administrative, Executive and Managerial Workers
3	कारकून व तत्सम कामकरणारे.	996	122	1,118	Clerical and related workers
4	विक्रेते	1,062	89	1,151	Sales workers
5	सेवा क्षेत्रातील	661	142	803	Service workers
6	शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम काम करणारे.	387	58	445	Farmers, Fishermen, Hunters, Loggers and related workers. Production and related workers.
7	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील आणि परिवहन सामुग्री चालक आणि मजूर.	3,741	492	4,233	Transport Equipment Operators and Labourers
8	अवर्गीकृत.	284	51	335	Workers not classified by occupations.
	एकूण	8,136	1,159	9,295	Total

आधार.—भारताची जनगणना १९८१, मालिका १२, भाग-तीन, ए आणि बी (तीन).

Source.—Census of India, 1981, Series-12, Part III, A & B (iii).

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.3

सेवायोजनेसंबंधीची माहिती,
EMPLOYMENT EXCHANGE STATISTICS
1986

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	नवीन नोंदणी	5,35,974	Number of registrations.
2	नोकरी मिळालेल्यांची संख्या	38,047	Number of placements.
3	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागा	63,621	Number of vacancies notified.
4	पटावरील अर्जदारांची संख्या*	28,80,890	Number on live register*

टीप.—(१) *३१ डिसेंबर १९८६ रोजी.

(२) वरील आकड्यांत डिक्ज्युअलायझेशन स्कीम (टेक्स्टाईल) च्या आकड्याचा समावेश नाही.

Note.—(1) *As on 31st December 1986.

(2) The above figures are exclusive of those relating to decasualisation scheme (textile).

आधार.—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, Bombay.

23. रोजगार/EMPLOYMENT
तक्ता क्रमांक /TABLE No. 23.4 (A)
राज्य सरकारचे कर्मचारी /STATE GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ एप्रिल १९८५ रोजी/As on 1st April 1985)

अनुक्रमांक		कर्मचाऱ्यांची संख्या/Employees No.		
Serial No.	प्रकार	एकूण/Total	स्त्रियां/Females	Category
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(1)	राजपत्रित—			<i>Gazetted—</i>
	(अ) वर्ग १ ..	9,644	688	(a) Class I
	(ब) वर्ग २ ..	16,563	1,174	(b) Class II
	एकूण (अ+ब)	26,207	1,862	.. Total (a + b)
(2)	अराजपत्रित.—			<i>Non-Gazetted—</i>
	(क) वर्ग ३ ..	3,46,598	32,953	(c) Class III
	(ड) वर्ग ४ ..	1,18,168	10,692	(d) Class IV
	एकूण (क+ड)	4,64,766	43,645	.. Total (a + b)
	एकूण (अ+ब+क+ड) ..	4,90,973	45,507	.. Total (a + b + c + d)
(3)	इतर आकस्मिकता निधीतून पगार मिळणारे कार्यव्ययी आस्थापनावरील अंशकालिक व मानसेवी कर्मचारी	88,779	15,380	Others paid from contingencies work-charged personnel. Part-time and honorary.
	एकूण कर्मचारी ..	5,79,772	60,887	.. Total Staff
(4)	कर्मचाऱ्यांचे मासिक वित्तलब्धी वर्गीकरण (रुपये)			.. Distribution of employees according to total monthly emoluments (in Rs.).
	वित्तलब्धी समूह/Emolument ranges			कर्मचारी, Employees
	/पर्यंत up to 300			78,453
	301—500 ..			8,472
	501—750 ..			85,302
	751—1,000 ..			1,61,031
	1,001—1,250 ..			1,21,557
	1,251—1,500 ..			67,015
	1,501—1,750 ..			20,948
	1,751—2,000 ..			14,966
	2,001—2,250 ..			7,803
	2,251—2,500 ..			5,612
	2,501—2,750 ..			3,576
	2,751—3,000 ..			1,489
	3,001—3,500 ..			1,045
	3,501—4,000 ..			535
	4,000—त्याहून जास्त/and above. ..			1,968
		एकूण/Total ..	5,79,772	

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra Bombay.

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 23. 4(B)

श्रेणी व जातीनुसार राज्य सरकारचे कर्मचारी/CLASS AND CASTEWISE STATE GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ जुलै १९८५ रोजी/As on 1st July 1985).

जाती	राजपत्रित/Gazetted		अराजपत्रित/Non-Gazetted		इतर (निधीतून पगार मिळणारे व अंशकालिक व मानसेवी इत्यादी) Others (Paid from contingencies honorary etc.)	एकूण कर्मचारी Total employees	Castes
	वर्ग/Class I	वर्ग/Class II	वर्ग/Class III	वर्ग/Class IV			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) *	(6)	(7)	(1)
1 अनुसूचित जाती	.. 999	1,496	37,641	23,235	17,249	80,620	.. Scheduled Castes
2 अनुसूचित जमाती	.. 330	449	15,796	10,336	10,452	37,363	.. Scheduled Tribes
3 विमुक्त जाती	.. 141	219	5,517	1,781	1,608	9,266	.. Vimukta Jati
4 भटक्या जमाती 178	306	8,919	3,772	1,697	14,872	.. Nomadic Tribes
5 नव बौद्ध 173	237	11,449	6 366	4,224	22,449	.. Nav-Buddha
6 इतर मागासवर्गीय	.. 1,227	2,560	72,503	25,688	15,927	1,17,905	.. Other Backward Classes.
एकूण (1 ते 6)	.. 3,048	5,267	1,51,825	71,178	51,157	3,82,475	.. Total—(1 to 6)
7 इतर	.. 6,596	11,296	1,94,773	46,990	37,642	2,97,297	.. Others.
एकूण (1 ते 7)	.. 9,644	16,563	3,46,598	1,18,168	88,799	5,79,772	.. Total (1 to 7)

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, State Bombay.

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23. 5

सरकारी क्षेत्रातील रोजगार/EMPLOYMENT IN PUBLIC SECTOR

(३० जून १९८६ रोजी/As on 30th June 1986)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (1)	रोजगार (हजारत) Employment (000 No.) (3)	District (2)
1	बृहन्मुंबई	704	Greater Bombay.
2	ठाणे	66	Thane.
3	रायगड	31	Raigad.
4	रत्नागिरी	27	Ratnagiri.
5	सिंधुदुर्ग	17	Sindhudurg.
6	नाशिक	97	Nashik.
7	धुळे	37	Dhule.
8	जळगांव	89	Jalgaon.
9	अहमदनगर	50	Ahmadnagar.
10	पुणे	189	Pune.
11	सातारा	43	Satara.
12	सांगली	41	Sangli.
13	सोलापूर	70	Solapur.
14	कोल्हापूर	50	Kolhapur.
15	औरंगाबाद	47	Aurangabad.
16	जालना	10	Jalna.
17	परभणी	30	Parbhani.
18	बीड	31	Beed.
19	नांदेड	36	Nanded.
20	उस्मानाबाद	21	Osmenabad
21	लातूर	17	Latur.
22	बुलढाणा	27	Buldana.
23	अकोला	39	Akola.
24	अमरावती	44	Amravati.
25	यवतमाळ	37	Yavatmal.
26	वर्धा	25	Wardha.
27	नागपूर	178	Nagpur.
28	भंडारा	37	Bhandara.
29	चंद्रपूर	54	Chandrapur.
30	गडचिरोली	6	Gadchiroli.
	महाराष्ट्र राज्य	2,150	Maharashtra State
	केंद्र सरकारी	492	Central Government.
	राज्य सरकारी	472	State Government.
	निम केंद्र सरकारी	404	Quasi Central Government.
	निम राज्य सरकारी	236	Quasi State Government.
	स्थानिक संस्था	546	Local Bodies.

आधार.—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, Bombay.

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.6

दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार
EMPLOYMENT UNDER SHOPS AND ESTABLISHMENTS ACT

अनुक्रमांक Serial No.	व्यापारी संस्थांचे प्रकार	माहिती Particulars		Type of Establishment
		1985*	1986*	
(1)	(2)	(3)	(3)	(2)
	कायदा लागू असलेल्या नगरांची संख्या.	204	204	Urban area to which the Act be applicable.
1	दुकाने—			<i>Shops—</i>
	(अ) दुकानांची संख्या	1,65,000	1,65,000	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	4,10,000	4,20,000	(b) Persons employed
2	व्यापारी संस्था—			<i>Commercial Establishments—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	1,60,000	1,60,000	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	7,75,000	7,80,000	(b) Persons employed
3	हॉटेल, इत्यादी—			<i>Hotels etc.—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	33,000	33,000	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	1,75,000	1,78,000	(b) Persons employed
4	चित्रपटगृहे—			<i>Theatres—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	860	860	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	11,500	12,000	(b) Persons employed
5	कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या	3,85,000	3,85,000	<i>Establishments having no employees</i>
	एकूण.			<i>Total</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	7,43,800	7,43,860	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	13,71,500	13,90,000	(b) Persons employed

*अस्थायी/Provisional.

टीप.— वरील माहिती १९४८ च्या दुकाने व व्यापारी संस्था कायदाखाली (दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम १९४८) नोंदलेल्या संस्थांसंबंधीची आहे.

Note.— The above information relates to the establishments registered under the Shops and Establishments Act, 1948.

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.7

रोजगार हमी योजनेखाली महाराष्ट्र राज्यात घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व त्यांवरील खर्च
CATEGORYWISE NUMBER OF WORKS AND EXPENDITURE INCURRED THEREON UNDER THE EMPLOYMENT
GUARANTEE SCHEME IN MAHARASHTRA STATE (रुपये लाखात/Rs: in lakhs)

कामाचा प्रकार	1984-85		1985-86		Category of work
	मार्च १९८५ अखेरची एकूण कामे Number of works at the end of March 1985	सन १९८४-८५ मधील खर्च Expenditure incurred during 1984-85	मार्च १९८६ अखेरची एकूण कामे Number of works at the end of March 1986	सन १९८५-८६ मधील खर्च Expenditure incurred during 1985-86	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
1. जलसिंचन--					Irrigation--
(अ) मोट्या जलसिंचन प्रकल्पातील कालवे	238	575.46	207	646.01	(a) Canals of major irrigation projects
(ब) मध्यम जलसिंचन योजना	181	264.47	155	229.64	(b) Medium irrigation projects.
(क) लघू जलसिंचन--					(c) Minor irrigation--
(१) लघू जलसिंचन तलाव	524	1449.56	412	1,422.88	(i) Minor irrigation tanks.
(२) पाझर तलाव	1,409	4,851.30	1,755	4,520.02	(ii) Percolations tanks.
(३) इतर लघू जलसिंचन कामे	307	345.97	403	731.03	(iii) Other minor irrigation works.
(ड) पूर नियंत्रण	18	44.07	(d) Flood control.
2. मृदसंधारण व जमीन सुधारणा--					Soil conservation and land development
(१) नाला बंधिस्ती	1,490	1,148.86	1,666	1,159.32	(i) Nala bunding.
(२) इतर मृदसंधारण कामे (खार जमीन सुधारणा धरून)	2,726	1,465.27	2,889	1,915.55	(ii) Other soil conservation (including khar Land development).
(३) जमीन सुधारणा	1,288	950.58	550	868.57	(iii) Land development.
3. जंगल काम	2,365	1,283.72	3,116	1,893.03	Forests works.
(४) रस्तेविषयक कामे	3,927	7,182.05	4,942	9,812.00	Road works.
(५) इतर कामे	86	204.95	92	235.52	Other works.
एकूण	14,559	19,766.26	16,187	23,433.57	Total

आधार.—नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Planning Department, Government of Maharashtra, Bombay.

24. छापखाने व प्रकाशने/PRESSES AND PUBLICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 24.1

छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके

PRINTING PRESSES, NEWSPAPERS, BOOKS AND PERIODICALS

1986-87

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	तपशील Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	छापखान्यांची संख्या	7,805	Number of printing presses
2	वर्तमानपत्रे—		Newspapers—
	(अ) दैनिके	303	(a) Dailies
	(ब) साप्ताहिके (आठवड्यातून दोनदा- तीनदा निघणारी घरून)	1,164	(b) Weeklies (including bi-weeklies and tri-weeklies).
	(क) पाक्षिके	249	(c) Fortnightlies
	(ड) मासिके	942	(d) Monthlies
	(इ) त्रैमासिके (द्वैमासिके घरून)	425	(e) Quarterlies (including bi- monthlies).
	(फ) वार्षिके (चौमासिके व षण्मासिके घरून)	228	(f) Annuals (including four and six monthlies).
3	पुस्तके	1,073	Books.

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत.

Note.—Figures are provisional.

भाषार.—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

25. वार्षिक योजना/ANNUAL PLANS

तबता क्रमांक/TABLE No. 25.1

महाराष्ट्राची पाचवी व सहावी पंचवार्षिक योजना/FIFTH AND SIXTH FIVE YEAR PLAN OF MAHARASHTRA

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

अनुक्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष	पाचव्या पंचवार्षिक योजनेमधील प्रत्यक्ष खर्च (लाख रुपये)	सहावी योजना प्रस्तावित	प्रत्यक्ष खर्च		अपेक्षित खर्च	प्रस्तावित	Head of develop- ment
		Expenditure in fifth five year plan (lakh Rs.) 1974-79	Sixth Plan Outlay 1980-85	Actual expenditure 1984-85	1985-86	Anticipated expenditure 1986-87	Outlay 1987-88	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कृषि व संलग्न सेवा	119.10	227.49	185.23	94.44	101.80	125.58	Agriculture and allied Services
2	ग्रामविकास	22.31	84.51	279.00	286.27	269.54	212.96	Rural development
3	सहकार	35.19	57.44	16.79	16.02	23.62	25.10	Co-operation
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	635.16	1,330.61	326.86	351.62	408.67	510.66	Irrigation and flood control
5	विद्युत विकास	910.39	2,157.00	331.84	372.59	374.65	505.96	Power development
6	उद्योग व खाणकाम	105.69	192.16	67.62	57.75	70.55	85.75	Industry and mining
7	वाहतूक व दळणवळण	220.08	440.60	104.67	89.95	95.45	151.24	Transport and communications
8	शास्त्रीय सेवा व संशोधन	0.50	0.55	0.63	0.66	2.27	Science service and research.
9	सामाजिक व सामुहिक सेवा	606.70	1,649.45	386.63	395.19	528.55	598.49	Social and community service.
10	आर्थिक सेवा	1.21	3.24	0.88	0.99	1.37	2.23	Economic services.
11	सामान्य सेवा	4.30	32.00	15.01	10.70	13.57	21.06	General services
12	वर्धा योजना	1.10	2.20	Wardha plan
13	जिल्हाकरिता विशेष कार्यक्रम	55.05	50.31	64.00	64.00	Special Programme for district.
14	मुंबईचा विकास	1.56	8.25	12.50	Bombay development.
एकूण		2,660.13	6,175.00	1,670.12	1,728.02	1,961.78	2,320.00	.. Total

साधार.—वार्षिक योजना १९८७-८८, व भाग-२, नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन.

Source.—Annual Plan 1987-88, Part-II, Planning Department, Government of Maharashtra.

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.1

राज्याची महसुली जमा/REVENUE RECEIPTS OF THE STATE

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

महसुलाची शीर्षे	प्रत्यक्ष Actuals 1985-86	सुधारलेले अंदाज Revised Estimates 1986-87	अर्थसंकल्प Budget Estimates 1987-88	Heads of Revenue
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(ए) कर महसूल—				(A) Tax Revenue—
(ए) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर—				(a) Taxes on Income and Expenditure—
0021 निगम कराव्यतिरिक्त उत्पन्नावरील कर ..	12,998	18,129	18,680	Taxes on Income other than Corpora- tion Tax
0022 कृषि उत्पन्नावरील कर ..	9	25*	25	Taxes on Agricultural Income
0028 उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर ..	7,494	8,419	9,261	Other Taxes on Income and Expendi- ture
एकूण—(ए) ..	20,501	26,573	27,966	.. Total—(a)
(बी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर—				(b) Taxes on Property and Capital Transactions—
0029 जमीन महसूल ..	3,737	2,887	3,020	Land Revenue
0030 मुद्रांक व नोंदणी फी ..	9,408	12,331	13,030	Stamps and Registration Fees
0031 संपदा शुल्क ..	442	74	71	Estate Duty
0035 शेत जमिनीव्यतिरिक्त इतर स्थावर मालमत्ते- वरील कर.	5	Taxes on Immovable Property other than Agricultural Land
एकूण—(बी) ..	13,592	15,292	16,121	.. Total—(b)

(सी) विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील कर--

0039	राज्य उत्पादनशुल्क	20,669	26,000	34,060
0040	विक्रीकर	1,50,466	1,74,867	2,03,874
0041	वाहनांवरील कर	9,576	11,192	11,956
0042	मालावरील व उताखवरील कर	8,676	9,777	11,499
0043	विजेवरील कर व शुल्क	13,479	16,669	17,656
0045	विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	14,196	12,787	12,830
1603.	राज्याच्या संघ उत्पादन शुल्कातील हिस्सा	36,528	41,125	44,321
एकूण-- (सी)		2,53,590	2,92,417	3,36,196
एकूण-- (ए)		2,87,683	3,34,282	3,80,283

(c) Taxes on Commodities and Services-

State Excise
Sales Tax
Taxes on Vehicles
Taxes on Goods and Passengers
Taxes and Duties on Electricity
Other Taxes and Duties on Commodities and Services
States' Share of Union Excise Duties

.. Total--(c)

.. Total--(A)

(बी) कराव्यतिरिक्त महसूल--

(ए) इतर आर्थिक सेवा--

0047	इतर आर्थिक सेवा
एकूण-- (ए)	

(B) Non-Tax Revenue--

(a) Other Fiscal Services--

Other Fiscal Services

.. Total--(a)

(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा--

0049	व्याजाच्या जमा रकमा	27,723	32,231	38,470
0150	लाभांश व नफा	183	582	647
एकूण-- (बी)		27,906	32,813	39,117

(b) Interest Receipts, Dividends and Profits--

Interest Receipts
Dividends and Profits

.. Total--(b)

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(रुपये लाखांत/Rs. in lakhs)

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(सी) करारुपतिरिक्त इतर महसूल--				(c) Other Non Tax Revenue—
(एक) सर्वसाधारण सेवा--				(i) General Services—
0051 लोकसेवा आयोग	3	3	3	Public Service Commission
0055 पोलीस	1,458	1,431	1,509	Police
0056 तुरुंग	212	223	474	Jails
0057 पुरवठा व विनियोग	1	1	..	Supplies and Disposals
0058 लेखनसामग्री व मुद्रण	572	553	578	Stationery and Printing
0059 सार्वजनिक बांधकामे	1,322	1,624	1,666	Public Works
0070 इतर प्रशासनिक सेवा	1,330	1,332	1,392	Other Administrative Services
0071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा.	899	462	1,215	Contributions and Recoveries towards Pension and other Retirement Benefits.
0075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	4,281	4,715	6,319	Miscellaneous General Services
एकूण--(एक)	10,078	10,344	13,156	Total—(i)

(दोन) सामाजिक व सामूहिक सेवा--				(ii) Social and Community Services--
0202 शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती	694	829	863	Education, Sports, Art and Culture
0210 वैद्यकीय व सार्वजनिक आरोग्य	1,903	2,209	2,288	Medical and Public Health,
0211 कुटुंब कल्याण	111	84	88	Family Welfare
0215 पाणी पुरवठा व स्वच्छता	Water Supply and Sanitation.

Rb 4517-11	216	गृहनिर्माण	621	607	521	Housing
	217	नगरविकास	679	797	802	Urban Development
	220	साहित्य व प्रसिद्धी	47	65	29	Information and Publicity
	230	कामगार व सेवायोजन	276	301	301	Labour and Employment
	235	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	} 891	723	627	Social Security and Welfare
	२५०	इतर सामाजिक व सामूहिक सेवा		98	99	Other Social and Community Services

एकूण-- (शेन) .. 5,222 5,713 5,618 Total --(ii)

(तीन) आर्थिक सेवा--

(iii) Economic Services--

401	पीकसंवर्धन	465	429	450	Crop Husbandry
403	पशुसंवर्धन	170	156	165	Animal Husbandry
404	दुग्धशाळाविकास	33,611	26,960	32,304	Dairy Development
405	मत्स्यव्यवसाय	44	91	101	Fisheries
406	बनीकरण व वन्यजीवन	12,523	12,138	13,010	Forestry and Wild Life
408	अन्न साठवणूक व पोषण	40	42	Food storage and Nutrition
425	सहकार	1,147	1,100	1,161	Co-operation
435	इतर कृषिसंबंधी कार्यक्रम	15	9	Other Agricultural Programmes
506	जमीन सुधारणा	20	130	30	Land Reform
515	इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	755	438	429	Other Rural Development Programme
701	मोठे व मध्यम पाटबंधारे	1,653	1,798	1,567	Major and Medium Irrigation
		(1)			
702	लघुपाटबंधारे	306	326	322	Minor Irrigation
801	बीज	1,848	1,658	1,716	Power
810	ऊर्जेची अपारंपरिक साधने	Non-conventional Sources of Energy
851	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	18	12	12	Village and Small Industries
		(2)			
852	उद्योग	293	29	29	Industries

तथता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
853 अलोह खाणकाम व धातु शास्त्रीय उद्योग	1,218	1,268	1,395	Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries.
854 इतर उद्योग	2	2	Other Industries
1051 बंदरे व दीपगृहे	39	38	40	Ports and Light Houses
1052 जहाज वाहतूक	Shipping
1053 नागरी विमान चालन	Civil Aviation
1054 रस्ते व पूल	30	154	179	Roads and Bridges
1055 मार्ग परिवहन	Road Transport
1056 देशांतर्गत जल वाहतूक	Inland Water Transport
1075 इतर परिवहन सेवा	Other Transport Services
1452 पर्यटन	Tourism
1475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	197	200	221	Other General Economic Services
एकूण-- (तीन)	54,337	46,982	53,184	Total—(iii)
एकूण-- (सी)	69,637	63,039	71,958	Total—(c)

(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने—				(d) Grants-in-aid and Contributions—	
1601 केंद्र सरकारकडून सहाय्यक अनुदाने	..	32,189	49,036	47,025	Grants-in-aid from Central Government
एकूण—(डी)	..	32,189	49,036	47,025	Total—(d)
एकूण—(बी)	..	1,29,732	1,44,888	1,58,100	Total—(B)
एकूण—महसुली जमा	..	4,17,415	4,79,170	5,38,383	Total—Revenue Receipts

(१) "०४३५" खाली दाखवावयाची प्रत्यक्ष रक्कम अंशतः अंतर्भूत आहे.

(1) Includes Partly actuals to be shown under "0435".

(२) "०८७५" ची प्रत्यक्ष रक्कम अंशतः अंतर्भूत आहे.

(2) Includes partly actuals of "0875".

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थ संकल्पीय प्रकाशने, १९८७-८८.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1987-88.

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.2

महसुली लेख्यावरील खर्च/EXPENDITURE ON REVENUE ACCOUNT

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

खर्चाची शीर्षे	प्रत्यक्ष Actuals 1985-86	सुधारलेले अंदाज Revised Estimates 1986-87	अर्थसंकल्प Budget Estimates 1987-88	Heads of Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(ए) सर्वसाधारण सेवा—				(A) General Services—
(अ) राज्याची अंगे—				(a) Organs of State—
2011 संसद/राज्य/संघ राज्यक्षेत्र विधानमंडळे ..	315	401	428	Parliament/State/Union Territory Legislatures
2012 राष्ट्रपती/उप राष्ट्रपती/राज्यपाल/संघराज्य क्षेत्रांचे प्रशासक ..	64	72	76	President/Vice-President/Governor/Administrator of Union Territories.
2013 मंत्रिपरिषद ..	114	112	160	Council of Ministers
2014 न्यायदान ..	2,550	2,891	3,134	Administration of Justice
2015 निवडणुका ..	310	109	127	Elections
एकूण—(अ) ..	3,353	3,585	3,925	Total—(a)
(बी) आर्थिक सेवा—				(b) Fiscal Services—
(एक) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली—				(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure—
2020 उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली ..	7,402	8,361	9,202	Collection of Taxes on Income and Expenditure
एकूण—(एक) ..	7,402	8,361	9,202	Total—(i)

(दोन) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली—

2029	जमीन महसूल	4 053	4,679	4,827
2030	मुद्रांक व नोंदणी	377	353	382
2035	मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील इतर करांची वसुली
एकूण—(दोन)			4,430	5,032	5,209

(ii) Collection of Taxes on Property and Capital Transactions—

Land Revenue
Stamps and Registration
Collection of Other Taxes on Property and Capital Transactions

Total—(ii)

(तीन) विक्रीय वस्तु व सेवा यांवरील करांची वसुली—

2039	राज्य उत्पादन शुल्क	414	481	501
2040	विक्रीकर)	13,812	16,811	19,571
2041	वाहनांवरील कर	5,643	8,111	8,742
2045	विक्रीय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	5,497	5,636	4,801
एकूण—(तीन)			25,366	31,039	33,615

(iii) Collection of Taxes on Commodities and Services—

State Excise
Sales Tax
Taxes on Vehicles
Other Taxes and Duties on Commodities and Services.

Total—(iii)

(चार), इतर आर्थिक सेवा—

2047	इतर आर्थिक सेवा	991	1,279	1,358
एकूण—(चार)			991	1,279	1,358
एकूण—(बी)			38,189	45,711	49,384

(iv) Other Fiscal Services—

Other Fiscal Services

Total—(iv)

Total—(b)

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(रुपये लाखात/Rs, In lakhs)

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(सी) व्याज प्रदान व ऋणसेवा—				(c) Interest Payment and Servicing of Debt—
2048 ऋण कमीकरणे किंवा ऋणप्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन.	17,854	16,356	19,217	Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt.
2049 व्याज प्रदान	30,992	44,884	52,124	Interest Payments
एकूण—(सी)	48,846	61,240	71,341	Total-(c)
(डी) प्रशासकीय सेवा--				(d) Administrative Services—
2051 लोकसेवा आयोग	86	89	85	Public Service Commission
2052 सचिवालय-सर्वसाधारण सेवा	901	983	1,025	Secretariat—General Services.
2053 जिल्हा प्रशासन	10,084	10,489	11,408	District Administration.
2054 कोषागार व लेखा प्रशासन	811	906	936	Treasury and Accounts Administration
2055 पोलीस	22,198	23,323	25,225	Police.
2056 तुरुंग	782	904	1,091	Jails.
2057 पुरवठा व विनियोग	18	19	19	Supplies and Disposals.
2058 लेखनसामग्री व मुद्रण	2,243	2,495	2,474	Stationery and Printing
2059 सार्वजनिक बांधकामे	6,945	5,779	5,472	Public Works.
2070 इतर प्रशासनिक सेवा	1,212	1,129	17,531	Other Administrative Services.
एकूण—(डी)	45,280	46,116	65,266	Total (d)

(इ) निवृत्तिवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा—				(e) Pensions and Miscellaneous General Services—	
2071	निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	9,202	12,826	13,067	Pensions and Other Retirement Benefits.
2075	संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	2,861	4,004	5,326	Miscellaneous General Services.
एकूण—(इ)		12,063	16,830	18,393	Total—(e)
एकूण—(ए)		1,47,731	1,73,482	2,08,309	Total—(A)

(बी) सामाजिक सेवा—				(B) Social Services.	
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती—				(a) Education, Sports, Art and Culture.	
2202	सर्वसाधारण शिक्षण		89,435	88,412	General Education.
2203	तांत्रिक शिक्षण	78,426	3,277	3,644	Technical Education.
2204	क्रीडा व युवकसेवा		1,001	1,079	Sports and Youth Services.
2205	कला व संस्कृती	690	743	822	Art and Culture.
एकूण—(अ)		79,116	94,456	93,957	Total—(a)

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण--				(b) Health and Family Welfare--
2210 वैद्यकीय व सार्वजनिक आरोग्य ..	42,408*	27,143	30,266	Medical and Public Health.
2211 कुटुंबकल्याण ..	4,692	5,065	4,931	Family Welfare.
एकूण--(बी) ..	47,100	32,208	35,197	Total--(b)
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास--				(c) Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development.
2215 पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता ..	**	20,875	14,430	Water Supply and Sanitation.
2216 गृहनिर्माण ..	5,180	7,005	5,634	Housing
2217 नगरविकास ..	3,859	4,735	4,943	Urban Development
एकूण--(सी) ..	9,039	32,615	25,007	Total--(c)
(डी) माहिती व ध्वनिक्षेपण ..				(d) Information and Broadcasting--
2220 माहिती व प्रसिद्धी ..	746	819	828	Information and Publicity
2221 ध्वनिक्षेपण	Broadcasting.
एकूण--(डी) ..	746	819	828	Total--(d)
(इ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण--				(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes--
2225 अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण.	12,926***	8,756	8,818	Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes.
एकूण--(इ) ..	12,926	8,756	8,818	Total--(e)

(एफ) कामगार व कामगार कल्याण--

2230 कामगार व सेवायोजन 2,824 2,990 3,187

एकूण--(एफ)

2,284 2,990 3,187

(f) Labour and Labour Welfare--

Labour and Employment

Total--(f)

(जी) समाजकल्याण आणि पोषण--

2235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण }
2236 पोषण आहार }
2245 नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य

.... 6,068 7,249
.... 1,988 2,274
2,760 2,346 725

एकूण--(जी)

2,760 10,402 10,248

(g) Social Welfare and Nutrition--

Social Security and Welfare

Nutrition

Relief on account of Natural Calamities

Total--(g)

(एच) इतर--

2251 सचिवालय-सामाजिक सेवा
2252 इतर सामाजिक सेवा

406 339 306
114 37 45

एकूण--(एच)

520 376 351

(h) Others--

Secretariat-Social Services

Other Social Service

Total--(h)

एकूण--(बी)

1,55,031 1,82,622 1,77,593

Total--(B)

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(सी) आर्थिक सेवा				C. Economic Services—
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम—				(a) Agriculture and Allied Activities—
2401 पीक संवर्धन	14,695	8,238	8,076	Crop Husbandry
2402 मृद व जल संधारण	1,396	998	1,078	Social and Water Conservation
2403 पशुसंवर्धन	3,231	3,354	3,701	Animal Husbandry
2404 दुग्धशाळा विकास	41,946	28,062	33,706	Dairy Development
2405 मत्स्यव्यवसाय	381	435	542	Fisheries
2406 बनीकरण व वन्यजीवन	6,369	6,872	6,894	Forestry and Wild Life
2407 लागवड	Plantations
2408 अन्न, साठवण व वखार	1,428	1,579	1,618	Food Storage and Warehousing
2415 कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण	††	3,632	3,467	Agricultural Research and Education.
2416 कृषिविषयक आर्थिक संस्था	Agricultural Financial Institutions.
2425 सहकार	4,519	3,871	4,131	Co-operation.
2435 इतर कृषि कार्यक्रम	@	Other Agricultural Programmes.
एकूण—(ए)	73,965	57,041	63,213	Total—(a)

(ब) ग्रामविकास—

(b) Rural Development—

2501 ग्रामविकाससाठी विशेष कार्यक्रम	(@@)	3,689	3,299	3,542	Special Programmes for Rural Development.
2505 ग्रामीण सेवायोजन	7,682	7,838	Rural Employment.
2506 जमीन सुधारणा	..	(*)	2	1	Land Reforms.
2515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	..	19,558	6,591	6,710	Other Rural Development Programmes.
एकूण--(ब)	..	23,247	17,574	18,091	Total--(b)

(स) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम--

(c) Special Area Programmes—

2575 इतर विशेष क्षेत्र कार्यक्रम	834	831	Other Special Area Programmes.
एकूण--(स)	834	831	Total-- (c)

(ड) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण--

(d) Irrigation and Flood Control—

2701 मोठे व मध्यम पाटबंधारे	..	2,425	25,637	29,262	Major and Medium Irrigation.
2702 लहान पाटबंधारे	..	3,868	4,731	5,017	Minor Irrigation.
2705 लाभक्षेत्र विकास	2,745	3,623	Command Areas Development.
2711 पूर नियंत्रण	..	20,954	111	120	Flood Control.
एकूण-- (ड)	..	27,247	33,224	38,022	Total-- (d)

तक्ता क्रमांक/TABLE No 26.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(इ) उर्जा--				(e) Energy--
2801 बीज	5,061	4,237	4,592	Power.
2810 उर्जेची अपारंपरिक साधने	2,121	1,675	Non-Conventional Sources of Energy.
एकूण--(इ)	5,061	6,358	6,267	Total--(e)
(एफ) उद्योग व खनिजे--				(f) Industry and Minerals--
2851 ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	516	2,115	2,076	Village and Small Industries.
2852 उद्योग	564	1,432	1,574	Industries.
2853 अधातु खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	199	227	Non-ferrous Mining and Metallurgical industries.
2875 इतर उद्योग	Other Industries
2885 उद्योग व खनिजे यांवरील इतर खर्च	183	Other Outlays on Industries and Minerals
एकूण--(एफ)	1,263	3,746	3,877	Total--(f)
(जी) वहातूक--				(g) Transport--
3001 भारतीय रेल्वे-धोरणनिश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना.	11	10	2	Indian Railways Policy formulation, Direction, Research and Miscellaneous Organisation.
3051 बंदरे व दीपगृहे	279	346	306	Ports and Light Houses
3052 जहाज वहातूक	Shipping
3053 नागरी विमान चालन	31	58	19	Civil Aviation
3054 रस्ते व पूल	1,482	674	771	Roads and Bridges
3055 रस्ता वाहतूक	144	152	145	Road Transport
3056 देशांतर्गत जल वाहतूक	3	3	Inland Water Transport
3075 इतर वाहतूक सेवा	Other Transport Services
एकूण--(जी)	1,947	1,243	1,246	Total--(g)

(एच) दूरध्वनिसेवा—				(h) Communications—
3275 इतर दूरध्वनिसेवा Other Communication Services
एकूण—(एच)	Total—(h)

(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण—				(i) Science, Technology and Environment—
3425 इतर शास्त्रीय संशोधन Other Scientific Research
3435 ध्वनिशास्त्र व पर्यावरण	95	164 Ecology and Environment
एकूण—(आय)	95	164 Total—(i)

(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा—				(j) General Economic Services—
3451 सचिवालय-आर्थिक सेवा	..	686	724	750 Secretariat-Economic Services
3452 पर्यटन	..	27	40	22 Tourism
3454 जनगणना सर्वेक्षण व सांख्यिकी	13,084	14,315 Census Survey and Statistics
3466 नागरी पुरवठा	13	12 Civil Supplies
3475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	..	11,504	131	179 Other General Economic Services
एकूण—(जे)	..	12,217	13,992	15,278 Total—(j)
एकूण—(सी)	..	1,44,947	1,34,107	1,46,989 Total—(c)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—concl'd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(डी) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने--				(D) Grants-in aid and Contributions--
3604 स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे.	1,371	2,598	2,297	Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Institutions.
3606 साह्यकारी साहित्य व साधन सामग्री	Aid Material and Equipments
एकूण--(डी)	1,371	2,598	2,297	Total--(D)
एकूण--महसुली लेख्यावरील खर्च	4,49,080	4,92,809	5,35,188	Total--Expenditure on Revenue Account.

* "२२१५ पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता" ची प्रत्यक्ष रक्कम अंतर्भूत आहे.

* Includes actuals of "2215—Water Supply and Sanitation"

** "२२१० वैश्वकीय सार्वजनिक आरोग्य" मध्ये अंतर्भूत आहे.

** Included under "2210—Medical and Public Health"

*** "२२३५ आणि २२३६" च्या प्रत्यक्ष रकमा यात अंतर्भूत आहेत.

*** Includes actuals under "2235 and 2236"

† "२२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीय यांचे कल्याण" यात अंतर्भूत आहे.

† Included under 2225—Welfare of S. Cs., S. Ts. and OBCs."

†† "२४०१, २४०३ आणि २४०५ मध्ये अंतर्भूत आहे.

†† Included under "2401, 2403 and 2405"

@ "२४०२" मध्ये अंतर्भूत आहे.

@ Included in "2402"

@@ "२५०५-ग्रामीण सेवा योजना" ची प्रत्यक्ष रक्कम अंशतः यात अंतर्भूत आहे.

@@ Included partly actuals of "2750, Rural Employment"

⊕† "२०२९-जमीन महसूल" मध्ये अंतर्भूत आहे.

⊕† Included under "2029, Land Revenue".

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९८७-८८

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1987-88.

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.3

राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पृथक्करण ANALYSIS OF STATE GOVERNMENT BUDGET

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

बाब	प्रत्यक्ष Actuals 1985-86	सुधारलेले अंदाज Revised Estimates 1986-87	अर्थसंकल्प Budget Estimates 1987-88	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
एक. महसुली लेखाशीर्षाखालील जमा—				I. Receipts on Revenue Account—
(अ) कर महसूल	2,87,683	3,34,282	3,80,283	(a) Tax Revenue
(ब) करांव्यतिरिक्त महसूल	1,29,732	1,44,888	1,58,100	(b) Non-Tax Revenue
एकूण (एक)	4,17,415	4,79,170	5,38,383	Total (I)
दोन. मांडवली लेखावरील जमा—	2,89,519	3,15,180	3,08,659	II. Receipts on Capital Account
एकूण जमा (एक + दोन)	7,06,934	7,94,350	8,47,042	Total Receipts (I+II)
तीन. महसुली लेखाशीर्षावरील खर्च—				III. Expenditure on Revenue Account—
(अ) विकास खर्च	3,29,663	3,52,754	3,63,782	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च	70,571	78,815	1,00,065	(b) Non-Development Expenditure
(क) ऋण सेवा	48,846	61,240	71,341	(c) Debt Services
एकूण (तीन)	4,49,080	4,92,809	5,35,188	Total (III)

तवता क्रमांक/TABLE No. 26.3—contd.

				(रुपये लाखात/Rs. in lakh)
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
चार. भांडवली खर्च--				IV. Capital Expenditure—
(अ) महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्च	58,188	67,244	84,014	(a) Capital Expenditure outside the Revenue Account.
(ब) कर्ज व ऋण विभागावरील खर्च ..	1,98,067	2,34,682	2,37,579	(b) Disbursements on Loans and Debt Section.
एकूण (चार) ..	2,56,255	3,01,926	3,21,593	.. Total (IV)
एकूण खर्च (तीन+चार) ..	7,05,335	7,94,735	8,56,781	.. Total Expenditure (III+IV)

भाषांतर.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९८७-८८.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1987-88.

27. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 27.1

चालू आणि स्थिर किमतीनुसार राज्य उत्पन्न
STATE INCOME AT CURRENT AND CONSTANT PRICES

विभाग	राज्य उत्पन्न/State income, 1985-86*		1986-87@		Sector
	चालू किमती- नुसार At current prices	१९७०-७१ च्या स्थिर किमतीनुसार At constant prices (1970-71)	चालू किमती नुसार At current prices	१९७०-७१ च्या स्थिर किमतीनुसार At con- stant prices (1970-71)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
I. उत्पन्न (कोटी रुपयांत)--					Income (Rs. in crore)—
(अ) कृषि, वन उद्योग, मत्स्योद्योग आणि खाणी.	5,929.4	1,623.1	5,707.3	1,360.2	(A) Agriculture, forestry, fisheries, mining and quarrying.
(ब) कारखाने, बांधकाम, वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	8,501.3	2,654.7	9,769.6	2,881.6	(B) Manufacturing, construction, electricity, gas and water supply.
(क) परिवहन, दळणवळण, वखार, व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे वगैरे	5,259.5	1,597.5	5,853.5	1,684.8	(C) Transport storage and communication, trade, hotels and restaurants.
(ड) बँका व विमा उद्योग, स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी, व्यावसायिक सेवा, सार्वजनिक प्रशासन आणि इतर सेवा.	4,863.8	1,352.2	5,388.1	1,394.7	(D) Banking and insurance, real estate and ownership of dwellings, business services, public administration and other services.
एकूण	24,554.0	7,227.5	26,718.5	7,321.3	Total
II. दरडोई राज्य (रुपयामध्ये).	उत्पन्न 3,549.2	1,044.7	3,792.9	1,039.3	Per capita State Income (in Rs.):

*अस्थायी/Provisional @प्राथमिक/Preliminary.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

28. संकीर्ण/

तक्ता क्रमांक/

नियंत्रित बाजारपेठा/

(३० सप्टेंबर १९८६ रोजी/

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	नियंत्रित बाजारपेठांची नावे
(1)	(2)	(3)
1	बृहन्मुंबई मुंबई
2	ठाणे मुरबाड, शहापूर, भिवंडी, पालघर, कल्याण, वसई
3	रायगड कर्जत, पनवेल, पेण, रोहा, खालापूर (खोपोली), महाड, अलिबाग, माणगाव, मुरुड.
4	रत्नागिरी रत्नागिरी
5	सिंधुदूर्ग
6	नाशिक घोटी, लासलगाव, मालेगाव, नांदगाव, सिन्नर, सटाणा, येवला, नाशिक, कळवण, चांदवडे, मनमाड.
7	धुळे धुळे, दोंडाइचा, शिरपूर, नंदुरबार, शहादा, साक्री, नवापूर, तळोदा
8	जळगाव पारनेर, धरणगाव, अमळनेर, जळगाव, पारोळा, चाळीसगाव, चोपडा, बोदवड, पाचोरा, रावेर, भुसावळ, यावल.
9	अहमदनगर अहमदनगर, कोपरगाव, श्रीरामपूर, राहुरी, संगमनेर, शेवगाव, पायडी, जामखेड, श्रीगोंदा, नेवासा, पारनेर. कर्जत.
10	पुणे बारामती, खेड, निरा, भोर, पुणे, गिरूर, इंदापूर, जुन्नर, दोंड, मंचर, तळेगाव-दामाडे.
11	सातारा कोरेगाव, कराड, फलटण, सातारा, वडूज, पाटण, लोणंद, दहीवडी, (गोंदावले), वाई.
12	सांगली सांगली, तासगाव, इस्लामपूर, विटा, आटपाडी
13	सोलापूर सोलापूर, मोहोळ, करमाळा, कुर्डूवाडी, अक्कलकोट, वाशी, अकलूज, पंढरपूर, मंगळवेढे, सांगोले.
14	कोल्हापूर कोल्हापूर, गडहिंग्लज, जयसिंगपूर, वडगाव, (पेठ).
15	औरंगाबाद औरंगाबाद, वैजापूर, लासुर, पैठण, कन्नड, सिल्लोड, गंगापूर, सोयेगाव,
16	जालना जालना, अंबड, भोकरदन. मंथा, परतूर.
17	परभणी परभणी, मानवत, सैलू, गंगाखेड, पूर्णा, वसमत, हिंगोली, आखाडा-बाळापूर, जिनूर, कळमनूरी, पिगळी-गुरांचा बाजार.
18	बीड बीड, आंबेजोगाई, धाहूर, गेवराई, मांजलगाव, परळी-वैजनाथ, कडा, पाटोदा.

MISCELLANEOUS

TABLE No. 28·1

REGULATED MARKET

As on 30th September 1986)

District	Names of regulated markets
(2)	(3)
Greater Bombay	.. Bombay.
Thane	.. Murbad, Shahapur, Bhiwandi, Palghar, Kalyan, Vasai.
Raigad	.. Karjat, Panvel, Pen, Roha, Khalapur (Khopoli), Mahad, Alibag, Mangaon, Murud
Ratnagiri	.. Ratnagiri
Sindhudurg
Nashik	.. Ghoti, Lasalgaon, Malegaon, Nandgaon, Sinnar, Satana, Yevla, Nashik, Kalwan, Chandwad, Manmad.
Dhule	.. Dhule, Dondaicha, Shirpur, Nandurbar, Shahada, Sakri, Nawapur, Taloda.
Jalgaon	.. Jamner, Dharangaon, Amalner, Jalgaon, Parola, Chalisgaon, Chopda, Bodwad, Pachora, Raver, Bhusawal, Yawal.
Ahmadnagar	.. Ahmadnagar, Kopergaon, Shrirampur, Rahuri, Sangamner, Shevgaon, Pathardi, Jamkhed, Shrigonda, Nevasa, Parner.
Pune	.. Baramati, Khed, Nira, Bhor, Pune, Shirur, Indapur, Junnar, Daund, Manchar, Talegaon-Dabhade.
Satara	.. Koregaon, Karad, Phaltan, Satara, Vaduj, Patan, Lonand, Dahiwadi (Gondavale), Wai.
Sangli	.. Sangli, Tasgaon, Islampur, Khanapur-Vita, Atpadi
Solapur	.. Solapur, Mohol, Karmala, Kurduwadi, Akkalkot, Barshi, Akluj, Pandharpur, Mangalvedhe, Sangole.
Kolhapur	.. Kolhapur, Gadhinglaj, Jaysingpur, Vadgaon (Peth).
Aurangabad	.. Aurangabad, Vaijapur, Lasur, Paithan, Kannad, Sillod, Gangapur, Soyegaon.
Jalna	.. Jalna, Ambad, Bhokardan, Mantha, Partur.
Parbhani	.. Parbhani, Manwat, Sailu, Gangakhed, Purna, Basmath, Hingoli, Akhada-Balapur, Jintur, Kalamnuri, Pingali-cattle market.
Beed	.. Beed, Ambejogai, Dharur, Georai, Manjalegaon, Parli-Vajnath, Kada, Patoda.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा (1)	नियंत्रित बाजारपेठांची नावे (3)
19	नांदेड नांदेड, मुदखेड, उमरी, धर्माबाद, भोकर, किनवट, हदगाव, लोहा, देगलूर, मुखेड, कुंडलवाडी, नायगाव, कंधार.
20	उस्मानाबाद कळंब, उस्मानाबाद, मुश्म, परंडा, भूम, तुळजापूर.
21	लातूर लातूर, उदगीर, निलंगा, अहमदपूर, देवणी-गुरांचा बाजार, औसा, हुंदरगल्ली-गुरांचा बाजार, रेणापूर-गुरांचा बाजार.
22	बुलढाणा मलकापूर, नांदुरा, शेगाव, खामगाव, जळगाव-जामोद, देऊळगाव राजा, चिखली, मेहकर, लोणार, संग्रामपूर, मोताळा.
23	अकोला अकोला, अकोट, तेलहारा, मुर्तिजापूर, कारंजा, वाशिम, रिसोड, मालेगाव, बाळापूर, पानूर, मंगरूळपीर, बाशीं-टाकळी, मनोरा.
24	अमरावती अमरावती, धामणगाव रेल्वे, दर्यापूर, अंजनगाव, अचलपूर, वरूड, मोशीं, धारणी चांदूर-बाजार, चांदूर-रेल्वे, तीवसा, नांदगांव, खडेश्वर.
25	यवतमाळ यवतमाळ, घाटंजी, पांढरकवडा, दारझा, वणी, दिग्रस, बारीअरद, उमरखेड, पुसद (कापूस व धान्ये) राळेगाव, नर, महागाव, मोरेगाव.
26	वर्धा वर्धा, सिदी, पुलगाव, आर्वी, हिंगणघाट, आष्टी.
27	नागपूर काटोल, भिवापूर, नरखेड, सावनेर, रामटेक, उमरेड, कळमेश्वर, नागपूर, मांडळ.
28	भंडारा गोंदिया, भंडारा, तिमोडा, आमगाव, लाखणी, पत्रनी, तुमसर, लाखणदूर, अर्जुनी-मोरगाव.
29	चंद्रपूर चंद्रपूर, बरोदा, मूल, ब्रह्मपुरी, सिदेवाही, नागभिड, राजुरा, चिमुर.
30	गडचिरोली गडचिरोली, आरमोरी, अहेरी.

टीप.—ज्या बाजारपेठांचे कार्य चालू नाही त्यांचा समावेश वर केला नाही.

आधार.—पणत उप संचालक, मंत्रई.

TABLE No. 28.1—*contd.*

District	Names of regulated markets	
(2)	(3)	
Nanded	..	Nanded, Mukhed, Umri, Dharmabad, Bhokar, Kinwat, Hadgaon, Loha, Deglur, Mukhed, Kundalvadi, Naigaon, Kandhar
Osmanabad	..	Kalamb, Osmanabad, Murum, Paranda, Bhoom, Tuljapur.
Latur	..	Latur, Udgir, Nilanga, Ahmedpur, Deoni cattle market, Ausa. Handargulli-cattle market, Renapur-cattle market.
Buldana	..	Malkapur, Nandura, Shegaon, Khamgaon, Jalgaon-Jamod, Deulgaonraja, Chikhli, Mehkar, Lonar, Sangrampur, Mutala.
Akola	..	Akola, Akot, Telhara, Murtijapur, Karanja, Washim, Risod, Malegaon, Balapur, Patur, Mangrulpir, Barshi, Takli, Manora.
Amravati	..	Amravati, Dhamangaon Railway, Daryapur, Anjangaon, Achalpur, Warud, Morshi, Dharani, Chandur Bazar, Chandur Railway, Tiwsa, Nandgaon-khandeshar.
Yavatmal	..	Yavatmal, Ghatanji, Pandharkaoda, Darwha, Wani, Digras, Bori-Arab, Umarched, Pusad (Cotton and grain) Ralegaon, Nere, Mangaon, Moregaon.
Wardha	..	Wardha, Sindi, Pulgaon, Arvi, Hinganghat, Asti.
Nagpur	..	Katol, Bhivapur, Narkhed, Saoner, Ramtek, Umred, Kalmeshwar, Nagpur, Mandhal.
Bhandara	..	Gondiya, Bhandara, Tirora, Amgaon, Lakhani, Pavani, Tumsar, Lakhandur, Arjuni, Morgaon.
Chandrapur	..	Chandrapur, Warora, Mul, Brahmapuri, Sindewahdi, Nagbhir, Rajura, Chimur.
Gadchiroli	..	Gadchiroli, Armori, Aheri.

Note.—The markets which are not functioning are not included in the above table.

Source.—Deputy Director of Marketing, Bombay.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.2(A)
महाराष्ट्रातील आयुर्विमाविषयी माहिती.
LIFE INSURANCE IN MAHARASHTRA

बाब	परिमाण	1986-87	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(2)	(1)
पॉलिसी	संख्या	5,34,217	Number	Policies
विम्यांची रक्कम	कोटी रुपयांत	1,320.50	Rs. in crore	Sum assured

आधार.--भारतीय आयुर्विमा महामंडळ.

Source.—Life Insurance Corporation of India.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28. 2(B)

महाराष्ट्रातील साधारण विम्याचा प्रत्यक्ष प्रिमियम

GROSS DIRECT PREMIUM WRITTEN IN MAHARASHTRA

1986

(कोटी रुपये/ Crore Rupees)

बाब	रक्कम/Amount	Item
(1)	(2)	(3)
भारतीय साधारण विमा मंडळ व त्याच्या संलग्न कंपन्यांनी महाराष्ट्रात उतरविलेल्या विम्याचा प्रत्यक्ष प्रिमियम.	396.48	Gross direct premium written in Maharashtra by of General Insurance Corporation of India. and its subsidiary companies.

आधार.—भारतीय साधारण विमा महामंडळ.

Source.— General Insurance Corporation of India.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.3

पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची महाराष्ट्रातील संख्या
 NUMBER OF HOTELS IN MAHARASHTRA APPROVED
 BY THE TOURISM DEPARTMENT

बाब	परिमाण	८ ऑगस्ट १९८५ रोजी As on 8th August 1985	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(2)	(1)
राज्य व केंद्र शासनाच्या पर्यटन विभागांनी मान्यता दिलेली हॉटेले.	संख्या.	72	Number	Hotels approved by Tourism Departments of State and Central Governments.

आधार.—पर्यटन विभाग, भारत सरकार.

Source.—Department of Tourism, Government of India.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.4

मुंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक

FOREIGN TOURISTS DISEMBARKING AT BOMBAY BY AIR

अनु- क्रमांक Serial No.	नागरिकत्वाचा देश	परदेशी पर्यटकांची संख्या Number of foreign tourists		Country of Nationality
		1983 (3)	1984 (4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	उत्तर अमेरिका ..	45,397	46,061	.. North America
2	दक्षिण मध्य अमेरिका ..	2,216	1,759	.. South and Central America
	एकूण अमेरिका खंड ..	47,613	47,820	.. Total America
3	पश्चिम युरोप ..	1,13,632	1,11,614	.. Western Europe
4	पूर्व युरोप ..	3,424	33,59	.. Eastern Europe
	एकूण युरोप खंड ..	1,17,056	1,14,973	.. Total Europe
5	आफ्रिका ..	35,682	32,507	.. Africa
6	पश्चिम आशिया ..	80,614	70,997	.. West Asia
7	दक्षिण आशिया ..	19,621	23,264	.. South Asia
8	दक्षिण-पूर्व आशिया ..	11,718	10,330	.. South-East Asia
9	पूर्व आशिया ..	9,994	9,408	.. East Asia
	एकूण आशिया ..	1,57,629	1,46,506	.. Total Asia
10	ऑस्ट्रेलेशिया ..	12,251	11,580	.. Australiasia
11	राष्ट्रीयता नसलेले ..	71	39	.. State less
	एकूण ..	3,34,620	3,20,913	.. Grand Total
	*एकूण (१९८२) ..	3,23,443		.. *Total—1982

टीप—*१९८६ च्या प्रकाशनामध्ये भारतात आलेल्या एकूण पर्यटकांची आकडेवारी होती,
Note.—*All the tourists visiting India were shown in the 1986 edition.

आधार.—भारत पर्यटक आकडे.

Source.—India Tourist Statistics.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.5

महाराष्ट्र राज्यातील कच्च्या (ऋड) तेलांचे उत्पादन
 PRODUCTION OF CRUDE OIL IN MAHARASHTRA STATE

('००० टनांत/Tonnes)

वर्ष/ Year (1)						मुंबई हाय किनारा Oil shore Bombay High (2)
1976-77	406
1977-78	2,074
1978-79	3,310
1979-80	4,422
1980-81	4,985
1981-82	7,975
1982-83	12,877
1983-84	17,392
1984-85	20,136
1985-86*	20,823
1986-87*	20,617

*अस्थायी/Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी विभाग मिनिस्ट्रि अँड पेट्रोलियम ऑफ नॅचरल गॅस भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas, Government of India, New Delhi.

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.6

महाराष्ट्र राज्यातील नैसर्गिक वायुचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर
RESERVES, GROSS PRODUCTION AND UTILISATION OF NATURAL GAS IN
MAHARASHTRA STATE

वर्ष/Year	मुंबई हाय किनारा/Off shore Bombay High		
	साठे** (अब्जघन मीटर) Reserves (Bn. Cubic Metres)	एकूण उत्पादन (दशलक्ष घन मीटर) Gross production (Million Cu. Metres)	वापर (दशलक्ष घनमीटर.) Utilisation (Mn. Cu. Metres)
(1)	(2)	(3)	(4)
	106.62		
1976-77	148.08	48
1977-78	186.15	229	3
1978-79	264.64	386	204
1979-80	270.96	542	372
1980-81	329.04	673	307
1981-82	330.62	1,345	671
1982-83	377.21	2,357	1,400
1983-84	377.80	3,259	1,834
1984-85	368.55	4,408	2,515
1985-86*	377.69	5,180	3,067
1986-87*	401.00	6,705	5,042

**कॅलेंडर वर्ष/Calender Year.

*अस्थायी/Provisional.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी विभाग, मिनिस्ट्र ऑफ पेट्रोलियम अँड नॅचरल गॅस, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas Statistics, Government of India, New Delhi.

23. MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.7

द्रवीभूत पेट्रोलियम वायूचे महाराष्ट्रातील घरगुती ग्राहक
LPG DOMESTIC CUSTOMERS IN MAHARASHTRA

(१ एप्रिल १९६६ रोजी/As on 1st April 1986)

(संख्या/Number)

कंपनीचे नाव (1)	ग्राहकांची संख्या No. of Customers (2)	Name of Company
आय. ओ. सी.	34,058	Indian Oil Corporation Limited.
एच. पी. सी. एल.	10,24,192	Hindustan Petroleum Corporation Limited.
बी. पी. सी. एल.	10,93,594	Bharat Petroleum Corporation Limited.
एकूण	21,56,824	Total

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी विभाग, मिनिस्ट्रि ऑफ पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक गॅस स्टॅटिस्टीकस् भारत सरकार नवी दिल्ली.

Source.—Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas Statistics Government of India, New Delhi.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.1

29. निवडक निर्देशांकांचा कल /

तक्ता क्रमांक /

शेती /

(क्षेत्राचे आकडे हजार हेक्टर व उत्पादनाचे आकडे हजार मॅ. टनांत आहेत /

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1.	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गावपत्र- कानुसार)	30,758	30,769	30,766	30,758
2.	लागवड केलेले निव्वळ क्षेत्र ..	17,878	18,135	18,242	18,262
3.	लागवड केलेले एकूण क्षेत्र ..	18,823	18,979	19,398	19,664
4.	ओलिताखालील एकूण क्षेत्र ..	1,220	1,388	1,570	2,171
5.	मुख्य पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन —				
	(अ) तांदूळ—				
	(१) क्षेत्र ..	1,300	1,321	1,352	1,416
	(२) उत्पादन ..	1,369	884	1,662	2,286
	(ब) गहू—				
	(१) क्षेत्र ..	907	833	812	1,169
	(२) उत्पादन ..	401	280	440	1,109
	(क) जोंदळा—				
	(१) क्षेत्र ..	6,284	6,057	5,703	6,064
	(२) उत्पादन ..	4,224	2,295	1,557	3,466
	(ड) बाजरी—				
	(१) क्षेत्र ..	1,635	1,828	2,039	1,808
	(२) उत्पादन ..	489	370	824	560

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.1

AGRICULTURE

Area in thousand hectares and outturn in thousand tonnes)

1980-81*	1981-82*	1982-83*	1983-84*	1984-85*	1985-86*	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
30,758	30,758	30,758	30,758	30,758	30,758	Total geographical area according to village papers.
18,299	18,314	18,302	18,408	18,185	18,031	Net area sown
20,133	20,386	19,957	20,788	20,470	20,261	Gross cropped area
2,516	2,686	2,531	2,733	2,518	N.A.	Gross area irrigated
						Area and outturn of principal crops—
						(a) Rice—
1,504	1,515	1,486	1,521	1,520	1,541	(i) Area
2,361	2,435	1,949	2,461	1,936	2,182	(ii) Outturn
						(b) Wheat—
1,079	1,128	1,023	1,183	989	882	(i) Area
931	989	803	1,142	857	644	(ii) Outturn
						(c) Jowar—
6,438	6,578	6,647	6,541	6,562	6,626	(i) Area
4,428	4,891	4,653	4,678	4,802	3,923	(ii) Outturn
						(d) Bajri—
1,709	1,744	1,390	1,813	1,761	1,703	(i) Area
760	779	445	908	566	420	(ii) Outturn

*अस्थायी/Provisional.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
मूह्य पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन—पुढे चालू					
(ई) एकूण धान्ये (इतर धान्ये धरून)—					
(१) क्षेत्र	..	10,604	10,512	10,320	10,931
(२) उत्पादन	..	6,755	4,037	4,737	7,869
(फ) एकूण कडधान्ये—					
(१) क्षेत्र	...	2,351	2,330	2,566	2,914
(२) उत्पादन	..	989	657	677	1,168
(ग) ऊस—					
(१) क्षेत्र	..	156	171	204	268
(२) उत्पादन (गुळाचे)	..	1,156	1,120	1,641	2,219
(घ) कापूस—					
(१) क्षेत्र	..	2,500	2,716	2,750	2,307
(२) उत्पादन (लिटमध्ये)	..	288	179	82	133
(छ) भुईमूग—					
(१) क्षेत्र	..	1,083	1,117	904	854
(२) उत्पादन	..	800	473	586	693
(ज) तंबाखू—					
(१) क्षेत्र	..	25	13	12	11
(२) उत्पादन	..	12	6	5	5
शेती उत्पादनांचे निदशांक—					
(१९६७-७०=१००)					
(१) अन्नधान्ये	..	115.6	71.1	86.3	143.9
(२) अन्नधान्येतर	..	102.6	79.9	90.9	121.9
(३) सर्व पिके	..	109.8	75.0	88.3	134.1

TABLE No. 29.1—*contd.*

(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
Area and outturn of principal crops—<i>contd.</i>						
(e) All cereals— (including other cereals)						
11,233	11,467	11,029	11,593	11,311	11,232	(i) Area
8,900	9,533	8,253	9,694	8,622	7,615	(ii) Outturn
(f) All pulses—						
2,804	2,752	2,574	2,962	2,833	2,860	(i) Area
831	1,039	968	1,258	1,114	1,164	(ii) Outturn
(g) Sugarcane—						
317	366	390	294	354	319	(i) Area
2,594	3,152	3,326	2,838	2,811	2,545	(ii) Outturn (gur)
(h) Cotton—						
2,667	2,710	2,655	2,685	2,685	2,753	(i) Area
216	249	276	138	249	338	(ii) Outturn (in lint)
(i) Groundnut—						
712	676	617	810	737	664	(i) Area
441	435	419	807	731	469	(ii) Outturn
(j) Tobacco—						
12	12	12	10	7	10	(i) Area
7	7	7	8	5	8	(ii) Outturn
Index numbers of agricultural production (1967-70=100)						
147.8	161.1	138.8	170.0	148.2	134.6	(i) Foodgrains
138.3	160.5	166.7	148.4	152.3	142.5	(ii) Non-foodgrains
143.6	160.8	151.2	160.4	150.0	138.1	(iii) All commodities

*अस्थायी/Provisional

29. निवडक निर्देशांकांचा कल/TRENDS IN SELECTED INDICATORS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.2

पशुधन व कुक्कुट/LIVESTOCK AND POULTRY

(हजारंत/in thousand numbers)

सनुक्रमांक Serial No. (1)	प्रकार (2)	1961 (3)	1966 (4)	1972 (5)	1978 (6)	1982 (7)	Category (2)
1	गाई-बैल—						Cattle—
	तीन वर्षांवरील बैल ..	6,490	6,550	6,206	6,329	6,687	Males over 3 years
	तीन वर्षांवरील गाई ..	4,644	4,534	4,587	4,781	5,247	Females over 3 years
	वासरे ..	4,194	3,645	3,912	4,108	4,228	Young stock
	एकूण—गाई-बैल ..	15,328	14,729	14,705	15,218	16,161	.. Total—Cattle
2	म्हशी-रेडे—						Buffaloes—
	तीन वर्षांवरील रेडे ..	353	340	308	325	351	Males over 3 years
	तीन वर्षांवरील म्हशी ..	1,639	1,735	1,871	2,148	2,307	Females over 3 years
	रेडके ..	1,095	967	1,122	1,425	1,313	Young stock
	एकूण—म्हशी-रेडे ..	3,087	3,042	3,301	3,899	3,972	.. Total—buffaloes
3	मेंढरे ..	2,093	2,205	2,128	2,636	2,671	Sheep
4	शेळ्या ..	5,181	5,121	5,911	7,563	7,705	Goats
5	इतर जनावरे ..	359	352	316	326	361	Other livestock
	एकूण—जनावरे ..	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919	.. Total—livestock
6	कोंबड्या, बदके वगैरे ..	10,578	9,902	12,217	18,751	19,844	.. Poultry

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.3

29. निवडक निर्देशांकाचा कल/

तक्ता क्रमांक/

उद्योग आणि खाणकाम/

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	1960 (3)	1965 (4)	1970 (5)	1975 (6)
1	चालू कारखान्यांची संख्या† ..	8,010	9,472	9,803	11,425
2	कामगारांची दैनिक सरासरी (हजार)	746	903	952	1,015
3	औद्योगिक उत्पादन--				
	(१) कापूस सूत (दशलक्ष कि. ग्रॅम)	242	251	227	204
	(२) कापूस कापड (लाख मीटर)	16,747	15,654	14,411	12,983
	खनिज उत्पादन--				
	(१) कोळसा (हजार मे. टन) ..	788	1,140	1,771	3,580
	(२) कच्चे मॅंगॅनिज (हजार मे. टन)	187	317	216	188

N.A. = उपलब्ध नाही/

@ मुंबई शहर सोडून/

*अस्थायी

† विही कारखान्यांचा समावेश वेगळ्या कायद्याखाली १९७४ पासून केलेला आहे/

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.3

INDUSTRY AND MINING

1980	1981	1982	1983	1984*	1985*	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
15,170	16,594	17,359	18,007	18,316	18,922	Number of working factories†
1,177	1,192	1,098	1,137	1,120	1,129	Average daily number of workers (thousand No.)
Industrial production—						
249	219	90@	N.A.	238	221	(i) Cotton yarn (million kg.).
12,603	11,119	3,043@	N.A.	10,29	10,431	(ii) Cotton cloth (lakh metres)
Mineral production—						
5,300	6,630	7,593	8,563	9,711	10,792	(i) Coal (thousand tonnes).
223	221	237	237	220	238	(ii) Manganese ore (thousand tonnes).

Not Available.

Excluding Bombay city.

Provisional

Bidi Factories covered under separate Act, from 1974.

29. निवडक निर्देशांकाचा कल/

तक्ता क्रमांक/

बीज/

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	स्थापित क्षमता (हजार किलोवॉट)	760	1,304	2,119	2,786
2	विजेचे उत्पादन (दशलक्ष किलोवॉट तास)	3,268	5,635	9,134	12,052
3	विजेचा वापर (दशलक्ष किलोवॉट तास)				
	(अ) एकूण	2,720	4,717	7,650	9,490
	(ब) उद्योगांकरिता	1,853	3,297	5,312	5,935
4	महाराष्ट्र राज्य विद्युत् मंडळाकडून बीजपुरवठा केलेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या (प्रत्येक वर्षी-अखेरची)	853	4,665	12,752	20,112

*अस्थायी/

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.4

ELECTRICITY

1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86*	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
4,298	4,628	4,686	5,878	6,310	7,091	Installed capacity (thousand kw.).
18,751	19,839	20,938	23,001	25,233	27,647	Electricity generated (million kwh.).
						Consumption (million kwh.).
14,034	15,026	15,442	16,934	19,108	20,979	(a) Total
8,130	8,618	8,225	9,284	10,037	11,124	(b) Industrial
7,914	29,139	30,866	32,313	33,402	33,927	Towns and villages electrified by M.S. Electricity Board as at the end of each year.

* Provisional

29. निवडक निर्देशांकाचा कल/

तक्ता क्रमांक/

सहकार/

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	सहकारी संस्थांची संख्या ..	31,565	37,405	42,603	49,651
2	त्यामधील सभासदांची संख्या (हजारांत).	4,191	6,786	8,581	11,629
3	बळते भांडवल (कोटी रुपये)	291	712	1,490	2,688
4	प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज (कोटी रुपये).	43	91	133	170

टी १--वरील आकडे सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांचे मिळून आहेत. (त्यात सुपरवायझिंग युनियन, विभागीय व जिल्हा बोर्ड, विमा कंपनी, इत्यादी संस्थांचा अंतर्भाव आहे.)

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.5

CO-OPERATION

1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
60,747	64,201	67,458	71,130	75,360	79,291	Societies (No.)
14,783	16,357	17,022	18,258	18,619	20,141	Members (thousand No.)
5,210	6,096	7,096	8,332	9,347	1,085	Working capital (Crore Rs.)
250	302	313	341	359	419	Advances by primary agricultural credit and multipurpose societies (Crore Rs.).

Note.—The above figures relate to all types of societies. (including supervising unions divisional and district boards and insurance societies, etc.).

29. निवडक निर्देशांकांचा कल/

तस्ता क्रमांक/

परिवहन आणि दळणवळण/

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	1960	1965	1970	1975	1980
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	प्रत्येक वर्षाच्या ३१ मार्च रोजी असलेली रस्त्यांची लांबी (कि. मीटर).	37,757	48,053	62,703	1,58,928	1,38,613
2	वापरात असलेली वाहने (प्रत्येक वर्षाच्या एक जानेवारी रोजीची)--					
	(अ) मोटारी ..	45,328	66,363	1,08,679	1,69,895	2,13,700
	(ब) सर्व प्रकारची वाहने ..	89,127	1,43,497	2,57,539	4,58,214	7,25,352

@ ३१ मार्च १९८६ रोजी/

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.6

TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Item
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1,41,131	1,43,459	1,46,086	1,46,972	1,51,671	1,53,671	1,63,108	Length of roads as on 31st March of each year (kilometres).
							Motor vehicles in operation (as on 1st January of each year). —
224,752	2,37,845	2,50,975	2,65,470	2,82,972	3,15,911@	3,30,884	(a) Motor cars
8,04,98	9,05,819	10,28,412	11,86,387	13,45,048	15,90,951@	17,66,564	(b) All types of vehicles

As on 31st March 1986

29. निवडक निर्देशांकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

शिक्षण/

बाब	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

प्राथमिक शिक्षण—

(पूर्व प्राथमिक व्यतिरिक्त)

(१) संस्था (संख्या) ..	34,594	41,781	45,143	48,299
(२) विद्यार्थी (हजारांत) ..	4,178	5,535	6,229	6,993
(३) शिक्षक (हजारांत) ..	113	153	185	221

दुय्यम शिक्षण—

(१) संस्था (संख्या) ..	2,468	4,032	5,339	5,810
(२) विद्यार्थी (हजारांत) ..	858	1,500	1,936	2,442
(३) शिक्षक (हजारांत) ..	35	57	77	96

* मस्थायी

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE NO. 29.7

EDUCATION

1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86*	Item
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
Primary education—						
(excluding pre-primary).						
51,045	51,534	52,209	52,667	53,420	54,406	(1) Institutions (No.)
8,392	8,674	8,824	9,031	9,235	9,418	(2) Students (thousand No.)
222	226	231	236	240	245	(3) Teachers (thousand No.)
Secondary education—						
6,119	6,237	6,482	6,989	7,683	8,177	(1) Institutions (No.)
3,309	3,522	3,756	4,001	4,263	4,585	(2) Students (thousand No.)
114	119	124	130	137	146	(3) Teachers (thousand No.)

* Provisional

29. निवडक निर्देशांकांचा कल/TRENDS IN SELECTED INDICATORS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8

अखिल भारतीय घाऊक किमतींचे निर्देशांक (नवी मालिका)

ALL-INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS (New Series)

(आधारभूत वर्ष/Base year—1970-71=100)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	मुलभूत पदार्थ Primary articles	इंधन, शक्ति, दिवा- बत्ती व वंगण Fuel, power, light and lubricants	उत्पादित पक्का माल Manu- factured products	सर्व वस्तु All commo- dities
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	भार/Weight—	(416.67)	(84.59)	(408.74)	(1,000.00)
1	1971-72	100.9	105.9	109.5	105.6
2	1972-73	110.7	110.1	121.9	116.2
3	1973-74	141.8	130.6	139.5	139.7
4	1974-75	177.5	198.3	168.8	174.9
5	1975-76	165.8	219.2	171.2	173.0
6	1980-81	237.5	354.3	257.3	257.3
7	1981-82	264.4	427.5	270.6	281.3
8	1982-83	273.9	459.7	272.1	288.7
9	1983-84	304.0	494.8	295.8	316.0
10	1984-85	324.4	518.4	319.5	338.4
11	1935-86(P)	331.0	579.9	342.6	357.8
12	1986-87(P)	348.5	619.2	359.4	376.8

(P)=अस्थायी/Provisional

आधार :- आर्थिक सल्लागार, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source :- Office of the Economic Adviser, Ministry of Industry, Government of India.
New Delhi.

तबला क्रमांक/TABLE No. 29.9

29. निवडक निर्देशांकांचा कल

तक्ता क्रमांक/

कामगारांकरिता ग्राहक किंमतींचे निर्देशांक (नवी मालिका)/

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र	बाब	भार Weight	1971-72	1976-77
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	मुंबई (कॅलेंडर वर्ष १९६०=१००)	.. अन्न	57.1	204	320
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	190	298
2	सोलापूर (कॅलेंडर वर्ष १९६०=१००)	अन्न	63.0	214	328
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	198	308
3	नागपूर (कॅलेंडर वर्ष १९६०=१००)	.. अन्न	57.2	210	327
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	192	297
4	पुणे (कॅलेंडर वर्ष १९६१=१००)	.. अन्न	55.9	189	314
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	176	287
5	जळगाव (कॅलेंडर वर्ष १९६१=१००)	अन्न	60.8	203	319
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	188	296
6	नांदेड (कॅलेंडर वर्ष १९६१=१००)	.. अन्न	61.5	210	345
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	198	315
7	औरंगाबाद (कॅलेंडर वर्ष १९६१=१००)	अन्न	60.7	201	335
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.0	190	308

TRENDS IN SELECTED INDICATORS**TABLE No. 29.9****CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS (NEW SERIES)**

1980- 81 (7)	1981- 82 (8)	1982- 83 (9)	1983- 84 (10)	1984- 85 (11)	1985- 86 (12)	1986- 87 (13)	Item (2)	Centre (2)
431	508	548	625	676	714	799	Food	Bombay
400	460	502	564	609	654	717	General Index	(Calendar year 1960=100)
432	544	544	627	665	698	756	Food	Solapur
411	499	515	579	612	647	697	General Index	(Calendar year 1960=100)
419	505	534	598	647	671	708	Food	Nagpur
398	469	507	558	601	632	673	General Index	(Calendar year 1960=100)
415	490	505	609	643	662	717	Food	Pune
375	432	468	541	573	601	639	General Index	(Calendar year 1961=100)
441	530	534	608	636	668	718	Food	Jalgaon
402	472	494	554	583	615	667	General Index	(Calendar year 1961=100)
467	579	594	665	719	710	749	Food	Nanded
438	523	542	598	649	662	707	General Index	(Calendar year 1961=100)
456	548	548	630	679	742	830	Food	Aurangabad
422	496	514	578	617	672	743	General Index	(Calendar year 1961=100)

29. निवडक निर्देशांकाचा काल/
तक्ता क्रमांक/
राज्य उत्पन्न/
सुधारित मालिका/

अनुक्रमांक/ Serial No.	बाब	1970-71	1971-72	1972-73	1975-76	1978-79	1979-80
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)

1 राज्याचे चालू किमतीनुसार उत्पन्न—

(अ) राज्य उत्पन्न (कोटी रुपयांत)	3875.5	4,094.4	4,342.2	7,676.6	10,647.1	12,145.7
(ब) राज्य उत्पन्नाचा निर्देशांक (आधार १९७०-७१=१००)	(100.0)	(105.6)	(112.0)	(198.1)	(274.7)	(313.4)
(क) दरडोई उत्पन्न (रुपयांत)	783.1	807.7	838.1	1,387.8	1,802.7	2,012.0
(ड) दरडोई उत्पन्नाचा निर्देशांक (आधार १९७०-७१=१००)	(100.0)	(103.1)	(107.0)	(177.2)	(230.2)	(256.9)

2 राज्याचे स्थिर (१९७०-७१)
किमतीनुसार उत्पन्न—

(अ) राज्य उत्पन्न (कोटी रुपयांत)	3,875.5	3,932.2	3,776.0	4,859.3	5,915.9	6,001.1
(ब) राज्य उत्पन्नाचा निर्देशांक (आधार १९७०-७१=१००)	(100.0)	(102.8)	(97.4)	(125.4)	(152.6)	(154.8)
(क) दरडोई उत्पन्न (रुपयांत)	783.1	785.6	728.8	878.4	1,001.6	994.1
(ड) दरडोई उत्पन्नाचा निर्देशांक (आधार १९७०-७१=१००)	(100.0)	(100.3)	(93.1)	(112.2)	(127.9)	(126.9)

*अस्थायी/Provisional

टीप.—दरडोई उत्पन्नाचे आकडे तयार करताना वर्षामध्ये लोकसंख्येचे आकडे वापरण्यात आले आहेत.

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.10

STATE INCOME

Revised Series

1980-81	1981-82*	1982-83*	1983-84*	1984-85*	1985-86	1986-87@	Item
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
							I Net State Domestic Product at current prices—
13,968.8	15,623.9	17,059.4	19,665.7	21,547.2	24,554.0	26,718.5	(a) State income (in crore Rs.).
(360.4)	(403.1)	(440.2)	(507.4)	(556.0)	(633.6)	(689.4)	(b) Index No. of State income. (Base:1970-71=100)
2,243.5	2,457.5	2,625.6	2,961.2	3,176.6	3,549.2	3,792.9	(c) <i>Per capita</i> income. (in Rs.).
(286.5)	(313.8)	(335.3)	(378.1)	(405.6)	(453.2)	(484.3)	(d) Index No. of <i>per capita</i> income (Base:1970-71=100).
							II Net State Domestic Product at constant (1970-71) prices—
5,959.6	6,289.8	6,501.2	6,815.2	6,852.6	7,227.5	7,321.3	(a) State income (in crore Rs.).
(153.8)	(162.3)	(167.8)	(175.9)	(176.8)	(186.5)	(188.9)	(b) Index No. of State income. (Base:1970-71=100)
957.2	989.3	1,000.6	1,026.2	1,010.3	1,044.7	1,039.3	(c) <i>Per capita</i> income. (in Rs.).
(122.2)	(126.3)	(127.8)	(131.0)	(129.0)	(133.4)	(132.7)	(d) Index No. of <i>per capita</i> income. (Base:1970-71=100)

@प्राथमिक/Preliminary

Note.—While calculating *per capita* income mid year population has been used.

रूपांतर गुणके/CONVERSION FACTORS

1. लांबी/LENGTH

फूट 1 foot	=	30.48	सेंटीमीटर (तंतोतंत) Centimetres (Exact).	मीटर 1 metre	=	1.09361	वार yard.
वार 1 yard	=	0.9144	मीटर (तंतोतंत) metre (Exact).	किलोमीटर 1 kilometre	=	0.62137	मैल mile.
मैल 1 mile	=	1.609344	किलोमीटर (तंतोतंत) kilometres (Exact.)				

2. क्षेत्रफल/AREA

चौ. फूट 1 square foot	=	9.2903	चौ. डेसीमीटर square deci- metres.	हेक्टर 1 hectare	=	2.47105	एकर acres.
एकर 1 acre	=	0.404686	हेक्टर hectare	चौ. किलोमीटर 1 sq. kilometre	=	0.386101	चौ. मैल square mile.
चौ. मैल 1 square mile	=	2.58999	चौ. किलोमीटर square kilometres.				

3. वजन/WEIGHT

किलोग्रॅम 1 kilogram	=	2.20462	पाँड pounds	=	1.07169	सेर seers.	
पाँड 1 pound	=	0.4535924	किलोग्रॅम kilogram	टन 1 ton	=	1.01605	मेट्रिक टन tonnes.
मेट्रिक टन 1 tonne	=	0.98420	टन ton	=	26.7923	मण Maunds	

4. धारकता/CAPACITY

गॅलन (इंपिरियल) 1 gallon (Imp.)	= 4.54596	लिटर्स litres	लिटर 1 litre	= 0.219976	गॅलन (इंपिरियल) gallon (Imp.)
गॅलन (U. S.) 1 gallon (U. S.)	= 3.78533	लिटर्स litres.	= 0.83268	गॅलन (इंपिरियल) gallon (Imp.)	

5. मेट्रिक परिमाणे/METRIC UNITS

लांबी Length	किलोमीटर 1 kilometre	= 1,000	मीटर metres.	
	मीटर 1 metre	= 1,000	मिलिमीटर millimetres.	
क्षेत्रफळ Area	चौ. किलोमीटर 1 sq. kilometre	= 100	हेक्टर hectares.	
	हेक्टर 1 hectare	= 10,000	चौ. मीटर sq. metres.	
वजन Weight	टन 1 tonne	= 1,000	किलोग्रॅम kilograms = 10	क्विंटल quintals.
	किलोग्रॅम 1 kilogram	= 1,000	ग्रॅम grams.	